

Ezequiel ayvu oĩa

Ezequiel ayvu oĩa

Profeta Ezequiel ma Babilônia tetã py ae hekoa, ha'e py escravo-rã Israel kuery mboae reve heraa rire. Israel kuery ha'e javi pe ayvu omombe'u raka'e, Babilônia py ikuai va'e pe, Jerusalém pygua kuery pe guive. Nhanderuate mba'emo oexa uka reve oayvu ombou raka'e Ezequiel pe. Ha'e gui Ezequiel ju mba'emo ojapoa py oikuaa uka guetarã kuery pe, oayvu py anho e'ỹ.

Nhanderuate rexakãa re ijayvu. “Ha'e gui oky jave arai re karugua ojekuaa va'e rexakãa rami ae avi hexakã jekuaa ijyvýry rupi. Ha'e va'e ma Senhor rexakãa ae aexa. Ha'e nunga aexa vy xerenapy'ã re aĩ, yvy re xerova amovaẽ reve. Ha'e vy ma aendu ijayvua” (1.28).

Ijayvu avi nhandereko vaia káuxa omano va'ekue rami jaiko teĩ Nhanderuate opo'akaa rupi nhanemoingove ju aguã re. “Ha'e gui xere Senhor opo omoĩ vy xereraa Onhe'ẽ rupi. Ha'e vy xemoĩ peteĩ yvyugua ikãgue anho ikuai mbyte py. ... Aipoe'ive ju xevy: ‘Ndeayvu na kova'e ikãgue ikuai va'e pe, ha'e vy aipo're: “Ikãgue ymague, pendu ke Senhor ayvu.” ... Ha'e ramo ijayvuague rami ae xeayvu. Xeayvu teri reve hevovo rei nhendu va'e aendu, peteĩ-teĩ kãgue joe onhembota-mbota vy oparãgue rei. Ha'e rami vy peteĩ-teĩ kãgue onhemboje'apa joe. Ha'e ramo ama'ẽ rã ikãgue hajy ha'e ho'opa ma. Ipire voi ojekuaa, ha'e rã inhe'ẽrã ma noĩ teri. Ha'e

gui Senhor aipoe'i xevy: 'Ava ra'y, Nhe'ẽ pe ju ndeayvu. Ndeayvu vy aipo'ere ixupe: "Po rami Senhor Nhanderujete ijayvu: Ndee Nhe'ẽ, eju irundy henda yvytu oipejua katy gui. Ha'e vy ke eipeju kova'e omanogue áry rupi, okuave ju aguã rami", 're. Ha'e ramo ijayvuague rami xeayvu ramo ikãgue ikuai va'e re ou Nhe'ẽ. Ha'e ramo oikovepa jevy vy opu'ãmba ju joguerokuapy, xondaro kuery rami mbovy rei e'ỹ ikuai" (37.1, 4, 7-10).

Irundy temimoingo kuery oexaague

¹ Trinta ma'etỹ re, irundy jaxya ha'e peteĩ nhiruĩ araa py xee aiko Quebar yakã yvýry rupi, xeretarã kuery escravo-rã ogueraapa pyre mbyte.* Ha'e va'e jave py ma yva ojepe'a rã aexa mba'emo Nhanderujetea oexa uka rã.

² Ha'e va'e jave py peteĩ nhiruĩ ma'etỹ ma ojapo huvixa Joaquim escravo-rã ogueraa ague. Ha'e gui ha'e va'e jaxy re peteĩ nhiruĩ araa py ae

³ SENHOR ombou oayvu xee Buzi ra'y Ezequiel aiko va'e pe. Sacerdote aiko caldeu kuery yvy re, Quebar yakã yvýry rupi. Ha'e py ae xere SENHOR opo omoĩ rã aendu.

⁴ Ha'e gui ma ama'ẽ rã kuaray ijapu'a'ia katy gui ou oiny peteĩ arai tuvixa va'e, tata rami joa py e'ỹ-e'ỹ hexakã va'e. Arai yvýry rupi hendy va'e ojekuaa avi. Ha'e va'e mbyte py ma peteĩ aexa overa va'e rykukue ramigua, tata mbyte gui ojekuaa oiny.

---

* **1:1** Ha'e jave py ma profeta Ezequiel Babilônia yvy re oiko, heta va'e kuery ogueraapaa ague py.

⁵ Arai mbyte gui oẽ avi irundy temimoingo kuery. Ha'e va'e kuery jaexa rã ava ramigua meme.

⁶ Peteĩ-teĩ re ma irundy kuerei hova oĩ, ipepo ma irundy-rundy avi.

⁷ Hetyma ma hi'yvi va'e meme. Ha'e rã ipy ma vaka ra'y py rami ojekuaa, overa va'e omoexakã mbyre rami hendy guive.

⁸ Ipepo guy rupi ma avakue po ramigua oĩ, irundy henda jovaive rupi. Irundyve temimoingo ma irundy-rundy ngova ha'e opepo oguereko.

⁹ Ha'e kuery ma ovaẽ okuapy joe, amboae katy ova-ova e'ỹ re oguata guive. Peteĩ-teĩ ma guenonde katy anho oguata oje'oivy.

¹⁰ Ha'e kuery rova ma avakue rova rami. Oiporu kuaa re ma guary rami hova. Ijaxua re ma vaka rova. Irundyve peteĩ-teĩ oguereko avi taguato guaxu rova.*

¹¹ Ha'e rami ae hova ojekuaa. Ipepo ma mokõ-mokoĩ oupi 'rã o'áry rupi, temimoingo kuery mboae pepo re omovaẽ reve. Ha'e rã opepo mboae mokoĩ py ma ojao'i imoiny guete.

¹² Ha'e kuery peteĩ-teĩ guenonde rami anho 'rã oguata oje'oivy. Mamo rã rei Nhe'ẽ ooa katy ha'e kuery voi oje'oi avi. Amboae katy ova-ova e'ỹ re oguata oje'oivy.

¹³ Temimoingo kuery jaexa rã tapyĩ hexakã va'e rami hendy, tataendy rami guive. Ha'e kuery mbyte rupi ma tata rendy vuku oaxa-axa. Ha'e kuery gui oẽ avi overa va'e.

¹⁴ Temimoingo kuery oguata vy overa va'e rami avi ojevvy-jevvy ha'ekue'ỹ-kue'ỹ katy.

---

* **1:10** Apocalipse 4.8

Irundy iruéra oexaague

15 Ha'e gui temimoingo kuery aexa rã peteĩ-teĩ yvýry oĩ avi peteĩ ruéra yvy rupi oo va'e.*

16 Iruéra ikuai va'e jaexa rã itaendy berilo rami hexakã va'e. Irundyve ma joo rami ae ojekuaa. Peteĩ-teĩ ruéra jaexa rã amboae ruéra mbyte rupi joaxa oiny.

17 Ha'e va'e ma ooa katy rei 'rã oo. Amboae katy ova-ova e'ỹ re oguata ovy.

18 Inhapyĩ va'e ma yvate ete nhomongyje agua rami. Peteĩ-teĩ ruéra apyĩ re ma texa anho tynyẽ ha'e javi rupi.

19 Temimoingo kuery oguata oje'oivy reve iruéra ijyvýry ikuai va'e oo avi 'rã. Ha'e kuery ojeupi ramo iruéra voi ojeupi avi 'rã hexeve.

20 Nhe'ẽ ooa katy rei tema ha'e kuery oo avi 'rã, Nhe'ẽ oguerekoa rupi. Ha'e kuery reve iruéra ikuai va'e oo avi 'rã, mba'eta iruéra ikuai va'e re ae temimoingo kuery nhe'ẽ oĩ.

21 Ha'e kuery oguata oje'oivy ramo iruéra ikuai va'e voi oo avi 'rã. Ha'e kuery opyta ramo iruéra voi opyta avi 'rã. Yvy gui ha'e kuery opu'ã oje'oivy ramo ha'e kuery reve opu'ã avi 'rã iruéra ha'e javi, mba'eta iruéra ikuai va'e re ae oĩ temimoingo kuery nhe'ẽ.

22 Temimoingo kuery akã áry rupi ma peteĩ ijao'ia oĩ itaendy guigua rami nhomongyjea. Ha'e kuery akã áry rupi ojekuaa oiny.

23 Ijao'ia guýry rupi ae ha'e kuery opepo oupi imoiny, peteĩ-teĩ joa katy. Peteĩ-teĩ ma mokoĩ opepo ju oguereko jovaive rupi ojeao'i agua.

---

* 1:15 Ezequiel 10.9-17

24 Ha'e kuery oguata oje'oivy ramo aendu ipepo revovo reia yy revovo rami, Ipo'akapa va'e onhendua rami avi. Hevovo aendu rã xondaro kuery pyambu rami onhendu. Ha'e gui ha'e kuery opyta vy opepo voi omboguejypa ju avi 'rã.

25 Ha'e gui ma ha'e kuery akã áry rupi ijao'ia oĩ va'e áry gui aendu peteĩ ayvu. Ha'e ramo ha'e kuery opytapa okuapy, opepo guive omboguejypa.

Nhanderujete rexakãa oexaague

26 Ha'e gui ha'e kuery akã áry rupi ijao'ia oĩ va'e áry aexa peteĩ tenda huvixa openaaty ramigua, itaendy safira guigua rami. Ha'e va'e tenda áry ma peteĩ uguapy jekuaa oiny ava ramigua.

27 Ha'e va'e aexa rã iku'a guive yvate katykue ma itaendy rami ojekuaa oiny, ha'e ijyvýry rupi ma tata rami avi hexakã. Ha'e gui rã iku'a guive yvy katykue ma tata ete rami ojekuaa. Ijyvýry ha'e javi rupi tata rami hexakãmba.

28 Ha'e gui oky jave arai re karugua ojekuaa va'e rexakãa rami ae avi hexakã jekuaa ijyvýry rupi. Ha'e va'e ma SENHOR rexakãa ae aexa. Ha'e nunga aexa vy xerenapy'ã re aĩ, yvy re xerova amovaẽ reve. Ha'e vy ma aendu ijayvua.

2

Ezequiel reve ijayvuague

¹ Ijayvu va'e ma aipoe'i xevy:

— Ava ra'y, epu'ã ke he'amy, ha'e ramo xeayvu 'rã ndereve — he'í.

² Ha'e ramo xereve ijayvu jave xere Nhe'ẽ oĩ vy xemopu'ã imo'amy. Ha'e rami vy aendu xeivy ijayvu rã.

³ Ha'e ramo aipoe'i xeivy:

— Ava ra'y, xee romondouka 'rã Israel kuery pe. Ha'e kuery ma peteĩ regua xerovai opu'ã okuapy va'e. Nguu kuery rami avi anhetẽ rupi e'ỹ ikuai xerovai, aỹ peve.

⁴ Mba'eta ta'y kuery voi inhakã ratã okuapy, ipy'a ratã guive. Ha'e kuery pe ae xee romondouka ta. Ha'e vy ha'e kuery pe “Po rami SENHOR Nhan-deruete ijayvu” 're 'rã.

⁵ Ha'e ramo ha'e kuery xere opu'ã va'ety ikuai va'e oikuaa 'rã okuapy ha'e kuery mbyte rupi profeta oikoa, oendu pota, e'ỹ vy noendu potai teĩ.

⁶ Ha'e rã ndee ava ra'y, ekyje eme. Ekyje eme guive ha'e kuery ndere ijayvua gui, ha'e nunga juu ha'e juu rakuaendy rami ndekutu teĩ, mba'eta japeuxa ramigua mbyte rupi reiko 'rã. Ekyje eme ndere ha'e kuery ijayvua gui, enhemondyi eme guive ha'e kuery rova gui, mba'eta xere opu'ã va'ety ae ikuai.

⁷ Ha'e rã ndee ma ha'e kuery pe remombe'u 'rã xeayvu, oenduxe, e'ỹ vy noenduxe teĩ, mba'eta xere opu'ã rei va'ety ae ikuai.

Kuaxia para onhemama va'e oexaague

⁸ — Ndee ava ra'y, endu ke ndereve xeayvu rã. Epu'ã rei eme xerovai opu'ã rei va'ety kuery rami e'ỹ. Eipe'a ke ndejuru, ha'e vy he'u ame'ẽ ta va'e — he'i.

⁹ Ha'e ramo ama'ẽ rã ha'e py peteĩ po xea katy okuave'ẽ jekuaa va'e. Ha'e va'e py oĩ peteĩ kuaxia para onhemama va'e.

¹⁰ Ha'e va'e ma xerenonde rupi oipyo inony rã hi'áry ha'e iguy rupi ipara oiny ra'e. Ha'e va'e re ipara oiny ojae'oa aguã, ipy'a vaia ha'e nda'evei va'e oiko va'erã regua.

3

¹ Ha'e gui aipoe'ive ju xevy:

— Ava ra'y, he'u rejou va'e. He'u ke kova'e kuaxia para. Ha'e gui ma tereo Israel kuery pe ndeayvu — he'i.

² Ha'e ramo xejuru aipe'a ramo xevy pe ome'ẽ kuaxia para ha'u aguã.

³ Ha'e vy aipoe'i xevy:

— Ava ra'y, emokõ nderyepy katy peve guarã. Emonyẽ ete nderye kova'e kuaxia para ndevy ame'ẽ va'e — he'i. Ha'e ramo xee ha'u ramo xejuru py ei rami he'ẽ va'e aendu.*

Profeta-rã Ezequiel omoĩague

⁴ Ha'e gui aipoe'ive ju:

— Ava ra'y, tereo aỹ Israel kuery ikuaia py, ndeayvu ha'e kuery pe xeyvu rupi.

⁵ Mba'eta amboae rami rei ijayvu va'e kuery pe e'ỹ xee romondouka, ha'e rã Israel kuery pe ae.

⁶ Heta regua pe e'ỹ guive romondouka, amboae rami ijayvu va'e nerendu kuaai aguã katy e'ỹ. Ha'e va'e kuery regua pe xee romondouka va'e rire ma anhetẽ ojapyxaka 'rãgue okuapy ndeayvua re.

⁷ Ha'e rã Israel kuery ma ndojapyxakai 'rã, xeyvu re eteve voi ndojapyxakaxei va'e vy. Mba'eta Israel kuery ma inhakã ratã ha'e opy'a py oikuaa axy va'e meme.

---

* **3:3** Apocalipse 10.9-10

⁸ Ha'e nunga rupi nderova ajapo 'rã hatã aguã rami ha'e kuery rova rami avi, ha'e kuery akã ratãa rami ae avi 'rã rojapo ha'e kuery rovai neakã ratã aguã rami.

⁹ Diamante rami hatã va'e ajapo 'rã nderova, itaendy gui hatãve va'e. Ha'e ramo ekyje eme ha'e kuery gui, neĩ enhemondyi eme guive ha'e kuery ngova re oexa uka va'e gui, mba'eta xere opu'ã rei va'ety ae ikuai – he'i.

¹⁰ Ha'e gui aipoe'ive ju xevy:

– Ava ra'y, endu ke ndeapyxa py ndevy pe xeayvu ha'e javi, emoĩ porãmba guive ndepy'a re.

¹¹ Ha'e gui ma tereo, neretarã kuery escravo-rã ogueraa pyre ikuai py. Ha'e kuery oenduxe, e'ÿ vy noenduxeĩ teĩ ndeayvu tema ha'e kuery pe. Ha'e vy “Po rami SENHOR Nhanderuetete ijayvu”, 're 'rã – he'i xevy.

¹² Ha'e gui ma Nhe'ẽ xereupi heravy. Ha'e ramo xerakykue katy gui aendu peteĩ hyapu rei va'e. Ha'e va'e ma oĩa gui onhendy vy aipoe'i:

– Ta'ima'endu'a porãa SENHOR rexakãa re – he'i.

¹³ Aendu avi temimoingo kuery opepo jopepo re ombota-mbota rã, iruéra ha'e kuery reve ikuai va'e revovo guive. Aendu avi hyapu ratãve va'e.

¹⁴ Ha'e rami py Nhe'ẽ xereupi heravy. Xenhe'ẽ py nda'evei etea aendu reve aa ainy. Ha'e rami teĩ xere SENHOR opo imbaraete va'e omoĩ xejokoarã.

¹⁵ Ha'e ramo Tel-Abibe tetã katy aa, Quebar yakã yvýry xeretarã kuery escravo-rã ogueraa pyre ikuai py. Ha'e vy ha'e kuery ikuai py ju aĩ. Ha'e kuery mbyte py sete ára re aguapy ainy nda'evei etea aendu reve.

Tetã rarõa rami Israel kuery pe ijayvu aguã omoĩague

¹⁶ Ha'e gui sete araa py ma xeivy pe SENHOR ombou oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

¹⁷ – Ava ra'y, xee ma tetã rarõa rami romoĩ Israel kuery pe ayvu remombe'u aguã. Ha'e rami rã xejuru gui ayvu rendu va'e remombe'u 'rã ha'e kuery pe xerekovia.

¹⁸ Ha'e gui ma xapy'a rei heko vai va'e kuery pe “Pemano 'rã” ha'e teĩ ndee ju ha'e kuery pe neremombe'ui ramo tape vai gui ojepe'a vy oo jepe aguã, ha'e rami ri ramo heko vai va'e omano 'rã gueko vaia py, teĩ ndee rombopaga avi 'rã huguy ndepo re oĩ va'e káuxa.

¹⁹ Ha'e rã xapy'a rei heko vai va'e kuery pe ha'e rami ndeayvu teĩ ha'e kuery ndojeko rerovai 'rã teko vai rupi ikuaia gui. Ha'e ramo ha'e kuery omano 'rã gueko vaia py ae, ha'e rã ndee ma reo jepe 'rã.

²⁰ Ha'e gui xapy'a rei heko porã va'ekue ma heko porãague gui ojepe'a 'rã ha'eve'ỹ va'e ojapo vy. Ha'e gui ha'e kuery renonde py xee amoĩ 'rã onhepyxanga aguã, ha'e ramo omano 'rã. Ndee nandeyvui ramo ha'e kuery omano 'rã gueko vaia py, ha'e na'ima'endu'aavei 'rã teko porã rupi oikoague re. Ha'e rami teĩ ndee rombopaga avi 'rã huguy ndepo re oĩ va'e káuxa.

²¹ Ha'e rami teĩ heko porã va'e pe ojejavy e'ỹ aguã re ndee ndeayvu ramo ndojevy vy anhetẽ oikove 'rã ha'e rami ndeayvu rire. Ndee voi reo jepe 'rã – he'i.

²² Ha'e gui xere SENHOR opo omoĩ vy aipoe'i xeivy:

– Epu'ã ke, tereo yvyugua katy, ha'e py ma ndereve xeayvu aguã – he'í.

²³ Ha'e ramove apu'ã vy yvyugua katy aa. Ha'e py ama'ẽ rã SENHOR rexakãa oĩ ra'e, Quebar yakã yvýry hexakãa aexaague rami. Ha'e vy xerenapy'ã re aĩ xerova yvy re amovaẽ reve.

²⁴ Ha'e ramo xere Nhe'ẽ oĩ vy xemopu'ã imo'amy. Ha'e rami vy xeivy ijayvu vy aipoe'i:

– Tereo ndero katy, ha'e enhemboty ha'e py.

²⁵ Mba'eta ava ra'y, ma'ẽ. Ha'e kuery ma ndea py ixã ogueru vy ndejokua 'rã imoiny, ha'e kuery mbyte katy reo ve'ỹ aguã.

²⁶ Ha'e gui xee ajapo 'rã neapekũ ndejuru re ojapa aguã rami, ha'e kuery pe ndeayvu e'ỹ aguã. Ha'e ramo ijayvu e'ỹ va'e 'rã reiko remonheangu ve'ỹ ranhe aguã, mba'eta xere opu'ã rei va'ety ae ikuai.

²⁷ Ha'e rami teĩ ndereve xeayvu jevy vy aipe'a ju 'rã ndejuru ndeayvu aguã. Ha'e ramo ha'e kuery pe “Po rami SENHOR Nhanderuetete ijayvu”, 're 'rã. Ha'e ramo oenduxe va'e toendu, ha'e rã noenduxeĩ va'e ma tove toendu eme, mba'eta xere opu'ã rei va'ety ae ikuai.

4

Jerusalém tetã jokoarã ramigua oexaague

¹ – Ha'e gui aỹ ndee ava ra'y, eru peteĩ yvy jykuẽ, enhono imoiny nerenonde'i py, ha'e vy ha'e va'e re embopara Jerusalém tetã ra'angaarã.

² Ha'e va'e rovai emoĩ ijokoarã ra'angaa jovaive rupi, ejapo oo imbarate va'e ra'angaarã, tetã kora re emopu'ã yvy ivã va'erã, jova-jovaive re ejapo

xondaro kuery nhoarõ aguã, ha'e ijyvýry rupi emoĩ tetã kora reityarã.

³ Eru avi peteĩ oja ferro guigua, ha'e vy ndee ha'e tetã oĩa mbyte py emopu'ã imo'amy oja ferro guigua kora rami. Ha'e vy ema'ẽ einy tetã katy. Ha'e rami 'rã opyta tetã ojokopy rami, ijokoarã remoĩ ramo. Ha'e va'e ma Israel kuery oikuaa aguã 'rã oĩ.

⁴ — Ha'e gui ma enheno ejupy reiporu kuaa e'ỹa re, ndejee remoĩ aguã Israel kuery reko vaia. Renheno rejupy ára ha'e javi re ndere oĩ 'rã heko vaia.

⁵ Mba'eta ndee romoĩ 'rã ha'e kuery reko vaia ma'etỹa kuaa ukaarã, peteĩ-teĩ ára renhenoa ma peteĩ ma'etỹ ovare aguã, ha'e javi vy trezentos e noventa ára peve. Ha'e rami 'rã ndejee meme 'rã rereko Israel kuery ojevavyague.

⁶ Ha'e va'e ára opa ma rire reiporu kuaa regua re ju 'rã renheno rejupy, Judá kuery ojevavyague ju ndejee rereko aguã.

⁷ Ha'e rami vy quarenta ára re ju ajapo 'rã renheno aguã rami, peteĩ-teĩ ára peteĩ ma'etỹ ovare aguã. Ha'e ramo Jerusalém tetã ojokoa katy rema'ẽ reiny 'rã ndejyva pire rei reve. Ha'e rami vy 'rã ndeayvu ete ha'e kuery rovai.

⁸ Aỹ rojokua uka 'rã ixã py, hovai katy neĩ kyvõ katy rema'ẽ e'ỹ aguã, tetã ojokoa aguã ára opa e'ỹa ja.

⁹ — Eru avi trigo ha'e cevada, kumanda ha'e kumanda pe'i. Emoĩ peteĩ oja py mbojaperã, trezentos e noventa ára re ndeyke re renheno peve re'u rejupy aguã.

¹⁰ Opeja pyre anho 'rã re'u, duzentos e quarenta gramas 'rã ko'ẽ nhavõ. Ha'eve jave-jave 'rã re'u.

¹¹ Ha'e gui yy voi oa'ã mbyre meme 'rã rey'u, peteĩ karo'i ha'eve jave-jave 'rã rey'u.

¹² Re'u va'e ma mbojape cevada guigua rami 'rã. Rexy 'rã avakue repoxi pirukue áry, heta va'e kuery oexaa py.

¹³ Mba'eta ha'e rami ae 'rã Israel kuery ho'u okuapy tembi'u ha'eve'ỹ va'e, pavẽ regua ikuaia rupi aipe'a ukaague py – he'i SENHOR.

¹⁴ Ha'e ramo xee aipoa'e:

– Kore SENHOR Xeruete! Ma'ẽ, xekunumi guive aỹ peve xee nanhemongy'ai ae va'eri, mba'eta ha'u va'e'ỹ teri mymba omano rive va'ekue neĩ ka'aguy rupigua omondoropa pyre, xo'o nda'evei va'e xejuru py amoĩ e'ỹ aguã – ha'e.*

¹⁵ Ha'e ramo aipoe'i xevy:

– Ha'e ramo avakue repoxi 'rãgue py ha'eve 'rã vaka repoxi áry mbojape rembojy aguã – he'i.

¹⁶ Aipoe'ive ju xevy:

– Ava ra'y, mba'eta ma'ẽ, Jerusalém tetã py ajapo 'rã tembi'urã ojoua ve'ỹ aguã rami. Ha'e kuery ho'u 'rã tembi'u opeja pyre nda'evei rei etea oendu reve, ha'e yy oa'ã mbyre oy'u 'rã okuapy ndaekorãveia reve.

¹⁷ Ha'e kuery pe tembi'u ha'e yy oata ramo joexa vy rive onhemondyipa 'rã, gueko vai reia py opa joguervy vy.

---

* **4:14** Ezequiel ma avakue repoxi pirukue áry mbojape oexy aguã re SENHOR ijayvu, mba'eta tetã ojokoa jave heta va'e kuery ndojoui 'rã xakãrã. Ha'e ramo Ezequiel ndojou porãi, mba'eta ha'e nunga áry oexy pyre nda'evei sacerdote kuery ho'u aguã, onhemongy'a e'ỹ aguã.

5

¹ — Ha'e gui ava ra'y, eru peteĩ kyxe haimbe porã va'e nerendyva ayaarã. Ha'e vy enhopĩmba neakã ha'e nerendyva ha'e javi rupi. Eru avi mba'emo opejaa nde'ague repeja aguã. Repejaa rupi emboja'o mboapy henda py.

² Peteĩ henda py oĩ va'e ma reapy 'rã tetã mbyte py, ojokoa aguã ára opa ma rire. Ha'e rã amboae henda py nde'ague oĩ va'e ma reikutu 'rã kyxe py tetã yvýry. Ha'e rã amboae ju ma yvytu ombovevea rupi 'rã remoaĩmba imondovy. Ha'e va'e kuery rakykue rupi aekyi uka 'rã kyxe.

³ Ha'e gui mboapya regua amongue ete'i ma rejokua 'rã ndeao apy'i re.

⁴ Ha'e va'e regua gui ae ju remombo 'rã tata py okai aguã. Ha'e va'e gui ma tata oẽ 'rã Israel kuery ha'e javi rovai.

Mba'e re pa Jerusalém tetã SENHOR ojoko uka 'rãa re ijayvuague

⁵ Ha'e gui SENHOR Nhanderujete po rami ijayvu:

— Jerusalém tetã upe py oĩ va'e ramigua ma yvy regua mbyte py amoĩ va'ekue, ha'e ijyvýry rupi ikuai va'e yvy mbyte.

⁶ Ha'e rami teĩ ha'e kuery xee aipota va'e rovai opu'ã vy yvy regua kuery gui voi ojapo vaive tema okuapy, ha'e oyvýry rupi ikuai va'e gui omboykepave xeyvu aeja va'ekue. Hexaraipa okuapy xee aipotaa gui, xeyvu rupi nda'ikuai guive.

⁷ Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu:

— Peẽ kuery ma amboae regua pendeyvýry rupi ikuai va'e gui pepu'ãve xerovai, ndapejapoxei guive xee aipotaa rami, neĩ amboae kuery pendeyvýry rupi ikuai va'e reko ndapeupityi.

⁸ Ha'e nunga rupi xee, xee ae ju 'rã aiko nderovai guarã — he'i SENHOR Nhanderuete. — Ha'e rami vy penembyte py rombopaga 'rã yvy regua kuery oexaa py.

⁹ Ojegarupy pejapoa ha'e javi káuxa penembyte py ajapo 'rã peteĩgueve ajapo e'ỹ teri va'e, ha'e neĩ ndajapovei 'rã va'e.

¹⁰ Ha'e rami rã penembyte py tuu kuery ho'u 'rã okuapy gua'y kuery ae, ha'e ta'y kuery ho'u 'rã nguu kuery ae. Penembyte py rombopaga 'rã, ha'e gui penderegua hembyre va'ekue ma amoaĩmba 'rã imondovy yvytu ha'e javi rupi.

¹¹ Ha'e nunga rupi anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Xevygua oo ikya'e e'ỹ va'e pemongy'apa rei rire mba'emo vai pejapo ha'e ojegarupy pembojeroviaa py, ha'e ramo xee nama'ẽvei 'rã pendere romboaxya rupi, ndorogueraa jepei 'rã guive.

¹² Ha'e ramo pende kuery regua peteĩ henda py pемano 'rã mba'eaxy vaikue gui, ha'e penembyte py pekanhymba 'rã karuai gui. Ha'e rã amboae henda py ma pendeyvy'iry rupi pe'a 'rã pekuapy kyxe gui. Ha'e gui amboae henda py ju romoaĩmba 'rã yvytu ha'e javi rupi, ha'e vy penderakykue rupi aekyi uka 'rã kyxe.

¹³ — Ha'e rami vy 'rãe xepoxya oaxa. Ha'e kuery re xepoxya amboupa ma rire “Ha'eve ma” ha'e 'rã apytu'u vy. Ha'e ramo oikuaapa 'rã xekyre'ỹa rupi xeayvuague, ha'e kuery áry ambou ramo.

14 Mba'eta ombovaipa pyre rami romoĩ 'rã yvy regua pendea katy'i rupigua kuery pendejojai aguã, oaxa va'e kuery ha'e javi oexaa py.

15 Ha'e rami rã pepyta 'rã ombojaru rei ha'e ojo-jai pyrã, yvy regua kuery pendea katy'i ikuai va'e oikuaa vy onhemondyipa aguã, mba'eta rom-bopaga 'rã xepoxya ha'e rojou vaia rupi, opa marã romoingo axya py, po rami xee SENHOR ae xeyvuu rire.

16 Ha'e kuery rovai ma hu'y rami ambou 'rã karuai. Hu'y nhomombaarã ambou 'rã pen-emomba aguã. Ha'e rami vy karuai amoĩve ju 'rã peẽ kuery re, peẽ kuery gui mbojape pe'u 'rã va'ekue aipe'apa vy.

17 Peẽ kuery re ambou 'rã karuai ha'e mymba nharõ pendera'y ha'e penderajy kuery mokan-hymbaarã. Pendere ou 'rã mba'eaxy vaikue ha'e tuguy moẽarã. Kyxe revegua voi ambou 'rã pendere. Xee SENHOR ae xeyvuu.

6

Israel kuery mba'emo ra'angaa re rive ojerovia okuapya re ijayvuague

¹ Ha'e gui ma xevy pe SENHOR ombou ju oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

² – Ava ra'y, ema'ẽ Israel regua yvyty ikuaiia katy, ha'e kuery re ndeayvu aguã. Ha'e vy aipo're:

³ Israel regua yvyty pendekuai va'e, pendu ke SENHOR Nhanderuete ayvu. Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu yvyty, yvy'ã, yakã ha'e yvyugua

ikuai va'e pe:* Aỹ xee, xee ae ambou 'rã kyxe peẽ kuery re, pende'áry ta'angaa ombojeroviaaty ikuai va'e mbovaiparã.

⁴ Ha'e ramo pende altar ombovaipaa 'rã, ha'e altar heakuã porã va'e rapyaty ikuai va'e voi omopẽmbaa 'rã. Kyxe py ajuka uka va'ekue ae-japa 'rã imbokuapy ta'angaa ombojeroviaague renonde rupi ae.

⁵ Ta'angaa ikuai va'e renonde rupi aeja 'rã Israel kuery retekue, ha'e rã ikãgue ma amoaĩmba 'rã altar ombojeroviaague renonde rupi.

⁶ Ha'e gui tekoa ha'e tetã pendekuaiague ha'e javi rupi omombaa 'rã, ta'angaa pembojeroviaague ombovaipaa 'rã, altar pembojeroviaague ha'e javi oitya ha'e ombovaipaa aguã, ha'e ta'angaa voi omopẽmbaa ha'e omombaa aguã. Altar heakuã porã va'e peapyaty voi oipe'apaa 'rã, penerembi-apokue ha'e javi ombovaipaa 'rã.

⁷ Ha'e gui penembyte rupi kyxe py ojuka pyre ho'apa 'rã, xee ae SENHOR aikoa peikuaa aguã.

⁸ — Ha'e rami avi aeja 'rã hembyrekue'i, mba'eta peẽ kuery regua amongue ete'i 'rã oo jepe kyxe gui yvy regua kuery ikuaia rupi, ha'e kuery yvy rupi romoaĩ jave.

⁹ Ha'e gui amboae kuery yvy rupi escravo-rã ogueraa ague py oo jepe va'ekue ima'endu'a ju 'rã xere. Mba'eta xee ma nda'evei ete aiko opa marã pendepy'aa rupi xegui pejepe'a ramo, ha'e penderexa ta'angaa anho rive oexaxe rã xegui pejepe'a ramo. Ha'e gui ma ha'e kuery ojeguaru

---

* **6:3** Israel regua yvyty, yvy'ã, yakã ha'e yvyugua ikuai va'e pe Nhanderuite ijayvu mba'eta ha'e va'e rupi ma ikuai mba'emo ra'angaa mbojeroviaaty.

'rã ojegui ae, opa marã ikuaia rupi nda'evei ete va'e ojapoague re.

¹⁰ Ha'e rami vy ma ha'e kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa, mba'eta ha'e kuery re mba'emo vai ambou aguã re ndaxeayvu rivei.

¹¹ Po rami SENHOR Nhanderuetete aipoe'i xevy:

— Ejepopete ke, embota-mbota ndepy, ha'e vy aipo're: “Nda'evei teve, mba'eta Israel kuery opa marã ojegarupy ojapoague re ho'apa 'rã kyxe py, karuai ha'e mba'eaxy vaikue gui”, 're.

¹² Mba'eta mombyry rupi ikuai va'e omano 'rã mba'eaxy vaikue gui, ha'e rã ha'e'i rupigua ma kyxe py 'rã omano. Ha'e gui amongue hembyrekue ma ojokoa rã omano 'rã karuai gui. Ha'e rami vy 'rãe ha'e kuery pe xepoxyague oaxa.

¹³ Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa, peẽ kuery regua ta'angaa mbyte rupi kyxe py ojuka pyre ikuai ramo, ha'e altar ikuai va'e yvýry rupi, yvyã ha'e yvyty apyte ikuai va'e ha'e javi rupi, ha'e yvyra hogue ana ha'e yvyra porãgueve ikuai va'e gyy rupi, mba'eta ha'e rupi ae opa marãgua ta'angaa pe heakuã porã va'e peme'ëaty ikuai.

¹⁴ Ha'e nunga áry rupi xepo amoĩ vy ambovaipa 'rã yvy tekoa e'ÿa guive Ribla peve, tekoa ikuaigae ha'e javi rupi nda'ikuaiavei aguã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

7

“Opa ta ma! Opa ta ma!” he'iague

¹ Teĩgue ju SENHOR oayvu ombou xevy. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, po rami SENHOR Penderuete ijayvu Israel kuery yvy re: Opa ta ma! Irundy henda rupi ha'e ijyvy apy rupi ikuaia peve 'rã ou opa aguã.

³ Ha'e rami vy aỹ ma ou ma pepa aguã ára. Mba'eta pendere ambou 'rã xepoxya, rombopaga 'rã pendekuaiague re, pendere ambou 'rã ojegarupy rupi pendekuaiague rekovia.

⁴ Mba'eta pendere nama'ẽvei 'rã rogueraa jepea rupi neĩ romboaxya rupi. Ha'e rami 'rãgue py pendere ambou 'rã pendekuaiague rekovia, ha'e ojegarupy rupi pendekuaiague ojekuaapa 'rã penembyte. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

⁵ Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Ma'ẽ, mba'emo vai ou-ouve tema 'rã.

⁶ Ovaẽ ta ma opa aguã, ou ma oiny, opu'ã ma penderovai.

⁷ Yvy regua kuery, ou ma pekanhy aguã. Ovaẽ ma ára, yvyty ikuai va'e áry rupi vy'aa 'rãgue py ovaẽ ma opa marã ipy'aa aguã.

⁸ Aỹ pende'áry anhoẽ ta xepoxya, roguereko 'rã xepoxya rupi. Aikuaa pota 'rã pendekuaiague re, ha'e pende'áry ambou 'rã ojegarupy rupi pendekuaiague rekovia ha'e javi.

⁹ Ha'e rami vy pendere nama'ẽvei 'rã rogueraa jepea rupi, neĩ romboaxya rupi. Pendekuaiague re ae 'rã rombopaga. Ha'e ramo ojegarupy rupi pendekuaiague ojekuaapa 'rã penembyte. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee SENHOR ae ajapoague.

¹⁰ — Ma'ẽ, ára ovaẽ ma ouvvy. Ojekuaa ma rombopagapa aguã, mba'eta yvyra rovi'i ipotyta ma, onhemboyvate reia voi hokypa ma.

11 Jujukaa kuery opu'ã ma yvyra rovi'i nhombo-jexavaiarã. Ha'e ramo mba'eve noĩvei ma ha'e kuery peguare, imba'e rei-reikue, ha'e kuery re ima'endu'aague, neĩ oguero vy'aa aague ma voi.

12 Mba'eta hi'ára ou ma oiny, ovaẽ ae ma. Ha'e nunga rupi mba'emo joguaa tovy'a eme, ha'e rã mba'emo vendea ma ta'iporiau eme. Mba'eta ha'e kuery ha'e javi re ou poxya hendy va'e.

13 Mba'eta yvy vendeare ma ndojevyvei ma 'rã ovende va'ekue oiporu ju aguã, oikove'i teĩ ae ma. Mba'eta ndoiko e'ỹi 'rã heta va'e kuery regua ayvu omombe'u pyre. Ha'e ramo avave rei ndoiko pukuvei 'rã gueko vaia py onhemom-baraetea rupi.

14 — Omonhe'ẽa ma mimby guaxu, oguereko katupaa ma teĩ joe opu'ã aguã katy ndooai 'rã, mba'eta ha'e kuery ha'e javi re ou xepoxya hendy va'e.

15 Oka rupi ma kyxe revegua ikuai, ha'e rã opy ma mba'eaxy vaikue ha'e karuai oĩ. Mba'ety rupi oiko va'ekue ojukaa 'rã kyxe py, ha'e rã tetã pygua kuery ma karuai ha'e mba'eaxy vaikue gui 'rã opa.

16 Xapy'a rei ha'e kuery regua amongue ojava vy oo jepe 'rã. Ha'e rami vy vyty áry rupi 'rã ikuai, yvyugua rupigua apykaxu rami peteĩ-teĩ ipoaẽ rei 'rã ojejavague gui.

17 Pavẽ po ma ikangypa 'rã, ha'e pavẽ renapy'ã ma yy rami meme 'rã ikangy.

18 Ajukue voxa guigua py onhemonde 'rã okuapy tekora ve'ỹ anho oendu vy. Ha'e javi rova re ojekuaa 'rã oxĩa, oakã voi onhopĩmba 'rã.

19 Ha'e kuery prata oguereko va'ekue ma omombopa 'rã tape rupi, ouro eteve voi ha'e kuery pe rã

iky'apa va'e rami 'rã. Mba'eta SENHOR poxya ára py ma prata neĩ ouro ma voi ndogueraa jepei 'rã. Ha'e nunga py nda'evevei 'rã ha'e kuery okaru neĩ guye omonyẽ aguã, mba'eta ha'e nunga ma teko vai py ho'a aguã imonhepyxangaarã rive.

²⁰ Ha'e kuery ita porãgueve oguerovy'a rei va'e py ma ta'angaa ojeguaru pyrã ojapo va'ekue, mba'emo vai ra'angaa ombojerovia pyrã guive.

²¹ Ha'e rami teĩ xee ma ha'e nunga ajapo iky'apa va'e rami ha'e kuery pe opyta aguã rami, ha'e gui amboae regua kuery po py amboaxapa ogueraa rive va'erã. Yvy regua heko vai rei va'e kuery pe ete amboaxa ogueraa va'erã. Ha'e ramo ojavyky rei 'rã.

²² Ha'e kuery gui xerova arova rã omongy'apaa rive 'rã xembojeroviaaty. Ha'e py imongy'aarã kuery oike vy oi'pe'apa 'rã mba'emo.

²³ — Tojapoa corrente jojokuaarã, mba'eta kova'e yvy tynyẽ ma jouguy omoëa va'ekue. Tetã rupi voi opa mba'e vai anho oĩ.

²⁴ Ha'e ramo yvy regua mbyte gui ambou 'rã heko vaive va'e hoogue pe'aarã. Ha'e rami vy amomba 'rã ojerovia rei va'e kuery onhemboyvatea. Ha'e ramo ha'e kuery pegua henda iky'a e'ỹ va'ekue omongy'apaa 'rã.

²⁵ Ovaẽ ma imbovaipaarã. Ha'e ramo ha'e kuery oeka 'rã ikuai porã aguã teĩ noĩvei ae ma.

²⁶ Ou 'rã imbojexavaiarã ha'e ayvuxe áry jevy-jevyygua. Ha'e ramo oporandu 'rã okuapy profeta kuery mba'emo oexaa re, teĩ sacerdote kuery ndoguerekovei lei, ha'e nhomongeta va'ety kuery nanhomongeta kuaavei 'rã.

²⁷ Huvixave ojae'o 'rã oiny, yvatekueve re voi oĩ

'rã tekora ve'ỹ. Yvy re ikuai va'e po ma oryryipa 'rã ngyje gui. Mba'eta ambopaga 'rã ha'e kuery ikuaiague rami ae, ha'e aikuaa pota 'rã ha'e kuery re joe oikuaa potaa rami ae avi. Ha'e ramo oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

8

Jerusalém py ojegarupy ikuai va'e oexaague

¹ Ha'e gui mboapy meme ma'et'ya va'e mboapy meme jaxya py, teĩ nhiruĩ araa py xero py aguapy ainy. Xerenonde py Judá pygua nhomongeta va'ety kuery oguapy avi okuapy. Ha'e gui aĩa py SENHOR Nhanderujete omboguejy opo xe'áry.

² Ha'e ramo ama'ẽ rã oĩ peteĩ ava ramigua tata guigua. Iku'a guive yvy katykue ma tataendy anho oĩ. Ha'e rã iku'a guive yvate katykue ma overa va'e rami hexakã.

³ Opo ramigua oguereko va'e ma omokuave'ẽ vy ojopy xeakã re xe'a oĩ va'e. Ha'e rami vy yvate katy Nhe'ẽ xereupi heravy yvy áry rupi. Ha'e vy Nhanderujete guigua aexa rã xereraa Jerusalém tetã re, templo roka py okẽ kuaray apu'a'ia katy oĩ va'e peve. Ha'e py ma oĩ ra'e ta'angaa Nhanderujete nda'evei etea oendu aguã rami ojapo va'e.

⁴ Ha'e py ojekuaa avi Israel kuery ruete rexakãa, tekoe e'ya py hexakãa aexaague rami ae ju.

⁵ Ha'e gui ha'e va'e aipoe'i:

— Ava ra'y, ema'ẽ ke aỹ kuaray apu'a'ia katy — he'i. Ha'e ramo ha'e katy ama'ẽ rã altar rokẽ katy oĩ ae tema ta'angaa Nhanderujete nda'evei etea oendu aguã rami ojapo va'e, jaikea'i py.

⁶ Aipoe'ive ju xevy:

— Ava ra'y, rexa pa ha'e kuery ojapo okuapy va'e? Ha'e va'e ma ojeguarupy tuvixa va'e Israel kuery apy ojapo va'e, xevelygua oo iky'a e'ỹ va'e gui ajepe'a aguã rami. Ha'e rami avi rexa ju 'rã ojeguarupy nda'eveive va'e — he'i.

⁷ Ha'e gui okẽ jaikea'i katy ju xereraa. Ha'e py oo mbotya oĩ va'e re oĩ peteĩ kua. Ha'e vy aipoe'i xeivy:

— Ava ra'y, ejo'o pova'e imbotya re.

⁸ Ha'e ramo imbotya re ajo'o ma vy ama'ẽ rã oĩ peteĩ okẽ.

⁹ Aipoe'i xeivy:

— Eike na, ha'e vy rexa 'rã ojeguarupy tuvixa va'e ha'e py ojapo okuapy va'e — he'i.

¹⁰ Ha'e gui aike vy aexa. Ha'e rã ha'e py imbotya jova-jovaive rupi iparapa ra'e opa marãgua yvy rupi otytyry va'e ha'e mymba ojeguarupy, ha'e gui ta'angaa Israel kuery ombojerovia va'ety ha'e javi.

¹¹ Ha'e va'e ta'angaarã ombopara pyre renonde rupi opu'ã okuapy setenta avakue Israel kuery mongetaa kuery regua. Ha'e kuery mbyte py hi'aĩ avi Safã ra'y Jazanas. Ha'e kuery peteĩ-teĩ opo py oguereko heakuã porã va'e hy'a'i py okai va'e. Heakuã porã va'e rataxĩ ma ojeupi ovy arai rami.

¹² Ha'e gui aipoe'i xeivy:

— Ava ra'y, rexa pa Israel kuery mongetaa kuery pytũ guy rupi ojapo okuapy va'e? Ha'e kuery peteĩ-teĩ ikuai 'rã oo'i ta'angaa kuery oĩaty rupi. Mba'eta ha'e kuery aipoe'i: “ SENHOR ma nanderexai 'rã, nopenavei ma kova'e yvy re”, he'i okuapy teĩ.

¹³ Ha'e gui aipoe'ive ju xeivy:

— Rexave tema 'rã ojeguarupy nda'eveive va'e ha'e kuery ojapo okuapy va'e — he'i.

14 Ha'e gui xereraa ju SENHOR pegua oo rokẽ kuaray apu'a'ia katy oĩ va'e peve. Ha'e py aexa tuuete ramigua Tamuz omanoague re kunhague oguapy reve ojae'o okuapy va'e.*

15 Ha'e vy aipoe'i:

— Ava ra'y, rexa pa? Ha'e rami avi ojeguarupy rexave ju 'rã kova'e gui nda'eveive va'e — he'i.

16 Ha'e gui ma SENHOR pegua oo katy ju xereraa. Ha'e py ikuai SENHOR pegua opy oikea'i okẽ ha'e altar oĩ va'e mbyte aexa rã vinte e cinco avakue ikuai. Ha'e kuery ma ikupepa okuapy SENHOR pegua templo katy, ha'e gui kuaray oua katy hova okuapy. Kuaray omboetea rupi ikuai, kuaray oua katy oma'ẽ okuapy reve.

17 Ha'e ramo aipoe'i xevy pe:

— Ava ra'y, rexa pa? Ha'e gui Judá kuery ma apy namigua ojeguarupy ojapo va'e pe “Mba'e'ỹ” he'i okuapy, ha'e gui oyvy rupi joguero'a 'rã okuapy xembopoxya rupi. Ma'ẽ, oxĩ re omovaẽ okuapy yvyra rakã'i.

18 Ha'e ramo xepoxya rupi ae 'rã areko. Ha'e kuery re nama'ẽvei 'rã araa jepea rupi neĩ amboaxya rupi. Ha'e gui xeapyxa py ha'e kuery oja'pukai atã teĩ xee naendu potai 'rã.

9

Jerusalém pygua kuery mbopagaarã re ijayvuague

---

* **8:14** Tamuz ma amboae regua kuery ruete ramigua. Ha'e kuery oikuaa rã ma'etỹ nhavõ omano 'rã yro'y ypy'i jave, ha'e gui ára pyau py onhemboete kuerei 'rã. Imbojeroviaa kunhague ma ojae'o 'rã okuapy omano rã, ha'e opa marã 'rã itavy rei okuapy onhemboete ju aguã.

¹ Ha'e ramo aendu rã ojavukai atã reve aipoe'i:
 — Peju ke, peẽ tetã pygua jukaarã kuery, peteĩ-teĩ pendepo py tembiporu nhomombaarã reve — he'i.

² Ha'e ramo ama'ẽ rã kuaray apu'a'ia katy okẽ tuvixa va'e oĩ va'e gui ou okuapy mboapy meme avakue. Ha'e kuery ma peteĩ-teĩ opo py ogueru tembiporu nhomombaarã. Ha'e kuery mbyte ma ou peteĩ ava ijao xiĩ rei va'e, oku'a re oguereko voko mba'emo mboparaaty ryru. Ha'e gui ha'e kuery oike oje'oivy vy altar overa va'e guigua yvy'iry ovaẽ nhogueno'amy.

³ Ha'e gui ma Israel kuery ruete rexakãa opu'ã ovy anjo ipepo va'e ikuai va'e mbyte gui. Ha'e vy oẽ ovy okẽ jaikea'i peve ranhe. Ha'e gui ava ijao xiĩ rei va'e pe SENHOR ijayvu, mba'emo mboparaaty ryru oku'a re oguereko va'e pe ae.

⁴ Ha'e vy aipoe'i ixupe:

— Eaxa ke eovy Jerusalém tetã mbyte rupi, ha'e gui emoĩ “x” avakue ha'e kuery mbyte rupi ojegarupy ojapo okuapya káuxa ojae'o ha'e ipoaẽ rei va'e rova re — he'i.*

⁵ Ha'e gui xee aendua py amboae kuery pe ju aipoe'i avi:

— Peẽ voi peaxa ke peovy tetã rupi ha'e va'e rakykue rupi. Ha'e rami vy pejojuka 'rã peovy. Ha'e kuery re pema'ẽ eme peraa jepea rupi neĩ pemboaxya rupi.

⁶ Pejuka 'rã tujakue'i, kunumigue ha'e kunhataĩgue'i, kyrĩgue'i ha'e kunhague, pemomba peve. Ha'e rã avakue “x” py omarka pyre re ma

---

* **9:4** Apocalipse 7.3

napevaēi 'rã. Pemboypy 'rã xevygua oo iky'a e'ỹ va'e gui ranhe – he'i.

⁷ Ha'e ramo ha'e kuery jypy ojuka oo renonde rupi nhomongeta va'ety kuery ikuai va'ekue. Ha'e gui jojukaa kuery pe Nhanderujete aipoe'ive ju:

– Pemongy'apa ke oo. Ha'e vy pemonyẽ oka omanogue anho. Ha'e gui ma peẽ ju – he'i. Ha'e ramo oẽmba vy jojukave jogueravy tetã rupi.

⁸ Ha'e gui ha'e kuery jojukaa rupi oje'oi jave xee ae'i apyta ha'e py. Ha'e rami vy xerenapy'ã re aĩ, xerova yvy re amovaẽ reve. Ha'e vy ajapukai reve aipoa'e:

– Ai SENHOR Xerujete! Remomba ta pa Israel regua kuery rembyrekue ha'e javi, Jerusalém áry ndepoxya renhoẽa py?

⁹ Ha'e ramo xembovai:

– Israel ha'e Judá kuery reko vaia ma tuvixa ete. Ijyvy tynyẽ ma tuguy, ha'e tetã rupi voi ha'eve'ỹa rami joguerekoa anho ikuai. Ha'e rami teĩ ha'e kuery aipoe'i: “ SENHOR ma kova'e yvy re nope-navei ma, nanhanderexai ae 'rã”, he'i okuapy.

¹⁰ Ha'e nunga rupi ae ha'e kuery re nama'ẽvei 'rã araa jepea rupi neĩ amboaxya rupi. Ha'e rami 'rãgue py ha'e kuery akã re ae ambojeapa 'rã hem-biapokue – he'i.

¹¹ Ha'e gui ava ijao xiĩ rei va'e ou, oku'a re mba'emo mboparaaty ryrú oguereko va'e. Ha'e rami vy omombe'u vy aipoe'i:

– Ajapopa ma rejapo uka va'ekue – he'i.

10

Tapyĩ hexakã va'e oexaague

¹ Ha'e gui ama'ẽ rã anjo ipepo va'e kuery akã áry rupi ojekuaa peteĩ tenda huvixave openaaty ramigua ita safira gui ojapo pyre.

² Ha'e ramo SENHOR ijayvu ava ijao xiĩ va'e pe. Ha'e vy aipoe'i:

— Tereo iruéra ikuai va'e mbyte rupi, anjo ipepo va'e ikuai va'e mbyte peve. Ha'e vy emonyẽ ndepo tapyĩ hexakã va'e anjo ikuaia gui. Tetã áry rupi remombopa 'rã — he'i. Ha'e ramo ha'e va'e oike ovy aexaa gui.

³ Ava oike jave ma anjo ipepo va'e templo yke oiporu kuaa regua re ikuai. Ha'e gui peteĩ arai omonyẽ opy ja'o mbyte pygua.

⁴ Ha'e ramove anjo ikuai va'e áry gui SENHOR rex-akãa opu'ã ovy oo jaikea'i oĩ va'e katy. Ha'e ramo oo ha'e javi rupi tynyẽ jekuaa arai. Oka rupi voi hexakãmba oiny SENHOR po'akaa gui.

⁵ Anjo kuery pepo ma hevovo rei nhendu oka apy peve, Nhanderujete Ipo'akapa va'e ijayvu vy onhendua rami.

⁶ Ha'e gui ma ava ijao xiĩ rei va'e pe SENHOR ijayvu. Ha'e vy aipoe'i:

— Eru tata iruéra ikuai va'e mbyte gui, anjo kuery ikuaia gui ae — he'i. Ha'e ramo ha'e oike vy iruéra ikuai va'e mbyte hi'aĩ.

⁷ Ha'e ramo peteĩ anjo okuave'ẽ anjo kuery mbyte tata oĩ va'e katy. Ha'e va'e oguenoẽ vy ma ava ijao xiĩ va'e po py omoĩ. Ha'e va'e ju ojopy vy oẽ ovy.

⁸ Anjo ikuai va'e ma avakue po ramigua oguereko opepo guýry.

Irundy iruéra oexaague

⁹ Ha'e gui ama'ẽ rã anjo ikuai va'e yvýry ikuai irundy ruéra.* Peteĩ-teĩ anjo ikuai va'e yvýry ma iruéra ikuai. Iruéra ikuai va'e jaexa rã itaendy berilo rami hexakãmba.

¹⁰ Irundyve jaexa rã joo rami meme ojekuaa. Jaexa rã peteĩ-teĩ ruéra amboae ruéra mbyte rupi joaxa oiny.

¹¹ Iruéra oguata vy ha'eve rei irundyve katy rei oo aguã. Amboae katy ova-ova e'ỹ re oguata ovy. Tenondegua ooa rupi tema amboae kuery voi oje'oi 'rã, amboae katy ndovai guive oguata oje'oivya rupi.

¹² Anjo ikuai va'e rete ha'e javi rupi hexa oĩmba rei, ikupe, ipo ha'e ipepo ikuai va'e re guive, ha'e iruéra irundyve ikuai va'e re voi.

¹³ Iruéra ikuai va'e pe ma xee aendu rã “Opyryryĩ va'e” 'ea.

¹⁴ Temimoingo kuery peteĩ-teĩ ma hova irundy va'e. Jypygua hova ma anjo rova ae, mokoĩa ma ava rova, mboapya ma guary rova, ha'e rã hova irundya ma taguato rova.

¹⁵ Ha'e gui anjo ikuai va'e ojeupive'i. Ha'e va'e kuery ma temimoingo kuery Quebar yakã yvýry jypy aexa va'ekue ae.*

¹⁶ Ha'e gui anjo kuery oguata rã iruéra ikuai va'e voi oje'oi avi 'rã ha'e kuery reve. Anjo kuery ma yvy áry ojeupi aguã opepo oupi okuapy teĩ ha'e kuerya gui iruéra ikuai va'e ndoi.

¹⁷ Anjo kuery opyta ramo iruéra opyta avi. Ojeupi jogueravy ramo iruéra ojeupi avi 'rã, mba'eta

* **10:9** Ezequiel 1.5-25   * **10:15** Capítulo 1 py “Temimoingo kuery aexa” he'ia ma anjo ipepo va'e kuery re ijayvu vy, Nhanderucte po'akaa kuaa ukaa.

iruéra ikuai va'e re oĩ temimoingo kuery nhe'ẽ.

Templo gui Nhanderuete rexakãa ojepe'aague

¹⁸ Ha'e gui SENHOR rexakãa ma oo jaikea'i áry oĩa gui ova ovy vy anjo kuery áry rupi ju opyta.

¹⁹ Ha'e gui xee aexa rã anjo kuery opepo oupipa okuapy reve ojeupi yvy gui. Ha'e kuery oje'oi rã iruéra ikuai va'e voi oje'oi avi hexeve. Opytapa okuapy SENHOR pegua oo rokẽ kuaray oua katy oĩ va'e áry. Ha'e kuery áry rupi ma Israel kuery ruete rexakãa ojekuaa oiny.

²⁰ Ha'e va'e kuery ae temimoingo Israel kuery ruete oĩa guy rupi aexa va'ekue, Quebar yakã yvýry. Ha'e ramo mae aikuaa anjo ipepo va'e ikuaia.

²¹ Ha'e kuery peteĩ-teĩ ma irundy hova ha'e irundy ipepo va'e. Ha'e rã opepo guýry ma avakue rami ipo va'e.

²² Ha'e kuery rova ma Quebar yakã yvýry aexa va'ekue rova rami. Joo rami ae ojekuaa, temimoingo kuery ae vy. Ha'e peteĩ-teĩ ma guenonde katy anho 'rã oguata oje'oivy.

11

Nhanderuete yvatekueve ombopaga aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui ma Nhe'ẽ xereupi vy xereraa SENHOR pegua oo rokẽ kuaray oua katy oĩ va'e py. Okẽ jaikea'i py ikuai vinte e cinco avakue. Ha'e kuery mbyte aexa heta va'e kuery regua yvatekueve Azur ra'y Jaazanas ha'e Benaia ra'y Pelatias.

² Ha'e vy SENHOR aipoe'i xevy:

– Ava ra'y, kova'e avakue ma mba'emo vairã re rive jogueroayvu, ha'eve'ÿa rupi nhomongeta okuapy kova'e tetã py.

³ Mba'eta ha'e kuery aipoe'i okuapy: “Novaëi teri ri ty'y oorã jajapo aguã? Mba'eta kova'e tetã ma oja rami oĩ, ha'e rã nhande kuery ma xo'o rami”, he'i okuapy.*

⁴ Ha'e nunga rupi ndeayvu 'rã ha'e kuery rovai. Ndee ava ra'y ae 'rã ndeayvu – he'i.

⁵ Ha'e gui xe'áry peve SENHOR Nhe'ẽ oguejy vy aipoe'i xevy:

– Emombe'u ke: Po rami SENHOR ijayvu: Israel kuery, nami ae pendeayvu pekuapy, mba'eta mba'emo re penhembopy'aa ma xee aikuaapa ae ma.

⁶ Kova'e tetã rupi heta ma pejuka, ha'e tetã regua tape ikuai va'e rupi pemonyẽ ma tetekue.

⁷ Ha'e nunga rupi Nhanderuete aipoe'i: Pejuka ha'e tetã mbyte rupi pemombo va'ekue ae rima xo'o rami, ha'e rã tetã ma oja rami oĩ. Ha'e rã peẽ kuery ma roipe'apa 'rã ha'e gui.

⁸ Kyxe gui pekyje pekuapy va'eri kyxe ae 'rã ambou peẽ kuery re – he'i SENHOR Nhanderuete.

⁹ – Tetã mbyte gui xee roipe'a vy romboaxapa 'rã amboae regua kuery po py. Ha'e rami py 'rã rombopaga.

¹⁰ Ha'e ramo pendereitya 'rã kyxe py. Israel yvy jave rupi 'rã rombopaga. Ha'e ramo peikuaa aguã xee ae SENHOR aikoa.

---

* **11:3** Ha'e rami ijayvu okuapy ojee anho ojerovíaa rupi, Nhanderuete omomba ta maa ndoguerovíai vy. Tetã pe “Oja” he'i mba'eta oexa'ã teĩ tetã kora mba'emo vai ojoko aguã re.

11 Ha'e gui kova'e tetã ma oja rami e'ỹ 'rã oĩ peẽ kuery pe, ha'e tetã mbyte py xo'o rami e'ỹ 'rã pendekuai. Mba'eta rombopaga 'rã Israel yvy jave rupi.

12 Ha'e ramo 'rã peikuaa xee ae SENHOR aikoa. Mba'eta xeyvuague rupi e'ỹ pendekuai, xee aipotaa ndapejapoi guive. Ha'e rami 'rãgue py amboae regua kuery pendeyvúry rupi ikuai va'e oipotaa rupi rive pendekuai – he'i.

13 Ha'e gui xeyvu teri reve Benaia ra'y Pelatias omano xapy'a. Ha'e ramo xerenapy'ã re aĩ, xerova yvy re amovaẽ reve. Ha'e vy ajapukai atã reve aipoa'e:

– Ai SENHOR Xerujete! Israel kuery ha'e javi ri ty'y remomba ta? – ha'e.

Israel kuery ogueru ju aguã re ijayvuague

14 Ha'e gui xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

15 – Ava ra'y, nderyvy kuery, neretarã kuery ae'i, ha'e Israel kuery ha'e javi pe Jerusalém pygua kuery aipoe'i okuapy: “Peẽ kuery ma SENHOR gui pejepe'apa mombyrya py. Ha'e rã orevy pe ma kova'e yvy ome'ẽ orekuai aguã”, he'i okuapy.

16 Ha'e nunga rupi aipo're: Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu: Ha'e kuery ma mombyry aipe'a amboae regua ikuai rupi, ha'e amboae yvy rupi amoaĩ teĩ ha'e kuery pe xee ae aiko 'rã oo iky'a e'ỹ va'erã, yvy mboae rupi ooague py xapy'a'i ikuai ja.

17 Aipo'reve ju: Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu: Xee amono'õmba ju 'rã amboae regua kuery ikuai mbyte gui, arupa ju 'rã yvy araa

ukaague gui. Ha'e rami vy ha'e kuery pe ae ju 'rã ame'ẽ Israel yvy.

¹⁸ Ha'e py ojevypa ju ma vy ha'e gui oipe'apa 'rã ta'angaa ojou vaipy ha'e ojeguarupy oguereko va'ekue ha'e javi.

¹⁹ Ha'e ramo ha'e kuery pe ame'ẽ 'rã peteĩ'i rami ipy'a aguã, ha'e kuery re amoĩ 'rã nhe'ẽ pyau. Ha'e kuery gui amboi 'rã ikuraxõ ita guigua, ha'e hekovia ame'ẽ 'rã kuraxõ ho'o guigua,

²⁰ xeayvua rupi ju ha'e kuery ikuai aguã, ha'e xee aipotaa omoĩ porã vy ojapo ete aguã. Ha'e kuery ikuai 'rã xevyguã, ha'e rã xee ma aiko 'rã Tuuete.

²¹ Ha'e rã amboae kuery opy'a py ta'angaa ojou vaipy ha'e ojeguarupy rive oguero vy'a va'e ma ajapo 'rã inhakã re ae ikuaiague ojeapa aguã rami — he'i SENHOR Nhanderuete.

²² Ha'e gui ma anjo ikuai va'ekue opepo oupi reve ojeupi, iruéra ikuai va'e voi ojeupi avi ovy ha'e kuery reve. Ha'e rã ha'e kuery áry oime Israel kuery ruete rexakãa yvateve rupi.

²³ Ha'e gui tetã mbyte gui SENHOR rexakãa ojeupi ovy vy opyta oiny tetã gui mombyry'i yvyty kuaray oua katy oĩ va'e áry.

²⁴ Ha'e gui ma ra'u rupi Nhanderuete guigua Nhe'ẽ xereupi ju vy xereraa henoiny Caldéia yvy re escravo-rã ogueraapa pyre ikuaia katy. Ha'e gui ma xee ndaexavei mba'emo oexa uka pyre.

²⁵ Ha'e gui escravo-rã ogueraa pyre ikuai va'e pe amombe'upa SENHOR xevy oexa uka va'ekue ha'e javi.

Escravo-rã ogueraa pyre kuery ikuaia re ijayvuague

¹ Ha'e gui ma xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, ndee ma xere opuã va'e kuery mbyte rupi reiko. Ha'e kuery ma guexa oguereko oma'ẽ aguã va'eri ndoexai va'e, oapyxa oguereko oendu aguã va'eri noendui va'e, mba'eta xere opuã rupi ae ikuai.

³ Ha'e rã ndee ava ra'y, ereko katu ke nemba'e rei-rei amboae katy reguata aguã merami. Ha'e gui ára pyve eẽ ha'e kuery oexaa py, amboae yvy katy reo aguã merami. Tereo nderekoa gui amboae katy ha'e kuery oexaa py ju. Xapy'a rei ma ha'e kuery oikuaa 'rã okuapy, xere opuã rupi ae ikuai va'eri.*

⁴ Ara py ae eraa tape py ha'e kuery oexaa py pen-devoyirã reguata aguã. Ha'e gui ka'aru'i jave tereo ha'e kuery oexaa py, amboae yvy katy amongue uguata va'e rami.

⁵ Ha'e kuery oexaa py embokua ndero mbotya, ha'e eẽ eovy ha'ekue rupi.

⁶ Pavẽ oexaa py 'rã rejaxei. Pytũ rai'i reve 'rã reraa. Ejeova mo'ãmba eovy yvy reoa rexa e'ỹ aguã. Mba'eta ndee romoĩ Israel kuery nderexa vy oikuaa aguã — he'i.

⁷ Ha'e rami rã xevy ojapo ukaague rami ae xee ajapo. Ha'e rami vy ara py araa oka py amboae yvy katy araa va'erã merami. Ha'e gui ka'aru'i jave xepo py ae ambokua xero mbotya. Pytũ ma

---

* **12:3** Ezequiel ma uguata ete aguã re'ỹ ijayvu, ha'e kuery pe Nhanderue te guigua oikuaa uka aguã rive.

jave xee aẽ vy pavẽ oexaa py xekupe re amoĩmba xevoiyi araa va'erã.

⁸ Ha'e gui ko'ẽgue ju xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

⁹ — Ava ra'y, Israel kuery xere opu'ã okuapy va'e noporandui teve ndevy: “Mba'e tu ndee rejapo reiny?” nde'i okuapy?

¹⁰ Aipo're ha'e kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Kova'e ma Jerusalém pygua huvixa ha'e Israel kuery ha'e javi oikuaa aguã.

¹¹ Aipo're: Xee aikoa ma peẽ kuery peikuaa aguã. Xee ajapoague rami ae peẽ kuery re ojapoa 'rã. Ha'e ramo escravo-rã pendereraa 'rã amboae yvy katy pendekuai aguã.

¹² Peẽ kuery ruvixa peẽ kuery mbyte oiko va'ekue voi ogueraa 'rã ovoyi okupe re ae. Pytũ jave 'rã oẽ. Ha'e va'e oo jepe aguã ma ombokuaa 'rã tetã kora. Ojeova mo'ãmba 'rã ovy yvy ooa oexa e'ỹ aguã.

¹³ Ha'e rami teĩ hi'áry rupi aipyo 'rã xekya, ha'e ramo ho'a 'rã xenhuã py. Araa uka 'rã Babilônia yvy katy, caldeu kuery yvy re ae. Ha'e rami teĩ ha'e va'e yvy ndoexavei 'rã, omano peve ha'e py ae oiko teĩ.†

¹⁴ Ha'e rã hexevegua kuery oipytyvõa rupi ikuai va'ekue ma amoãmba 'rã vvytu ikuai va'e oipejua katy, ixupegua xondaro kuery guive. Ha'e kuery rakykue rupi aekyi uka 'rã kyxe.

¹⁵ Ha'e ramo oikuaa pavẽ 'rã xee ae SENHOR aikoa, amboae regua ikuaia rupi araa uka vy amboae yvy rupi amoãmba ramo.

---

† **12:13** Huvixa Zedequias ndoexai raka'e Babilônia yvy, mba'eta ha'e py ovaẽ e'ỹ mbove hexa omombua (2 Reis 25.7).

¹⁶ Ha'e rami avi amongue ete'i 'rã aeja kyxé gui oo jepe va'ekue, karuai ha'e mba'eaxy vaikue gui guive, amboae regua ikuaia rupi ha'e kuery omombe'u aguã ojeguarupy ojapoague ha'e javi. Ha'e ramo oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa – he'i.

¹⁷ Ha'e ramo xea py SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

¹⁸ – Ava ra'y, rekyje reve 'rã re'u reiny mbojape, ha'e reryryipa ha'e nanderekorãveia py rey'u 'rã yy.

¹⁹ Ha'e rami vy aipo're 'rã yvy re ikuai va'e kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu Israel yvy re Jerusalém pygua kuery ha'e javi pe: Pe'u 'rã mbojape napenderekorãveia py, ha'e pey'u 'rã yy penhemondyipa reve, mba'eta pendeivy gui oipe'apaa 'rã mba'emo ikuai va'ekue ha'e javi, ha'e pygua kuery ojapo vaiague ha'e javi re.

²⁰ Ha'e rami vy tetã ikuai va'ekue ho'apa 'rã ivaipa reve, yvy voi ombovaipa pyre 'rã opyta. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa – he'i.

²¹ Ha'e gui xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'ive:

²² – Ava ra'y, mba'e nunga ayvu tu nami peẽ kuery pemombe'u va'ety Israel yvy re? Mba'eta aipopeje: “Are teri ha'e va'e ára ovaẽ aguã, ayvu SENHOR ombou va'ekue ndojeupityi 'rãe guive”, peje.

²³ Ha'e nunga rupi aipo're ha'e kuery pe: “Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Xee ajapo 'rã ha'e va'e ayvu rupi pendeayvu ve'ÿ aguã rami, Israel kuerya rupi nomombe'uavei 'rã. Mba'eta ára ovaẽ ma ouvy xee SENHOR ayvu ha'e javi ojeupitypa aguã”, 're ha'e kuery pe.

24 Mba'eta Israel kuery mbyte rupi ndoikovei ma 'rã anhetẽgua e'ỹ oexa ra'u va'e, neĩ nhombotavya rupi imba'ekuaa va'e.

25 Mba'eta xee SENHOR ae xeayvu 'rã, ha'e ramo ayvu xee amombe'u va'e ma are'i e'ỹ 'rã oiko. Mba'eta xere pepu'ã rei va'e kuery, pekuave teri reve xeayvu 'rã, ha'e ayvu amombe'u va'ekue oiko 'rã – he'i SENHOR Nhanderuete.

26 Ha'e gui xeavy pe teĩgue ju SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

27 – Ava ra'y, ma'ẽ, Israel kuery aipoe'i okuapy: “Ezequiel pe oexa ukaa va'ekue ma mbovy rei e'ỹ ára reguarã, ayvu omombe'u va'e ma raka'eve rã teri oiko va'erã”, he'i okuapy.

28 Ha'e nunga rupi aipo're ha'e kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Xeayvu peteĩve ma voi ndarei 'rã, ha'e ayvu amombe'u va'e oiko 'rãe – he'i SENHOR Nhanderuete.

13

Profeta kuery ramigua rive rovai ijayvuague

1 Ha'e gui ma xeavy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

2 – Ava ra'y, ndeayvu Israel pygua profeta kuery rovai, mba'eta ha'e kuery ma oakã gui rive ayvu omombe'u vy “Pendú SENHOR ayvu”, he'i 'rã okuapy.

3 Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete: Nda'evei ete 'rã profeta kuery hi'arandu e'ỹ va'e pe, mba'eta ha'e kuery ma onhe'ẽ ae gui 'rã ijayvu mba'eve oexa e'ỹ re.

4 Israel kuery, penderegua profeta kuery ma aguara'i tetã ivaipaague rupi ikuai va'e rami rive.

⁵ Mba'eta ha'e kuery ma nomoatyrõi Israel kuery retã kora pa'ũ, neĩ kora ndojapo retavei guive peẽ kuery retã rupi, SENHOR poxya ára py peẽ kuery re opu'ã okuapy va'e rovai peĩ atã aguã.

⁶ Ha'e kuery ma anhetẽ rupi e'ỹ oexa ra'u, ha'e nhombotavya rupi imba'ekuaa 'rã okuapy. Mba'eta “ SENHOR ae ijayvu”, he'i 'rã okuapy xee namboui va'eri. Ha'e kuery oarõ okuapy teĩ oayvuague oiko aguã.

⁷ Ha'e kuery anhetẽ rupi e'ỹ oexa ra'u, nhombotavya rupi rive imba'ekuaa guive. Mba'eta “ SENHOR ae ijayvu”, he'i 'rã okuapy xee ndaxeayvui va'eri.

⁸ Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

– Anhetẽ rupi e'ỹ mba'emo pexa ra'u, ha'e penhombotavya rupi penemba'ekuaa ramo xee aiko peẽ kuery rovai, he'i SENHOR Nhanderuete.

⁹ Ha'e gui xepo amokuave'ẽ 'rã profeta kuery anhetẽ rupi e'ỹ oexa ra'u ha'e nhombotavya rupi imba'ekuaa va'e rovai. Ha'e rami rire ha'e kuery nomongetavei 'rã xeveygua kuery, hery noĩvei 'rã kuaxia Israel kuery rery oĩa re, neĩ ndoikevei 'rã guive Israel yvy re. Ha'e rami rã peikuaa 'rã xee ae SENHOR Penderuete aikoa.

¹⁰ Mba'eta ha'e kuery ma xeveygua kuery mbotavy-paa rupi ikuai. Ha'e vy “Mba'eve ndoikoi 'rã”, he'i 'rã okuapy, opa marãgua oiko ta va'eri. Kora ojapoa nhavõ profeta kuery omoxiĩ rei rive 'rã.

¹¹ Ha'e nunga rupi imoxiĩa kuery pe “Kora ho'apa ta ma” 're. Mba'eta oiko 'rã oky ja'ea. Peẽ amandau kuery, pe'a ke, ha'e gui ndee yvytu guaxu, eipeju.

12 Ha'e gui ne'exa, kora ho'a ma jave “Mamo tu opyta xiĩ va'e ha'e va'e py pemoxiĩague?” 'ea 'rã pendeivy.

13 Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Xepoxya rupi ambou 'rã yvytu guaxu, oky ja'ea nhombopagaarã ha'e amandau jojukapaarã, amomba aguã.

14 Ha'e rami vy aitypa 'rã kora pemoxiĩ va'ekue, ajapo 'rã yvy py rive itui aguã, ha'e aexa uka 'rã ijytarã va'ekue. Kora ho'a ramo pekanhymba 'rã iguy rupi. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

15 Ha'e rami py aexa ukapa 'rã xepoxya kora rovai, pemoxiĩ rive va'e kuery rovai guive. Ha'e vy aipoa'e 'rã pendeivy: “Kora ma noĩvei ma, imoxiĩare kuery okanhymba avi.

16 Ha'e va'e kuery ma Israel pygua profeta kuery, mba'eta Jerusalém tetã re mba'eve ndoikoi 'rãa rami ijayvu, opa marãgua oiko ta va'eri”, he'i SENHOR Nhanderuate.

Kunhague profeta ramigua rive rovai ijayvuague

17 — Ava ra'y, xeveygua kunhague regua ma oakã gui rive omombe'u SENHOR guigua. Eiko ke ha'e kuery rovai, ndeayvu guive ha'e kuery rovai,

18 ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Nda'evei ete 'rã peẽ kunhague opa marãgua poapy kuaa ha'e tova mo'ãa joo rami e'ỹ-e'ỹ pajerã pejapo va'e pe, nhonhe'ẽ pendea katy guarã pejopy aguã rive! Tyrã pa pemokanhuxe vi xeveygua kuery nhe'ẽ, ha'e rã amboae kuery ma peraaxe pendejeupe guarã?

19 Peẽ kuery ma xevygua kuery mbyte naxemboetei pekuapy, peteĩ po'i cevada ha'e peteĩ pẽgue mbojape rekovia rive. Ha'e rami vy pejuka 'rã okuave aguã rami ikuai va'ekue, ha'e rã omano aguã rami ikuai va'ekue ma ndapejukai. Xevygua kuery pe pendeapu rive, apu oenduxe vai okuapy ramo.

20 – Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhan-deruete ijayvu: Ma'ẽ, xee ma aiko pajerã pejapo va'e rovai, mba'eta ha'e va'e py nhonhe'ẽ pejopy guyra mbo'aa rami. Ha'e rami vy aipe'apa 'rã pendepo gui, ha'e guyra rami araa jepepa 'rã nhonhe'ẽ pejopy va'ekue.

21 Pendegui amondoropa avi 'rã pendeova mo'ãa peiporu va'ety. Ha'e rami vy xevygua kuery araa jepepa 'rã pendepo gui. Ha'e rami rire ha'e kuery nonhembojavei 'rã pendere pejopy ve'ỹ aguã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

22 Pendeapua rupi pemomboriau heko porã va'e kuery py'a xee namomboriau ukai va'eri, ha'e rã heko vai va'e po ma pemombaraete, ha'e kuery tape vai gui ojepe'a e'ỹ aguã, tekove oupity e'ỹ aguã.

23 Ha'e nunga rupi ndapexavei 'rã anhetẽ rupi e'ỹgua, napenemba'ekuaavei 'rã guive. Xevygua kuery araa jepepa 'rã pendepo gui. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

14

Ta'angaa mbojeroviaa kuery ombopaga aguã re ijayvuague

¹ Ha'e va'e rire xea py ovaẽ Israel regua nhomongeta va'ety kuery. Ha'e kuery ovaẽmba ma vy uguapy okuapy xerenonde.

² Ha'e ramo SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

³ — Ava ra'y, kova'e avakue ma opy'a py ae omopu'ã okuapy ta'angaa ombojerovia aguã. Ha'e nunga ma guenonde py uguereko riae teko vai py ojeity uka aguã. Xapy'a rei nda'u xee aeja 'rã ri ha'e kuery oporandu uka aguã xevy? Any.

⁴ Ha'e nunga rupi ha'e kuery pe ndeayvu vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Israel kuery va'e regua ma ta'angaa omopu'ã 'rã opy'a py ae, ha'e gui ha'e nunga teko vai py ojeity uka aguã uguereko teri reve ou 'rã profeta oĩa py oporandu aguã. Ha'e kuery ou ramo xee SENHOR ae ambovai vy xeyvu 'rã ta'angaa mbovy rei e'ỹ uguerekoa re.

⁵ Ha'e rami aiko 'rã xejeupe guarã ajopy ju aguã Israel kuery py'a, ta'angaa re oje'oi vy xegui ojepe'apa rire.

⁶ — Ha'e nunga rupi aipo're Israel kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Pejeko rova ke, ha'e pejepe'a ta'angaa pereko va'e gui. Pendekupe ke ojegarupy pereko va'e ha'e javi katy.

⁷ Mba'eta Israel kuery va'e regua, e'ỹ vy Israel yvy re amboae regua ikuai va'e teĩ xegui ojepe'a vy opy'a py ae omopu'ã 'rã ta'angaa, ha'e gui ma teko vai py ojeity uka aguã uguereko teri reve ou 'rã profeta oĩa py ixupe oporandu uka aguã xevy. Ha'e va'e ma xee SENHOR ae 'rã ambovai.

⁸ Ha'e va'e avakue rovai arova 'rã xerova ajou vaia rupi. Ha'e rami vy ajapo 'rã ojoi ha'e ayvu vai

pyrã, xevelygua kuery mbyte gui aipe'a 'rã guive. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

⁹ Ha'e gui xapy'a rei peteĩ profeta mba'emo omombe'u 'rã ojekorea rupi, ha'e va'e ma xee SENHOR ae ambotavy uka rã ijayvu. Ha'e rami teĩ hexe xepo amokuave'ẽ vy aipe'a 'rã xevelygua Israel kuery mbyte gui.

¹⁰ Ha'e rami rã mokoĩve re 'rã oĩ ojejavague re opaga aguã: xevely pe oporandu uka rive va'e opaga 'rã, profeta ramigua opagaa rami avi.

¹¹ Ha'e ramo Israel kuery xea gui ojepe'a ve'ỹ aguã, nonhemongy'avei aguã gueko vaia ha'e javi py. Ha'e ramo xevelygua 'rã ikuai, ha'e rã xee ma Tuuete 'rã aiko – he'ĩ SENHOR Nhanderuete.

Nhanderuete ha'evea rami nhombopaga aguã re ijayvuague

¹² Ha'e gui teĩgue ju SENHOR oayvu ombou xevely. Ha'e vy aipoe'i:

¹³ – Ava ra'y, xapy'a rei peteĩ yvy regua kuery ojevavy 'rã xerovai nda'evei ete va'e ojapoa py. Ha'e ramo ha'e kuery rovai xepo amokuave'ẽ vy ha'e kuery pe ndajou ukavei 'rã ho'u va'erã. Ha'e rami vy ha'e kuery re ambou 'rã karuai avakue ha'e mymba kuery amomba aguã ha'e va'e yvy gui.

¹⁴ Ha'e va'e yvy re mboapy avakue, Noé, Daniel ha'e Jó ikuai teĩ guekove anho ha'e kuery ogueraa jepe 'rãgue gueko porãa re – he'ĩ SENHOR Nhanderuete.

¹⁵ – Ha'e gui ma xapy'a rei ha'e va'e yvy re xee ambou 'rã mymba inharõ va'e nhomombaarã. Ha'e ramo ha'e va'e yvy ombovaipa pyre ae 'rã

opyta, ha'e inharõ va'e kuery gui avave rei ndoax-avei 'rã ha'e rupi.

¹⁶ Ha'e gui anhetẽ ete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Ha'e va'e yvy re ha'e va'e mboapyve avakue ikuai teĩ ndogueraa jepei 'rãgue gua'y neĩ guajy kuery ma voi. Ha'e kuery anho'i 'rãgue oo jepe, ha'e rã yvy ma ombovaipa pyre 'rãgue opyta — he'i SENHOR Nhanderuete.

¹⁷ — Ha'e rami e'ỹ vy xapy'a rei ha'e va'e yvy re kyxe ambou vy aipoa'e 'rã: “Kyxe, eaxa ke ha'e va'e yvy rupi, avakue ha'e mymba kuery amomba aguã”, ha'e 'rã.

¹⁸ Anhetẽ ete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Ha'e va'e yvy re ha'e va'e mboapyve avakue ikuai teĩ ndogueraa jepei 'rãgue neĩ gua'y neĩ guajy kuery ma voi. Ha'e kuery anho'i 'rãgue oo jepe — he'i SENHOR Nhanderuete.

¹⁹ — Ha'e rami e'ỹ vy ha'e va'e yvy rovai xapy'a rei ambou 'rã mba'eaxy vaikue, e'ỹ vy anhoẽ 'rã xepoxya tuguy moẽarã ambou vy, ha'e gui amokanhymba aguã avakue va'e mymba kuery.

²⁰ Anhetẽ ete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Ha'e va'e yvy re Noé, Daniel ha'e Jó ikuai teĩ ndogueraa jepei 'rãgue gua'y neĩ guajy kuery. Gueko porãa re guekove anho 'rãgue ogueraa jepe — he'i SENHOR Nhanderuete.

²¹ Mba'eta SENHOR Nhanderuete aipoe'i:

— Jerusalém tetã re katuve ma avakue ha'e mymba kuery okanhy 'rã, nhombopagaarã irundyve regua ambou ramo: kyxe, karuai, mymba inharõ va'e ha'e mba'eaxy vaikue.*

---

* **14:21** Apocalipse 6.8

²² Ha'e rami teĩ hembyrekue opyta 'rã mbovy'i ete. Ha'e va'e kuery ma ogueraa jepe 'rã gua'y ha'e guajy kuery. Ha'e gui ma peẽ kuerya py ju ovaẽ ramo pexa 'rã ha'e kuery reko mba'emo vai ojapo rã. Ha'e ramo pendepy'a porã ju 'rã mba'emo vai Jerusalém re ambou va'ekue ha'e javi gui.

²³ Ha'e rami py ha'e kuery penembopy'a porã ju 'rã pexa ramo ha'e kuery reko mba'emo vai ojapo rã. Ha'e gui ma peikuaa 'rã rive e'ỹ Jerusalém re mba'emo vai ambouague – he'i SENHOR Nhan-deruete.

15

Yxypo 'ygue re Jerusalém tetã ombojojaague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xeivy:

² – Ava ra'y, yxypo 'ygue ma amongue henda py nda'u amboae yvyra ka'aguy re ikuai va'e gui ha'eveve va'e?

³ Yxypo 'ygue nda'u pejou 'rã mba'emo pejapo aguã? Tyrã pa oo mbotya re pemo'ã 'rã imoiny, mba'emo peupi imoiny aguã?

⁴ Any, yxypo 'ygue ma tata py pemombo rive 'rã okai aguã. Ha'e gui xapy'a rei ijapy'i jovaive re, ha'e mbyte rupi voi okaipa ma ramo ha'eve 'rã teve peiporu aguã mba'emo pejapo aguã?

⁵ Ha'e nunga rupi ne'exa, okai e'ỹ mbove mba'everã ndovarei va'ekue ma tata py okai rire katuve ma ndovarei, tapyĩũ rive opyta rire. Ha'e nungakue gui nda'eve 'rã mba'emo pejapo aguã.

⁶ Ha'e nunga rupi yxyo 'ygue yvyra ka'aguy rupi ikuai va'e mbyte gui peru va'ekue tata py pemombo rivea rami avi xee voi ajapo 'rã Jerusalém pygua kuery re – he'i SENHOR Nhanderuate.

⁷ – Ha'e rami vy ha'e kuery re aikuaa pota 'rã ambopaga aguã. Xapy'a rei tata gui ha'e kuery va'e regua oo jepe teĩ tata omomba nho 'rã. Ha'e rã peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa, ha'e kuery re aikuaa pota ramo.

⁸ Ha'e rami vy ambovaipa 'rã ha'e kuery yvy, teko vai rupi anho ikuai rire – he'i SENHOR Nhanderuate.

16

Jerusalém pygua kuery itavy reia re ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xeivy:

² – Ava ra'y, ndeayvu ke Jerusalém pygua kuery pe ojeguarupy ojapo okuapya re.

³ Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu Jerusalém tetã pe:* Cananeu kuery yvy re neramoĩ kuery ikuaia py ae reiko'i raka'e. Nderu ma amorreu, ha'e rã ndexy ma heteu raka'e.

⁴ Ha'e gui ndetui'ia ára py ma nepuru'ã ndojayaai raka'e, yy py nanemoakỹai guive ndeky'a'o aguã, juky py nandekytyai, neĩ nanenhovãai raka'e ajukue py.

⁵ Avave rei nanemboaxyai vy ndere noma'ẽai raka'e ha'e rami opena aguã. Ha'e rami 'rãgue py reiko'ia ára py nemomboa raka'e mba'ety rupi rive, ndegui ojeguaru pavẽ vy.

---

* **16:3** Kova'e capítulo py Jerusalém tetã re Nhanderuate ijayvu, peteĩ kunha re ombojoja vy.

6 — Ha'e nunga rupi ndea'i rupi xee aaxa vy aexa nderuguy re remy-remyĩ rejupy rã. Ha'e vy ndevy pe aipoa'e va'ekue: “Nderuguy re teri ndetui teĩ eikove. Tá, nderuguy re teri ndetui teĩ eikove tema”, ha'e va'ekue.

7 Ha'e gui ma xee romboetave mba'ety henhoĩ pyaupaa rami. Ha'e ramo ndeyvate, ndetuvixave reovy vy neporã ete. Nekãrã ojeapo, nde'a voi ipuku. Ha'e rami teĩ ndepire rei teri, nerenhemondei vy.

8 Ha'e gui ndea katy'i rupi aaxa avy vy roexa rã ovaẽ ma ra'e rejoayvu aguã ára. Ha'e ramo nde'áry aipyo xea puku apy'i, ndepire reia anhovã aguã. Ha'e vy ndevy pe aura reve ajapo xereve guarã. Ha'e rire xera'yxyrã reiko — he'i SENHOR Nhan-deruete.

9 — Ha'e gui ma yy py rombojau vy roiky'a'opa nderuguy gui, ha'e gui roikyty azeite py.

10 Romonhemonde avi ao ombojegua pyre py, ndepy reguarã ame'ẽ mba'emo pirekue iporãve va'e guigua, romoku'axã ajukue ipererĩ'i va'e py, romonheovãmba guive ajukue seda guigua py.

11 Rombojeguapa avi poapy regua py voi, ndeaju'y re amoĩ guive mbo'y.

12 Nexĩ re ma rombojegua peteĩ ojere'i va'e py, romonamixã, ha'e neakã re ma akã regua iporã va'e amoĩ.

13 Ha'e rami py ouro ha'e prata py ndejeguapa. Ndeao ma ajukue pererĩ'i, seda guigua ha'e ombojegua pyre py. Romongaru trigo iporãve, ei ha'e azeite py. Ha'e ramo neporã ete vy huvixave ra'yxy rami reiko.

14 Yvy regua ikuaia rupi ndereko oendupaa

neporã ete rã, mba'eta ndevaikuea noĩ, ndere xerexakãa amoĩ rire — he'i SENHOR Nhanderujete.

¹⁵ — Ha'e rami teĩ neporã reia re rive rejerovia vy ndetavy reia rupi reiko, ndereko pavẽ oendu rã. Ha'e rami vy oaxa va'e pe rei renheme'ẽ ixupe guarã rive.

¹⁶ Ha'e rami vy ajukue rereko va'ekue regua reiporu yvy'ã áry ombojerovia atyrã joegua e'ỹ-e'ỹ pytã va'e py rembojeguá vy. Ha'e py ma ndetavy rei. Ha'e va'e nunga ma nda'evei ae oiko aguã.

¹⁷ Ita porãgueve, ouro ha'e prata ndejeguarã ame'ẽ va'ekue remboi vy ava ra'angaarã rejapo. Ha'e rami vy rejavy ha'e nunga re.

¹⁸ Ha'e nunga ndeao ombojeguá pyre remboi avi vy ta'angaa renhovãmba. Ha'e gui azeite ha'e heakuã porã va'e ame'ẽ va'ekue ma ta'angaa renonde py remoĩ.

¹⁹ Ha'e gui tembi'u ame'ẽ va'ekue, trigo iporãve va'e, azeite ha'e ei romongaruague voi remoĩmba ha'e nunga renonde py heakuã porãve va'e reve. Ha'e rami ete rejapo reikovy — he'i SENHOR Nhanderujete.

²⁰ — Ha'e ramigua áryve nememby kuery ha'e ndepi'a kuery xera'yague ae reraa avi vy rejuka uka ta'angaa pe rive oapya py. Ha'e rami ete ndetavy reia nda'u mba'e e'ỹ'i ri?

²¹ Mba'eta xera'y kuery rejuka uka vy ta'angaa pe remboaxapa tata py reapy reve.

²² Ha'e rami ojeguarupy rejapoa ha'e ndetavy reia ha'e javi py nderexaraipa nekunhataĩ rã guare re, ndepire rei ha'e nandeaoui reve nderuguy py remy-remyĩ rejupy jave guare re guive.

²³ SENHOR Nhanderujete aipoe'ive ju:

— Nda'evei, nda'evei ete 'rã ndevy! Mba'eta opa marãgua ha'eve'ỹ va'e rejapo ma rire

²⁴ tetã mbyte ha'e javi rupi ae ju rejapo rembojerovia atyrã, altar-rã heta guive rejapo.

²⁵ Mba'eta ndea py tape ojerea ikuai va'e ha'e javi rupi rejapo altar-rã, neporãague remongy'apa vy. Ha'e rami vy oaxa va'e pe rei tema reipe'a neretyma, tavy rei rejapove tema reovy vy.

²⁶ Ndetavy rei avi ndea katygua kuery Egito guigua ra'y kuery hete guaxupa rei va'e reve. Ha'e rami py xembopoxy aguã rami remboetave tema ndetavy reia.

²⁷ Ha'e nunga rupi ae nderovai amoĩ xepo ndevvy namboetaive vy. Romboaxa avi filisteu kuery ndere ija'e'ỹ va'e kuery pe, ha'e kuery oipotaa rami rei nderereko aguã, opa marã rei reikoa gui ha'e kuery ojeguaru rire.

²⁸ Assíria pygua ra'y kuery reve voi ndetavy rei, ha'e rami reiko aguã anho tema nda'eveive vy. Ha'e kuery reve ndetavy rei va'eri nderepytu'uxei.

²⁹ Ha'e rami 'rãgue py Canaã yvy ha'e javi rupi ndetavy reive tema Caldéia yvy peve. Ha'e rami teĩ nderepytu'uxei ae tema.

³⁰ Ha'e gui ma SENHOR Nhanderuete aipoe'ive ju:

— Ha'e rami reikoa py ndepy'a re nekangya anho oĩ, kunha tavy rei oxĩ kuaa e'ỹ va'e rami reiko vy.

³¹ Ha'e rami vy tetã rupi jaikea'i nhavõ rupi rejapo reikovy ombojerovia atyrã, ha'e rã tetã mbyte rupi ma altar-rã rejapo. Ha'e rami avi kunha tavy rei rami e'ỹ guive reiko, mba'eta peráta re'ỹ ndetavy

rei vy.

³² Ta'yxy itavy rei va'e rami ae reiko, ome 'rãgue py avakue mboae omovaẽ va'e rami rive.

³³ Mba'eta kunha tavy rei pe ma mba'emo ome'ẽa 'rã, ha'e rã ndee ma mba'emo reme'ẽ rivepa jepi 'rã repenaa kuery pe, ndea katy opa rupi gui ou aguã ndereve itavy rei aguã.

³⁴ Ha'e nunga rupi ndetavy reia py kunha tavy rei rami e'ỹ reiko, mba'eta itavy rei aguã ndereka okuapy va'e ndevy mba'emo ome'ẽ 'rãgue py ndee ae mba'emo reme'ẽ 'rã ha'e kuery pe — he'i.

³⁵ — Ha'e nunga rupi kunha tavy rei reiko va'e, endu ke SENHOR ayvu.

³⁶ Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu: Repenaa kuery reve opa marã ndetavy rei reikovy ndepire reia rupi. Ha'e gui ta'angaa remopu'ã va'ekue pe ojeguarupy anho rejapo, mba'eta ha'e nunga pe nememby kuery ha'e ndepi'a kuery rejuka vy remoẽ huguykue.

³⁷ Ha'e nunga rupi ma'ẽ, aỹ ma amboatypa 'rã ndere opena va'ekue ha'e repenaa va'ekue ha'e javi, ndere ija'e'ỹ va'e kuery ha'e javi reve. Nderovai ae ambou 'rã opa rupi gui. Ha'e rami vy ha'e kuery renonde py rombopire reipa 'rã ha'e kuery pavẽ nderexa aguã.

³⁸ Ha'e rami vy xee rombopaga 'rã itavy rei va'e ha'e jojukaare ombopagaa rami. Ha'e vy ro-moingo axy 'rã xepoxy ha'e nda'evei etea rupi.

³⁹ Ha'e rami vy romboaxa 'rã ha'e kuery po py. Ha'e ramo ha'e kuery oitypa 'rã ombojerovia atyrã ha'e altar-rã rejapo va'ekue. Omboipa 'rã ndeao, oipe'apa 'rã guive ita porãgueve ndejguaague.

Ha'e rami vy ndereja 'rã ndepire rei ha'e nan-deaovei reve.

⁴⁰ Ha'e gui ma ha'e kuery heta ombou 'rã nderovai guarã. Ha'e ramo ndeapipa 'rã okuapy ita py, kyxe py ndepyxu 'rã guive.

⁴¹ Oapypa 'rã oo ndea py ikuai va'e, ha'e gui nembopaga 'rã mbovy e'ÿ kunhague oexaa py. Ha'e rami vy amombytu'upa 'rã ndetavy reiague, ha'e ramo mba'eve nereme'ëvei ma 'rã ndetavy rei aguã.

⁴² Ha'e rami vy mae anhenhandu porã ju 'rã ndevy xepoxyague ha'e nda'evei ete aikoague gui. Apytu'u ete 'rã, ndevy ndaxepoxyvei aguã rami.

⁴³ Mba'eta nekunhataĩ rã guare re nanema'endu'vei vy ha'e rami ete xembopoxy rire, aÿ nde'áry ambou 'rã reikoague rekovia, ojeguarupy rejapoague áryve rejapo ve'ÿ aguã ha'e rami ete ha'eve'ÿ va'e — he'i SENHOR Nhanderuete.

⁴⁴ — Ha'e gui aÿ gui ma ijayvuxe va'e meme 'rã nderovai aipoe'i: “Oxy rami ae avi 'rã imemby voi oiko”, he'i 'rã.

⁴⁵ Mba'eta ndee ma ndexy ramigua ae ju, mba'eta ndexy ma ome ha'e omemby kuery gui ojeguaru raka'e. Ha'e ndekypy'y kuery rami ae avi reiko, mba'eta ha'e kuery ma ome ha'e omemby kuery gui ojeguaru va'ekue meme. Ndexy ma heteu, ha'e rã nderu ma amorreu raka'e.

⁴⁶ Ha'e gui nderyke ma Samaria tetã, kuaray apu'a'ia katy hekoa omemby kuery reve. Ha'e rã ndekypy'y ma Sodoma tetã, kuaray puku-a katy omemby kuery reve hekoa va'e.

⁴⁷ Ha'e gui ndee ma ha'e kuery rami avi reiko ha'e kuery ojeguarupy ojapoa ha'e javi rupi. Ha'e rami

anho e'ỹ, ha'e kuery rami ete reikoa áryve ma ha'e kuery gui renhemongy'ave tema reikoa ha'e javi rupi.

⁴⁸ Ha'e nunga rupi anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Sodoma tetã omemby kuery reve ma ndaeko vai raka'e ndee tyke nememby kuery reve pendereko vaia rami ete.

⁴⁹ Mba'eta po rami ma ndekypy'y Sodoma heko vai: Omemby kuery reve ojejou porã reia rupi tembi'u ndoatai ha'e ovy'a rei va'eri peteĩve henda py noipytyvõi iporiaukue'i ha'e ojexavai va'e kuery.

⁵⁰ Ha'e rami vy xerenonde rupi ojeguarupy anho ojapo okuapy ojejou porã reia rupi. Ha'e ramo ha'e nunga aexa vy aipe'apa vyvoi ikuaiague gui.

⁵¹ Ha'e gui Samaria tetã ma ndee rejejavya ramigua neĩ mbyte rupi peve ndojapoi. Mba'eta ndee ma ndekypy'y kuery áryve rejapove tema heravy ojeguarupy, ha'e rami vy ndejegui remboeko porãve ndekypy'y kuery, opa mba'e vai rejapoa py rive.

⁵² Ha'e gui ma ndere oĩ 'rã ndetavyague gui rexĩ aguã. Rejapo ndekypy'y kuery nombopagaave aguã rami, mba'eta ha'e kuery gui ojeguaruvey py rejevavy rã ndegui ha'e kuery heko porãve. Ha'e nunga rupi rexĩ voi, ndere toĩ rexĩa, ndejegui ndekypy'y kuery nerembopaga ukaive rã.

⁵³ — Ha'e gui amoingo porã ju 'rã ndekypy'y kuery, Sodoma ha'e imemby kuery reve, Samaria imemby kuery reve guive. Ha'e kuery reve ndee voi romoingo porã ju 'rã,

54 ha'e rami reikoague ha'e javi gui rexĩa oĩ aguã ha'e kuery rembopy'a porã ju aguã rami.

55 Ha'e gui ndekypy'y kuery Sodoma ha'e Samaria imemby kuery reve jypy ikuai porãague rami ae ju ikuai ramo ndee ha'e nememby kuery voi pendekuai porã ju 'rã jypy pendekuaiague rami ae.

56 Ha'e gui rejejou porã rei vy ndeayvu rei va'ekue ndekypy'y Sodoma re,

57 ndereko vaia ndojekuaai teri jave. Ha'e gui aỹ ma ndere voi ha'e kuery re rami avi Síria ha'e Filístia pygua kunhague ijayvu rei okuapy, ijyvýry rupi ikuai va'e ha'e javi voi.

58 Mba'eta ndere oĩ 'rã repaga aguã opa marã reikoague ha'e ojeguarupy rejapoague re — he'i SENHOR.

59 Mba'eta po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Xee ma ndere ajapo 'rã ndee ae rejapoague rami, mba'eta ndee ma remboyke rive aura vy xereve guarã ajapo va'ekue.

60 Ha'e rami teĩ xema'endu'a nho 'rã nekunhataĩ jave py xereve guarã ndevy ajapo va'ekue re. Ha'e rami vy ndevy ajapo ju 'rã xereve guarã raka'e rã peve oĩ va'erã.

61 Ha'e va'e ára py reikoague re nema'endu'a vy rexĩmba 'rã ndekypy'y kuery removaẽ vy. Mba'eta nderyke ha'e ndekypy'y ikuai va'ekue ma ndevy ame'ẽ 'rã nememby kuery rami, va'eri xereve guarã ajapo va'ekue rami vy e'ỹ ta'vy.

62 Mba'eta ndevy pe ajapo 'rã xereve guarã, ha'e peikuaa 'rã xee ae SENHOR aiko,

63 nema'endu'a ha'e rexĩmba aguã, ha'e romo'yvyĩ'i rire rejejou porã reia rupi ve'ỹ ndeayvu aguã,

reikoague ha'e javi gui roperdoapa rire – he'i SENHOR Nhanderuede.

17

Mba'emo re ombojojaa rupi mokoĩ taguato ha'e uva'y omombe'uague

¹ Ha'e gui xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

² – Ava ra'y, emombe'u peteĩ ayvu mba'emo re rembojoja vy Israel kuery oikuaa aguã.

³ Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu: Oiko peteĩ taguato tuvixa va'e. Ipepo ha'e hague ma ipuku, hague ma joo rami e'ỹ-e'ỹ pytã va'e. Ha'e va'e ma Líbano yvy re ou. Ha'e vy oipe'a heravy yary rovapy.

⁴ Yvyra rovapy omondo heravy vy ogueraa peteĩ yvy mba'emo vendea ikuaia py. Mba'emo vendea kuery retã py ae oeja ovy.

⁵ Ha'e gui henhoĩgue pendeyvy guigua ju ogueraa vy onhotỹ peteĩ yvy porãa py. Ojopy vy onhotỹ yy reia py, yy rembe rupi yvyra ikuai va'e rami oiko porã aguã.

⁶ Ha'e va'e ma yvate vy uva'y hovana rei va'e oiko. Nda'yvatei rei va'eri hakã ma taguato-a katy ova oiny, iguy rupi hapo porã guive. Ha'e rami vy uva'y ete oiko, hakã porã ha'e hoky pyau guive.

⁷ – Ha'e gui oiko taguato tuvixa va'e mboae. Ha'e va'e ma ipepo puku va'e, hague reta guive. Ha'e ramo ha'e katy ju ova uva'y rapo, hakã guive. Hi'yvypy guive oo ha'ea katy, onhemoakỹ uka vy.

⁸ Yvy porãa py, ha'e yy anho oĩa rupi onhotỹ hakã ha'e hi'a reta aguã, ha'e uva'y iporãve va'e oiko aguã.

⁹ Aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Ha'e va'e uva'y oiko porã 'rã teve? Taguato jypygua ou vy nomondoroi 'rã teve hapo, ha'e ndojayai 'rã ri hi'a, hogue ha'e ipyau jevy va'ekue ipirupa aguã? Mba'eta imbaraete e'ỹ va'e, avakue mbovy'i ete teĩ oapo'opa 'rã.

¹⁰ Ha'e gui amboaé henda py onhotỹ ramo ha'e py nda'u oiko porã 'rã ri? Any, mba'eta yvytu kuaray oua katy oipeju ramo ipirupa rive 'rã. Hi'yvypy guive 'rã ipirupa ovy.

¹¹ Ha'e ramo xevy pe SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

¹² — Aỹ ma aipo're xere opu'ã rei va'e kuery pe: Ndapeikuaai teve mba'erã pa kova'e nunga oikoa? Ma'ẽ, Babilônia pygua huvixa Jerusalém tetã re ou vy oipe'a heravy raka'e huvixave ha'e yvatekueve ikuai va'ekue. Babilônia tetã katy ogueraapa.

¹³ Ha'e vy huvixave ra'y kuery regua peteĩ ojou vy hexeve ojapo peteĩ rami ikuai aguã, oura uka guive. Ha'e gui ijyvy gui ogueraapa ipo'aka va'ekue

¹⁴ openaa ha'e javi rupi yvyĩve'i aguã nonhemboyvatevei aguã rami. Ha'e rami avi peteĩ rami ikuai aguã regua ojapo va'ekue rami ikuai va'e rire okuave'i nho 'rãgue.

¹⁵ Ha'e rami teĩ ha'e va'e huvixa ma Babilônia pygua huvixa rovaĩ opu'ã vy guembiguaĩ kuery omondouka raka'e Egito katy, kavaju ha'e heta avakue ogueru aguã ha'e gui. Ha'e rami ete mba'emo vai apoare nda'u oo jepe 'rã ri? Peteĩ rami ikuai aguã ojapo pyre ombovaipa rire nda'u oo jepe 'rã teve?

¹⁶ Any, anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Ha'e va'e omano 'rã Babilônia yvy py, huvixarã moĩare yvy py ae, ha'e oĩa py ae 'rã omano, ouraague ha'e peteĩ rami ikuai aguã ojapoague ombovaipa rire.

¹⁷ Ha'e rã Egito pygua huvixa Faraó ma ixondaro ha'e hexegua kuery heta teĩ noipytyvõĩ 'rã joe opu'ãa py, mba'eta tetã rovai yvy omboaty 'rã kora áry rupi oaxa aguã jojuka retaa rupi.

¹⁸ Mba'eta ouraague omboyke, ha'e peteĩ rami ikuai aguã jopopyy ratã reve ojapo va'ekue ombovaipa vy ha'e nunga ha'e javi ojapo raka'e. Ha'e nunga rupi ae ndoo jepei 'rã.

¹⁹ Ha'e nunga rupi anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xerekove rupi aura vy aipoa'e: Xerery rupi ouraague omboykeague ha'e peteĩ rami ikuai aguã ojapo va'ekue ombovaipaague ma ajapo 'rã inhakã re ae ojeapa aguã rami.

²⁰ Ha'e rami vy hi'áry aipyo 'rã xekya, ha'e vy ambo'a 'rã xenuã py. Babilônia yvy katy araa uka vy ha'e py aikuaa pota 'rã xerovai opu'ã reiague re.

²¹ Hexeve ojava va'ekue, ixondaro kuery ha'e javi reve ojukapaa 'rã kyxe py. Ha'e rã okuave'i va'e ma amoaĩmba 'rã yvytu ha'e javi oipejua katy. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee SENHOR ae xeayvuague.

²² — Po rami SENHOR Nhanderuete aipoe'i: Xee ma teĩgue ju aipe'a 'rã peteĩ yary rovapy anhotỹ aguã. Hakã iporãvea gui ajaya 'rã ipyauvea oĩ va'ekue, ha'e gui peteĩ yvyty yvateve ha'e iporãve va'e áry ju 'rã anhotỹ.

²³ Israel regua yvyty re ae 'rã anhotỹ. Ha'e ramo hakã reta ha'e hi'a porã 'rã. Ha'e rami vy yary

iporãve va'e 'rã oiko. Iguýry ma opa marãgua mymba kuery ikuai 'rã. Hakã rupi ma kuaray'ãa py opa marãgua guyra ju 'rã onhemboaity okuapy. ²⁴ Ha'e rami rire yvyra ikuai va'e ha'e javi oikuaa 'rã xee SENHOR ae yvyra yvatekueve reitya aiko, ha'e rã yvyĩgueve ma ambo'yvate va'e. Yvyra pyau amombiru va'e, ha'e rã ipirukue ma ambopyau ju va'e. Xee aipoa'eague xee SENHOR ae ajapo ju.

18

Peteĩ-teĩ gueko re ae oikuaa pota aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

² — Mba'exa tu peẽ kuery Israel yvy re mba'emo oiko va'e pexa vy aipopeje: “Tuu kuery uva aky ho'u rire ta'y kuery raĩ ju nda'evei”, peje?

³ Anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xerekove rupi aura vy aipoa'e: Pova'e ayvu ma nape-mombe'uvei ma 'rã Israel yvy rupi.

⁴ Mba'eta temimoingo nhe'ẽ ha'e javi ma xevyguá meme. Tuu kuery nhe'ẽ ha'e ta'y kuery nhe'ẽ voi xevyguá ae. Ojejavy va'e ae omano 'rã.

⁵ — Ha'e gui xapy'a rei peteĩ ava heko porã va'e vy ojapo 'rã ha'evea ramigua joguerekoa py.

⁶ Ha'e rami vy ndo'ui 'rã xo'o yvyty áry rupi ta'angaa pe ome'ẽ mbyre, neĩ noma'ẽi 'rã guive Israel kuery ta'angaa oguereko va'e re, ndoguero-jejavyi 'rã oirũ ra'yxy, neĩ nonhembojai 'rã kunha gueko re oĩ va'e re.

⁷ Nombojexavai 'rã avave rei, mba'emo oiporu va'ekue ome'ẽ kuerei 'rã iporukaare pe, na'imondai 'rã, guembi'u omboja'o 'rã okaruxe

va'e pe, ha'e omonhemonde 'rã guive ijao e'ỹ va'e kuery.

⁸ Ha'e va'e ma operáta oiporu uka rire nom-boekovia retavei 'rã, hi'áryve ndojopyi 'rãe. Ojoko 'rã opo ha'eve'ỹa rami ojapo e'ỹ aguã, ha'e vy avakue re oikuaa potaa py ha'evea rami meme 'rã joguereko anhetẽ ete rupi.

⁹ Ha'e va'e xeayvu aeja va'ekue rupi vy ojapo 'rã aipota va'e, ha'evea rami meme 'rã oiko. Ha'e gui ma ha'e va'e heko porã va'e oikove 'rã — he'i SENHOR Nhanderuate.

¹⁰ — Ha'e gui xapy'a rei ha'e va'e uguereko 'rã gua'y imonda va'e, jojukaa, e'ỹ vy ha'e nunga va'e rei tema guvyvy kuery pe ojapo va'e.

¹¹ Ha'e va'e ma peteĩve ojapo 'rã va'ekue ndojapoi. Ha'e rami 'rãgue py ho'u 'rã xo'o yvyty áry rupi ta'angaa pe rive ome'ẽ mbyre, oguerojejavy 'rã oirũ ra'yxy,

¹² ombojexavai 'rã iporiaukue'i ha'e oipotapa rei va'e, imondaa rupi 'rã oiko, nome'ẽvei ojerureague, ta'angaa re rive oma'ẽ, ojeguarupy anho ojapo,

¹³ peráta oiporu uka rire ojopy retavexe 'rã guive. Ha'e gui ma ha'e va'e nda'u oikove 'rã? Ndoikovei 'rãe. Ha'e ramigua ojeguarupy ha'e javi ojapo rire ojukaa 'rã, ha'e hexe ae 'rã oĩ huguy omoẽague re opaga aguã.

¹⁴ — Ha'e gui aỹ ma, xapy'a rei oiko 'rã peteĩ ta'y nguu ojevavy rã oexapa teĩ ha'ekue ramigua ndojapoi va'e.

¹⁵ Ha'e rami vy ndo'ui 'rã xo'o yvyty áry rupi ta'angaa pe ome'ẽ mbyre, noma'ẽi 'rã ta'angaa Is-

rael kuery oguereko va'e re, oirũ ra'yxy ndoguero-
 jejavyi 'rã guive.

¹⁶ Neĩ nanhomomboriau rei 'rã, nome'ẽ e'ỹi 'rã
 ojerureague, na'imondai 'rã, guembi'u omboja'o
 'rã okaruxe va'e pe, omonhemonde 'rã ijao e'ỹ
 va'e,

¹⁷ opo ndoipe'a e'ỹi 'rã iporiaukue'i pe, peráta
 oiporu uka rire nomboekovia retavei 'rã, hi'áryve
 ndojopyi 'rã, ojapo 'rã guive xee aipota va'e
 xeyvuague rupi oiko vy. Ha'e va'e ma nomanoi
 'rã nguu ojejavyague re. Oikove 'rãe.

¹⁸ Ha'e rã tuu ma ojukaa 'rã heko vaiague re,
 jokorea rupi oiko rire, oirũ kuery gui imondaa
 rupi, ha'e heta va'e kuery mbyte rupi ha'eve'ỹa
 ramigua ojapo guive rire.

¹⁹ — Ha'e rami teĩ peporandu 'rã: “Mba'e re
 tu ta'y ndopagai 'rã nguu ojejavyague re?” peje
 'rã. Ha'e rami mba'eta ta'y ma teko porã ha'e
 ha'evea ramigua ojapo oikovy, ha'e xeyvuague
 omoĩ porã vy ojapo avi oikovy. Ha'e nunga rupi
 ae oikove 'rã.

²⁰ Mba'eta ojejavy va'e ae 'rã omano. Ta'y ma
 ndopagai 'rã nguu ojejavyague re, neĩ tuu ma voi
 ndopagai 'rã gua'y ojejavyague re. Heko porã va'e
 re oĩ 'rã teko porã rekoa, ha'e gui heko vai va'e re
 ma oĩ 'rã gueko vaiague re opaga aguã.

²¹ — Ha'e rami avi xapy'a rei ojejavy va'ekue
 ojeko rerova 'rã ojejavyague ha'e javi gui, ha'e
 xeyvuague omoĩ porãmba vy ojapo 'rã teko porã
 ha'e ha'evea ramigua. Ha'e rami vy oikove 'rã,
 nomanoi 'rãe.

²² Ha'eve'ỹa ramigua ojapoague re ma
 na'ima'endu'aavei 'rã. Teko porã rupi oiko rire

oikove 'rã.

²³ Mba'eta xee nda'u arovy'a ri heko vai va'e omano rã? Any, xee aipota ojejavyague gui ojeko rerova oikove aguã — he'i SENHOR Nhanderuete.

²⁴ — Ha'e rami teĩ xapy'a rei heko porã va'ekue ma gueko porãague gui ojepe'a vy ojejavy ju 'rã, heko vai va'e ojeguarupy ojapoa rami avi ojapo oikovy vy. Ha'e va'e nda'u oikove 'rã teve? Any, mba'eta teko porã rupi oikoague ha'e javi re na'ima'endu'aavei 'rã. Ha'e va'e omano 'rã gueko vai ha'e ojejavy reia py.

²⁵ — Ha'e rami teĩ aipopeje 'rã: “ SENHOR reko ma ha'eve'ÿa ramigua”, peje 'rã. Aÿ ma Israel kuery, pendu ma: Xereko nda'u ha'eve'ÿa ramigua teve? Peẽ kuery reko e'ÿ teve ikarẽ-karẽ va'e?

²⁶ Ha'e nunga rupi xapy'a rei heko porã va'ekue ma gueko porãague gui ojepe'a vy teko vai rupi anho ri oiko vy omano 'rã ha'e nunga py. Gueko vaia py ae 'rã omano.

²⁷ Ha'e rami teĩ xapy'a rei heko vai va'e ma gueko vaiague gui ojeko rerova vy teko porã ha'e ha'evea ramigua anho ri ojapo vy ojapo 'rã onhe'ẽ oikove aguã rami.

²⁸ Mba'eta ojee ae oikuaa pota vy teko vai rupi oikoague gui ojeko rerova ri vy oikove 'rã, nonanovei 'rãe.

²⁹ Ha'e rami teĩ Israel kuery ma “ SENHOR reko ma ha'eve'ÿa ramigua”, he'i okuapy. Xereko nda'u ha'eve'ÿa ramigua teve? Israel kuery, peẽ kuery reko e'ÿ teve ikarẽ-karẽ va'e?

³⁰ — Ha'e nunga rupi Israel kuery, xee roikuaa pota 'rã peteĩ-teĩ reko re — he'i SENHOR Nhanderuete. — Pejeko rerova ha'e pejepe'a ke pendeko

vaia ha'e javi gui. Ha'e ramo 'rãe teko vai napendereityvei.

³¹ Ha'e rami vy peipe'a pendejegui pendereko vaia ha'e javi, ha'e gui pendejee pemoĩ uka penekuraxõ pyaurã ha'e penenhe'ẽ pyaurã. Mba'eta Israel kuery, mba'e re 'rã tu pemano?

³² Mba'eta xee ma ndarovy'ai peteĩve pemano rã. Ha'e nunga rupi pejeko rerova peikove aguã – he'i SENHOR Nhanderueté.

19

Guary re Israel kuery ombojojaague

¹ – Ha'e gui ndeayvu ke Israel regua yvatekueve pe omboaxy va'e rami.

² Ha'e vy aipo're 'rã: Marã ramigua tu pendexy raka'e? Peteĩ guary kunha guary kuery mbyte oiko, ha'e gua'y kuery mbyte onhenó oupy va'e. Ha'e va'e ma omongakuaa gua'y kuery.

³ Peteĩ gua'y oguereko va'ekue tuja ma vy imba'ejuka kuaa, avakue ho'upa peve.

⁴ Ha'e ramo ha'e nunga omombe'ua rã yvy regua ikuai va'e oendupa okuapy. Ha'e rami vy ombo'a yvykua ha'e kuery ojapo va'ekue py. Ha'e vy ty'aĩ re ogueraa Egito yvy katy.

⁵ Ha'e ramo ixý guary kunha va'e ma gua'y oarõ va'ekue ogueraa rã nda'evei oikovy. Ha'e rami vy gua'y mboae ju omongakuaa.

⁶ Ha'e ramo ha'e va'e ju tuja guary kuery mbyte rupi. Ha'e vy imba'ejuka kuaa, avakue ho'upa peve.

⁷ Avakue ojukaa rupi ojapo reta avi imeve'ỹ aguã, ha'e tetã ikuai va'e omombytapa tekoa ve'ỹ.

Ha'e ramo okororõ rã yvy regua kuery oendu vy ndaekorãvei rei okuapy.

⁸ Ha'e rami vy yvy regua kuery ha'ea katy ikuai va'e onhemboatypa okuapy hovai. Ha'e rami vy hi'áry rupi kya omombo vy ombo'a yvykua ojapo va'ekue py.

⁹ Ty'aĩ py ojopy vy ombo'a nhuã py. Ha'e rami vy Babilônia pygua huvixaa py ogueraa. Ha'e py ma omboty peteĩ henda ikorapa va'e py, Israel regua yvyty rupi ijayvua noenduavei aguã.

Uva'y re ju ombojojaague

¹⁰ — Ha'e gui pendexy ma uva'y yakã yvýry onhotỹ mbyre rami oiko. Yy reia py onhotỹa rire hi'a porã, hakã reta guive.

¹¹ Hakã ma imbaraete raxa, huvixa po pyguarã. Ha'e vy hakã ha'e hoguepa reve yvateve ovy rã pavẽ rei oexa okuapy yvate etea.

¹² Ha'e rami teĩ opoxy reve omondoroa, ha'e yvy rupi oitya. Ha'e ramo hi'a ma yvyty kuaray oua katy gui oipeju va'e omombirupa. Hakã mbaraetekue ma omopẽmbaa rã ipirupa. Ha'e gui tata py ju oapypaa.

¹³ Ha'e gui aỹ ma tekoa e'ỹa py rive ju onhotỹa yvy piru reia ha'e yy noĩa py.

¹⁴ Ha'e gui peteĩ hakã tuvixave'i va'e gui ma tata ou vy omomba hi'a. Ha'e ramo hexe noĩvei hakã imbaraete va'e huvixa po pyguarã — he'i.

— Po rami 'rã reronhemboaxy, ha'e peronhemboaxy pavẽ aguã.

20

Egito yvy gui Israel kuery oo rire ojegarupy rupi ae tema ikuaia re ijayvuague

¹ Ha'e gui sete ma'etỹa ha'e peteĩ nhiruĩ jaxya re, dez araa py ma Israel regua nhomongeta va'ety kuery jogueru xea py, SENHOR pe oporandu uka aguã. Ha'e rami vy uguapypa okuapy xerenonde.

² Ha'e ramo xevy pe SENHOR ombou oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

³ – Ava ra'y, ndeayvu ke Israel regua nhomongeta va'ety kuery pe. Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Peẽ kuery pa xevy peporandu ukaxe vy peju? Anhetẽ ete xee SENHOR Penderuate xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Nda'evei peẽ kuery peporandu uka aguã xevy.

⁴ Ha'e gui ndee ava ra'y, ndeayvu ta pa ha'e kuery reko vaia re? Eikuaa uka ke ha'vy tamoĩ kuery ojegarupy ojapoague.

⁵ Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Israel kuery xejeupe guarã aiporavo vy xepo aupi reve aura va'ekue Jacó ramymino kuery pe ajekuaa uka reve. Egito yvy re ikuai jave xepo aupi reve ha'e kuery pe aura vy “Xee ma SENHOR Penderuate”, ha'e va'ekue.

⁶ Ha'e va'e ára xepo aupi reve ha'e kuery pe aura Egito yvy gui aipe'apa aguã re, peteĩ yvy ha'e kuery peguarã aiporavoague py araa aguã, kamby ha'e ei ndoataia ha'e yvy jave gui iporãvea py.

⁷ Ha'e rami vy aipoa'e ha'e kuery pe: “Peteĩ-teĩ peipe'a 'rã pendejegui mba'emo ojegarupy pexaxe vai va'ekue. Penhemongy'ave eme Egito

pygua ta'angaa pembojeroviaa py. Mba'eta xee ae ma SENHOR Penderuete aiko”, ha'e va'ekue.

⁸ Ha'e rami teĩ ha'e kuery naxenhe'ẽ renduxei vy opu'ãmba okuapy xerovai. Ha'e rami vy mava'eve rei ojegui ndoipe'ai ojeguarupy oexaxe vai va'e, ndojepe'ai guive Egito pygua ta'angaa ombojeroviaa gui.

– Ha'e ramo xee aipoa'e va'ekue ha'e kuery áry xepoxya anhoẽ aguã re, ha'e kuery pe xepoxya aexa ukapa peve Egito yvy re ikuaia py.

⁹ Ha'e rami teĩ amboae rami ju ha'e kuery re ajapo xerery amboete ukaa rupi vy, xerery re yvy regua ijayvu rei e'ỹ aguã ha'e kuery yvy re xevygua kuery ikuaia rupi, mba'eta yvy regua kuery oexaa py ae xevygua kuery pe ajekuaa uka rire Egito yvy gui aipe'apaa py.

¹⁰ Ha'e rami vy aipe'apa Egito yvy gui, ha'e tekoe e'ỹa katy ju araa.

¹¹ Ha'e kuery pe ame'ẽ xeayvua, aikuaa uka guive aipota va'e. Ha'e va'e ma avakue ojaopapa ri vy okuave 'rã ha'e va'e rupi.

¹² Ha'e kuery rekorã ame'ẽ avi sábado ára omboete aguã, xee aeko mbo'e aguã, ha'e gui ha'e kuery oikuaa aguã xee SENHOR ae iky'a'oa aikoa.

¹³ Ha'e rami teĩ Israel kuery ma tekoe e'ỹa py araa ague py ju opu'ãmba okuapy xerovai. Ha'e rami vy nda'ikuaixei xeayvuague ha'e aipotaa aikuaa uka va'ekue rupi, ha'e va'e avakue ojaopapa vy okuave 'rã va'eri. Ha'e rami vy opa mba'e py omongy'a okuapy sábado ára pyguarã aeja va'ekue. Ha'e nunga rupi tekoe e'ỹ pyve xeayvu ha'e kuery áry xepoxya anhoẽ aguã re, amokanhymba ete aguã.

¹⁴ Ha'e rami teĩ ha'e kuery re amboae rami ju

ajapo xerery amboete ukaa rupi vy, xerery re yvy regua kuery ijayvu rei e'ỹ aguã, ha'e kuery yvy gui xevelygua kuery aipe'apa rire.

¹⁵ Ha'e rami vy tekoa e'ỹa py ju xepo aupi reve ha'e kuery pe aura va'ekue ijyvyrã va'ekue py araa ve'ỹ aguã re, kamby ha'e ei ndoataia ha'e yvy jave gui iporãvea py.

¹⁶ Mba'eta ha'e kuery ndojapoxei okuapy xeayvuague, aipotaa rami nda'ikuaixei guive, sábado ára pyguarã amoĩ va'ekue voi omongy'apa, mba'eta okuraxõ py ta'angaa kuery re rive oje'oixe.

¹⁷ Ha'e rami teĩ ha'e kuery re ama'ẽ aperdoaa rupi, amokanhymba 'rãgue py, namomba etei tekoa e'ỹa rupi ikuaia py.

¹⁸ — Ha'e rami teĩ ha'e kuery ra'y kuery pe ma xeayvu tekoa e'ỹa py. Ha'e vy aipoa'e va'ekue: “Peiko eme penderu kuery ikuaiague rupi, pejapo eme ha'e kuery oipotaa rami, penhemongy'a eme guive ha'e kuery ta'angaa oguereko va'e rupi rive.

¹⁹ Mba'eta xee ae ma SENHOR Penderuete aiko. Pendekuai ke xeayvuague rupi, ha'e pemoĩ porã xee aipota va'e pejapopa aguã.

²⁰ Pemboete sábado ára pyguarã aeja va'ekue, mba'eta oĩ 'rã xee roeko mbo'e aguã, xee ae SENHOR Penderuete aikoa peikuaa aguã”, ha'e va'ekue.

²¹ Ha'e rami teĩ ta'y kuery voi opu'ãmba okuapy xerovai. Ha'e rami vy xeayvuague rupi nda'ikuai, nomoĩ porã guive aipota va'e, ha'e va'e avakue ojavopa vy okuave 'rã va'eri. Ha'e rami 'rãgue py omongy'apa rei okuapy sábado ára pyguarã aeja va'ekue.

— Ha'e rami rire xee xeayvu ha'e kuery áry xepoxya anhoẽ aguã re, tekoa e'ÿa py ikuaia py ha'e kuery pe xepoxya aexa ukapa peve.

²² Ha'e rami teĩ xerery amboete ukaa rupi vy xepo ajoko va'ekue, xerery re yvy regua kuery ijayvu rei e'ÿ aguã ha'e kuery oexaa py xevygua kuery aipe'apa rire.

²³ Ha'e rami vy tekoa e'ÿa py xepo aupi reve ha'e kuery pe aura yvy regua kuery ikuaia rupi amoaĩmba aguã re, ijyvy ha'e javi rupi.

²⁴ Mba'eta xevygua kuery ndojapoi karamboae xeayvuague, nda'ikuaixei aipotaa rami, omongy'apa sábado ára pyguarã aeja va'ekue, ha'e ta'angaa nguu kuery oguereko va'ekue oexa vy oendu avi ombojeroviaxea.

²⁵ Ha'e nunga rupi ha'e kuery pe aeja uka amboae regua ayvu iporã e'ÿ va'e rupi ikuai aguã, ha'e heko mboaerã ha'e va'e rupi ikuai aguã va'ekue'ÿ.

²⁶ Ha'e rami vy aeja ta'angaa pe mba'emo ome'ëa py onhemongy'apa rei aguã, gua'y kuery oiko ypy'i va'ekue tata py oapya py. Ha'e rami ikuai aguã aeja namboekorãvei aguã, xee ae SENHOR aikoa oikuaa pavẽ aguã.

²⁷ — Ha'e nunga rupi ndee ava ra'y, ndeayvu ke Israel kuery pe. Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderueté ijayvu: Peneramoĩ kuery ma pova'e py ju opu'ã rei okuapy xerovai.

²⁸ Mba'eta yvy ha'e kuery pe ame'ë aguã re xepo aupi reve auraague py araa ma rire teĩ, ha'e kuery peteĩ yvy'ã yvate va'e, e'ÿ vy peteĩ yvyra hogue ana va'e oexa nhavõ ha'e py rive mba'emo ome'ë okuapy ta'angaa pe, heakuã porã va'e omoĩ ha'e

mba'emo rykue onhoẽ okuapy xembopoxy aguã rami rive.

²⁹ Ha'e ramo xee aipoa'e ha'e kuery pe: “Mba'e yvyty tu kova'e, ha'e katy peẽ kuery peo pekuapy aguã?” ha'e va'ekue. Mba'eta hery ma Yvyty Ombojeroviaaty oĩa, kova'e ára peve.

³⁰ Ha'e nunga rupi aỹ aipo're Israel kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Peẽ kuery voi penhemongy'apa pekuapy, peneramoĩ kuery rami ae ju. Mba'eta peẽ kuery ju pendetavy tema ojegarupy ha'e kuery oguereko va'ekue rupi peo vy.

³¹ Mba'eta aỹ peve penhemongy'apa 'rã ta'angaa pe mba'emo peme'ẽa py, pendera'y kuery ae peapy vy guive. Ha'e rami teĩ Israel kuery, peju ri ty'y xevy peporandu uka vy? Anhetẽ ete xee SENHOR Penderuate xerekove rupi aura vy aipoa'e: Peẽ kuery ma nda'evei ae xevy peporandu uka aguã.

³² Peẽ kuery aipopeje: “Ore ma yvy regua kuery reko rami 'rã orekuai yvyra ha'e ita guigua rive rombojeroviaa rupi, amboae yvy re ikuai va'e reko rami”, peje. Ha'e rami teĩ peneakã gui rive ha'e rami pendekuaixea ndoikoi 'rãe.

³³ Mba'eta anhetẽ ete xee SENHOR Penderuate xerekove rupi aura vy aipoa'e: Peẽ kuery re xepo'aka 'rã xepo aupi vy xepo'akaa aexa uka reve, xepoxya anhoẽa rupi.

³⁴ Ha'e rami vy roipe'apa ju 'rã yvy regua kuery ikuai mbyte romoaĩague gui, romboatypa ju 'rã yvy pendekuaiague gui. Xepo aupi vy xepo'akaa aexa uka reve 'rã ajapo, xepoxya anhoẽa rupi guive.

³⁵ Ha'e rami vy yvy regua ikuaia katy ju rogueraa 'rã tekoa e'ỹa katy rami. Ha'e gui ha'e py ma aikuaa pota 'rã peẽ kuery re, jova re nhama'ẽ reve.

³⁶ Mba'eta Egito regua tekoa e'ỹa rupi peneramoĩ kuery re aikuaa potaague rami ae ju peẽ kuery re voi aikuaa pota 'rã — he'i SENHOR Nhanderuete.

³⁷ — Ajapo 'rã xepopoka guýry rupi peaxa aguã rami. Ha'e rami vy romo'arandu 'rã xereve guarã ajapo va'ekue rami vy.

³⁸ Penembyte gui aipe'apa 'rã xere opu'ã ha'e naxenhe'ẽ rendui va'ekue. Ha'e kuery ikuaiague yvy gui aipe'a teĩ ndooi 'rã Israel yvy re. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

³⁹ — Ha'e rã peẽ Israel kuery pe xee SENHOR Penderuete aipoa'e: Naxenhe'ẽ renduxei vy tapeo, peteĩ-teĩ pendekuai ta'angaa pe rive aỹ ha'e raka'eve'i peve. Ha'e rami teĩ pemongy'a reive eme xerery iky'a e'ỹ va'e, ta'angaa pe mba'emo peme'ẽa py.

⁴⁰ Mba'eta xevyguá yvyty iky'a e'ỹ va'e, Israel regua yvyty yvatevea áry ma Israel kuery ha'e javi 'rã xembojerovia okuapy — he'i SENHOR Nhanderuete. — Ha'e va'e yvy re ae 'rã ha'e javive xembojerovia. Ha'e py ma xee arovy'a ju 'rã. Ha'e py ae aipota 'rã mba'emo xevy peme'ẽ, mba'emo pereko va'e jypyguá iporãgueve, mba'emo iky'a e'ỹ va'e guive.

⁴¹ Yvy regua kuery mbyte gui roipe'a vy peaĩmbaague gui romboatypa ju rire xee rojou porã 'rã heakuã porã va'e rami. Ha'e ramo yvy regua kuery oexaa py aikuaa uka 'rã iky'a e'ỹ va'e

aikoa, peẽ kuery pendekuaia rupi.*

⁴² Ha'e gui Israel yvy re roguerupa ma ramo peikuaapa 'rã xee ae SENHOR aikoa, ha'e va'e yvy xepo aupi reve peneramoĩ kuery pe ame'ẽ aguã re auraague py ae.

⁴³ Ha'e py ma penema'endu'a 'rã mba'emo vai rupi pendekuaia py penhemongy'apaague re. Ha'e rami vy pejegararu 'rã pekuapy pendejegui ae, pendereko vaia rupi pendekuaiague re.

⁴⁴ Ha'e gui xerery amboete ukaa rupi vy romboaxy ju ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa. Mba'eta Israel kuery, pendeko vaiague re norombopagavei 'rã, opa marã pendekuaiague re'ỹ guive – he'i SENHOR Nhanderuete.

Kuaray puku-a katygua kuery rovai ijayvuague

⁴⁵ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou ju vy aipoe'i xevy:

⁴⁶ – Ava ra'y, ema'ẽ kuaray puku-a katy, ha'e vy ndeayvu ha'e kuery rovai. Emombe'u xeyvu ka'aguy kuaray puku-a katygua rovai.*

⁴⁷ Ha'e vy aipo're ha'e py ikuai va'e pe: Pendu ke SENHOR ayvu. Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Aỹ ma amoendy 'rã tata pendea py yvyra pyau ha'e ipirukue ha'e javi mokanhyarã. Ndoguevei 'rã tata rendy. Ha'e rami 'rãgue py penderova okaipa 'rã kuaray puku-a katy guive ijapu'a'ia katy peve.

⁴⁸ Pavẽ avakue oikuaa 'rã xee SENHOR ae imoendyare aikoa. Ndoguevei 'rãe – he'i.

⁴⁹ Ha'e ramo xee aipoa'e:

---

* **20:41** 2 Coríntios 6.17 * **20:46** Apy ma profeta ijayvu Jerusalém tetã ha'e Judéia yvy regua kuery re.

— Ai SENHOR Xerujete! Ha'e kuery ijayvu 'rã xere: “Ha'e va'e e'ỹ ri ty'y ayvu rive mombe'uaty oiko?” he'i 'rã okuapy xevy — ha'e.

21

SENHOR guigua kyxre re ijayvuague

¹ Ha'e gui xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, ema'ẽ Jerusalém katy. Ha'e vy ndeayvu ha'e kuery ombojeroviaaty ikuai va'e rovai. Emombe'u xeyvu Israel yvy ha'e javi rovai.

³ Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu: Ma'ẽ, peẽ kuery rovai aiko. Ha'e rami vy xekyxre aekyi 'rã hyru gui penembyte gui amomba aguã heko porã ha'e heko vai va'e guive.

⁴ Mba'eta penembyte gui amomba 'rã heko porã ha'e heko vai va'e. Xekyxre aekyi 'rã hyru gui temimoingo ha'e javi rovai rupi, kuaray puku-a katy guive ijapu'a'ia katy peve.

⁵ Ha'e ramo oikuaa pavẽ aguã xee SENHOR ae hyru gui xekyxre aekyi va'ea, hyru py noĩ jevyvei 'rã guive.

⁶ — Ha'e nunga rupi ndee ava ra'y, nepoaẽ nhendu ke. Ha'e kuery oendua py nepoaẽ nhendu 'rã ndepy'a py nda'evei ete reve.

⁷ Ha'e gui ha'e kuery oporandu 'rã ndevy: “Mba'e re tu ha'e rami ete nepoaẽ ri?” he'i 'rã ndevy. Ha'e ramo aipo're 'rã: “Mba'emo aendu ramo'i va'ekue re rima xepoaẽ. Mba'eta ha'e nunga oiko rã pavẽ opy'a py onhemondyipa 'rã, pavẽ po ikangypa, pavẽ rei onhe'ẽ py ndaekorãvei 'rã okuapy, pavẽ renapy'ã yy rami rive 'rã opyta na'imbaraetevei

vy. Ha'e nunga ou ma oiny, ojeupity 'rãe, he'i SENHOR Nhanderuete”, 're 'rã.

⁸ Ha'e gui teĩgue ju SENHOR oayvu xevy ombou. Ha'e vy aipoe'i:

⁹ — Ava ra'y, emombe'u ju xeayvu. Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR ijayvu: Kyxe oaĩmbe'epa ha'e omboverapa pyre oĩ.

¹⁰ Jojuka aguã oaĩmbe'ea, ha'e overa va'e rami ete omboveraa.

— Ha'e rami teĩ Israel kuery aipoe'i 'rã: “Javy'a nho 'rã jakuapy! Xera'y po pygua ma yvyra amboae kuery oguereko va'e gui ipo'akapave”, he'i 'rã okuapy.*

¹¹ Ha'e rami teĩ Nhanderuete ombovai:

— Ha'e va'e kyxe ma omboveraa rei mba'eta oiporua 'rãe. Oaĩmbe'e ha'e omboverapaa ma jojukaarã po py amboaxa aguã.

¹² Ha'e nunga rupi ndee ava ra'y, neraxê ha'e nepoaẽ rei ke, mba'eta xevyguia kuery rovai 'rã oiporua, Israel regua yvatekueve ha'e javi rovai guive. Ha'e va'e kuery ma amboaxapa 'rã kyxe revegua pe, xevyguia kuery ha'e javi reve. Ha'e nunga rupi eipete-pete nde'u rupi.

¹³ Mba'eta ou 'rã pendereko a'ãarã. Ha'e gui penderuvixa ipo pygua va'e nhomoingo axy va'ekue noĩvei ramo mba'exa 'rã tu peiko? — he'i SENHOR Nhanderuete.

¹⁴ — Ha'e gui ndee ava ra'y, emombe'u ke xeayvu, ejepopete-pete guive. Tove kyxe mokoĩgue tajopyxo, mboapykue peve tajojuka, jova-jovaive gui tou jujukaa rupi.

---

* **21:10** Israel kuery “Xera'y” he'ia ma nguvixave re ijayvu vy, hexe anho rei ojeroviaa rupi.

15 Ha'e kuery okuraxõ py onhemondyi rei aguã, ha'e okẽ oëaty ha'e javi rupi heta ho'a aguã. Ajapo 'rã kyxe overa va'e rami hexakã aguã. Mba'eta jojuka aguã ae omboveraa ha'e oaĩmbe'epaa.

16 Ha'e gui ndee kyxe, tereo reiporu kuaa katy nembaraetea ha'e javi reve, ha'e gui reiporu kuaa e'ÿa katy ju tereo, reoa katy rei.

17 Ha'e ramo xee voi ajepopete avi 'rã xepoxyague gui apytu'u vy. Xee SENHOR ae xeayvu va'e – he'i.

18 Ha'e gui xevy SENHOR ombou ju oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

19 – Ndee ava ra'y, ejapo ke mokoĩ tape ra'angaa, ha'e va'e regua peteĩ rupi Babilônia pygua huvixa okyxe reve ou aguã. Mokoĩve ma peteĩ'i yvy gui ou va'e. Ha'e gui tetã oëaty katy'i emoĩ avi mokoĩ yvyrape'i tape rexa ukaa.

20 Embopara imoiny peteĩ tape Amom kuery rekoa Rabá katy kyxe reve oo aguã, ha'e rã amboae ma Judá ha'e Jerusalém tetã ikorapa va'e katy oo aguã.

21 Mba'eta Babilônia pygua huvixa opyta 'rã ho'amy tape rakãmby py, mokoĩ tape joa katy e'ÿ oĩa py, nguu ete kuery pe ranhe imba'ekuaa aguã. Ha'e rami vy hu'y ombovava-vavaa ma ramo peteĩ oekyi 'rã, ta'angaa ngoo gui ogueru va'ekue pe oporandu 'rã, ha'e mba'emo py'akue rupi avi 'rã imba'ekuaa.

22 Ha'e gui imba'ekuaa rupi oikuaa 'rã oiporu kuaa regua re Jerusalém tetã katy ae oo aguã. Ha'e rami vy oiko katu 'rã tetã rokẽ omopẽ aguã, jojuka aguã re ijayvu atã, joe opu'ãa aguã re ojavukai, okẽ mopẽa py tetã rokẽ re ombota, tetã kora re yvy omboaty vy omovã, ha'e torre ojapo aguã.

²³ Ha'e gui judeu kuery hexeve peteĩ rami ikuai aguã re oura va'ekue ma ha'e nunga oendu vy "Apu" he'i 'rã okuapy. Ha'e rami teĩ ha'e kuery reko vaiague re Nhanderujete oikuaa pota 'rã ombo'a ukapa aguã.

²⁴ Ha'e nunga rupi SENHOR Nhanderujete aipoe'i:

— Anhetẽ ae peẽ kuery xemoma'endu'a pendereko vaia re aikuaa pota aguã, mba'eta pendereko vaia ojekuaa porã, mba'emo pejapoa ha'e javi py pexa uka pejevavya. Ha'e rami ete xemoma'endu'a rire rombo'apa 'rã ha'e nungakue re.

²⁵ Ha'e gui ndee Israel kuery ruvixa opa marã rei ndereko vai ete va'e, ovaẽ ma oiny nde'ára opaa py rombopaga aguã.

²⁶ Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu ndevy: Emboi ke neakã regua ha'e coroa, mba'eta ha'ekue rami ve'ỹ 'rã oiko. Mba'eta yvyĩgueve'i omboyvatea 'rã, ha'e rã yvatekueve ma omo'yvyĩ'ia 'rã.

²⁷ Ivaipa, ivaipa 'rã! Aỹ ma xee ambovaipa 'rã neretã, ha'e ramo noĩvei 'rã, opena kuaa va'erã ou e'ỹa ja. Ha'e va'e pe ma amboaxa ju 'rã.

²⁸ — Ha'e gui ndee ava ra'y, emombe'u ke xeayvu. Po rami SENHOR Penderujete ijayvu Amom pygua kuery ijayvu reia re. Ha'e gui aipo're 'rã: Kyxe, kyxe hyru gui oekyia ma, omboveraa jojuka aguã, nhomomba ha'e overa va'e rami hexakã aguã.

²⁹ Ha'e va'e ma ojaya 'rã opa marã heko vai va'e kuery aju'y, mba'eta ovaẽ ma hi'ára opaa py ambopaga aguã, mba'eta peẽ kuery rekorã oexa'ãa rupi rive omombe'u rire, ha'e kuery ae oexa ra'UAGE rupi.

30 – Ha'e gui emoĩ ju ndekyxe hyru py. Mba'eta yvy reikoague py ae ju 'rã rombopaga.†

31 Ha'e rami vy nde'áry ambou 'rã xepoxya, nderovai rupi aipeju 'rã tata rami xepoxya regua, ha'e gui romboaxa 'rã avakue nhomboaxya rupi e'ỹ nhomoingo axy raxa va'e kuery po py.

32 Ha'e ramo reiko 'rã mba'emo pirekue oapy pyrã rami. Nderuguy omoëa 'rã ndeyvy re ae. Ndere na'ima'endu'aavei 'rã, xee SENHOR ae xeayvu rire.

22

Jerusalém pygua kuery ojegarupy ojapo okuapya re ijayvuague

1 Ha'e gui xevy SENHOR oayvu ombou ju vy aipoe'i:

2 – Ha'e gui ndee ava ra'y, ndeayvu ta pa tetã pygua kuery jouguy omoëague re? Ndeayvu ke ha'vy ojegarupy ojapo okuapya ha'e javi re.*

3 Ha'e gui aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Nda'evei ete 'rã tetã jouguy moëa ikuaia va'e pe. Mba'eta ta'angaa pejapo va'ekue rupi penhemongy'a vy penderovairã ae pejapo pekuapy pepagaa ára pyguarã ovaẽ peve.

4 Mba'eta jouguy pemoëa py pendepo ae pemongy'apa. Mba'eta ta'angaa peẽ ae pejapo va'ekue rupi penhemongy'a vy pejapo pepaga aguã ára ovaẽ aguã rami. Penema'etỹa opa ta ma. Ha'e nunga rupi ae xee ajapo amboae regua

---

† 21:30 Apy ma Babilônia pygua huvixa pe ju Nhanderuate ijayvu ombopaga aguã re. * 22:2 “Tetã” he'ia ma Jerusalém ae (Mateus 23.37; Lucas 13.34).

kuery yvy jave rupi ikuai va'e pendejojai rei ha'e penembojaru rei aguã rami.

⁵ Pendea katy'i ha'e mombyry rupi ikuai va'e voi ijayvu vaikue rei 'rã okuapy pendere, mba'eta oikuaa pavẽ opa marã rei pendekuaia.

⁶ — Ha'e gui Israel regua yvatekueve voi, peteĩ-teĩ opo'akaa rupi mba'eve ndojapoi 'rã jouguy omoẽ e'ỹ vy.

⁷ Ha'e rami vy penembyte rupi ha'e kuery nomboetei 'rã nguu ha'e oxy, okorepa rei 'rã amboae regua, ha'e ha'eve'ỹa rami 'rã oguereko tyre'ỹ ha'e imeve'ỹ va'e kuery.

⁸ Nomboetei mba'emo xevelygua iky'a e'ỹ va'e, omongy'apa guive sábado ára pyguarã aeja va'ekue.

⁹ Penembyte rupi ikuai avi avakue jouguy omoẽ ukaxe vy joe ijayvu rei va'erã. Penembyte rupi ae ho'u 'rã okuapy xo'o ta'angaa pe ome'ẽ mbyre yvyty áry rupi, opa marã rei ikuai vy.

¹⁰ Pendekuaia mbyte rupi ojejavy 'rã nguu pe, onhemboja 'rã guive kunhague gueko re oiko va'e re.

¹¹ Amongue ma ojejavy 'rã oirũ ra'yxy reve, amboae ma omongy'apa rei 'rã gua'y ra'yxy ae, ha'e rã amboae ma onhenõ 'rã gueindy nguu rajy reve ae.

¹² Pendekuaia rupi mba'emo ome'ẽa rã ojopy 'rã jouguy omoẽ aguã. Peráta oiporu uka rire oipe'a retave 'rã okorea rupi. Oirũ kuery ombotavypaa py oipe'apa 'rã oguereko va'ekue. Ha'e ramia py na'ima'endu'vei okuapy xere — he'i SENHOR Nhanderuate.

¹³ — Aỹ ma pejokore ha'e jouguy pemoẽa py pen-depo ky'apa ramo ajepopete 'rã xepoxya aexa uka

vy. Ha'e ramo penembaraete 'rã ri ty'y pendepy'a py?

¹⁴ Pendepo imbaraeete avi 'rã ri ty'y rombopaga vy ajua ára pyguarã? Mba'eta xee SENHOR xeyvu rire ajapo 'rãe.

¹⁵ Ha'e rami vy romoaĩmba 'rã yvy regua kuery ikuaia rupi, ha'e rogueraa ukapa 'rã yvy mboae rupi. Ha'e rami vy 'rãe pendegui aipe'a ha'eve'ÿa oĩ va'e.

¹⁶ Ha'e gui yvy regua kuery oexaa py penhemongy'apa ma rire peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

¹⁷ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

¹⁸ — Ava ra'y, xevy pe rã Israel kuery ikuai tata rupa py prata oiky'a'oa rã mba'emo ky'akue opyta va'e rami: overa va'e, estanho, ferro ha'e chumbo ky'akue rami rive.

¹⁹ Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Mba'emo ky'akue peẽ kuery pendekuai ramo aỹ xee romboatypa 'rã Jerusalém mbyte py.

²⁰ Mba'eta prata, overa va'e, ferro, chumbo ha'e estanho ma omoĩmbaa 'rã tata rupa py, oipejua rã tata raku py hykupa aguã. Ha'e rami ae avi xepoxya rupi rojou vai reve romono'õmba vy ha'e py roeja 'rã romboykupa aguã.

²¹ Romono'õague py peẽ kuery áry rupi aipeju 'rã xepoxya reve. Ha'e ramo penderykupa 'rã Jerusalém mbyte py.

²² Tata rupa py prata hykupaa rami avi peẽ kuery penderykupa 'rã ha'e py. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee SENHOR ae peẽ kuery áry xepoxya anhoẽague — he'i.

²³ Ha'e gui SENHOR oayvu xevy ombou ju. Ha'e vy aipoe'i:

²⁴ — Ava ra'y, aipo're ha'e kuery yvy pe: Ndee yvy, nderejegy'a'o ukai rire xepoxya aexa ukaa ára nda'okyi 'rã nde'áry.

²⁵ Yvy mbyte rupi profeta kuery jogueroayvu 'rã nhonhe'ẽ mombaxe vy, guary okororõ reve guaĩ axĩ re guembia omoatãa rami. Mba'eta oipe'apa 'rã joperáta ha'e nhomba'e rei-rei. Ha'e rami vy yvy mbyte rupi omboetave tema imeve'ỹ va'e kuery.

²⁶ Ha'e kuery regua sacerdote kuery voi xeguigua lei rupi nda'ikuai, omongy'apa 'rã guive mba'emo xevyguia icy'a e'ỹ va'e. Ha'e kuery oikuaa rã icy'a e'ỹ va'erã omboaxa pyre ha'e omboaxa pyre'ỹ ma joo ramigua. Ndoikuaai merami ha'eve va'e ha'e ha'eve'ỹ va'e joo ramigua e'ỹa. Ha'e rami vy sábado ára aeja va'ekue py oiko va'e gui omboty 'rã guexa. Ha'e rami vy omboetepy e'ỹ rami aiko ha'e kuery mbyte.

²⁷ Ha'e kuery regua yvatekueve ma aguara'i guaĩ axĩ py guembia omoatãa rami avi omoẽ 'rã jouguy, nhonhe'ẽ omombaa rupi ojopy aguã jokoreague rive.

²⁸ Ha'e gui ha'e kuery regua profeta kuery ma cal py ha'e nunga ha'e javi omoxiĩmba rive 'rã apu oexa ra'uague omombe'ua py. Mba'eta ijapua rupi rive ayvu omombe'u vy aipoe'i 'rã: “ SENHOR Nhanderuede ma po rami ijayvu”, he'i 'rã SENHOR ijayvuague rupi e'ỹ va'eri.

²⁹ Ha'e rami vy yvy re ikuai va'e jokorea rupi ikuai, imondaa rupi oguereko axy 'rã ojexavai va'e ha'e iporiaukue'i, mba'e re'ỹ omoingo axy 'rã guive

amboae guigua kuery.

³⁰ Ha'e kuery mbyte xee aeka teĩ peteĩ ri jepe ava xerenonde py tetã kora omoatyrõ nho aguã, ha'e rami e'ỹ vy ipa'ũ py oĩ aguã mba'emo jokoarã, kova'e yvy xee amokanhymba e'ỹ aguã. Ha'e rami teĩ ndajoui peteĩve.

³¹ Ha'e nunga rupi ae ha'e kuery áry anhoẽ xepoxya tata rami, amokanhymba aguã ajou vaia rupi. Ha'e rami vy ha'e kuery áry ambou ikua-iague re opaga aguã — he'i SENHOR Nhanderuete.

23

Kunhague itavy rei va'e Oolá ha'e Oolibá hery va'e re ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR ombou ju oayvu xevy pe. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, ikuai karamboae mokoĩ kunhague, peteĩ'i re ixu va'e.

³ Ha'e va'e kuery ma Egito yvy re ikuaia rupi itavy rei okuapy. Kunhataĩ teri reve itavy rei. Ha'e rami rã okãbiripaa, kunhataĩ teri reve okã rupi onhekuavã ukapa.

⁴ Tyke ma Oolá hery va'e, ha'e rã ikypy'y ma Oolibá. Ha'e va'e kuery ma xemba'e ae, ha'e ikuai avi ipi'a ha'e imemby kuery. Ha'e gui hery reikuaa porãve aguã Oolá ma Samaria, ha'e rã Oolibá ma Jerusalém.

⁵ — Ha'e gui Oolá ma xemba'e teri reve teĩ itavy rei. Ha'e rami vy oendu avakue mboae reve itavyxea, ha'e katy'i Assíria pygua kuery ikuai va'e reve.

⁶ Ha'e va'e kuery ma hovy porã rei va'e py anho onhemonde va'e, huvixa joe opena va'e kuery, avakue pyau omoaruãmbý, kavaju árygua meme.

⁷ Ha'e va'e avakue reve ae kunha va'e itavy, Assíria pygua ra'y kuery iporãve va'e ramo. Ha'e kuery ha'e javi reve itavyxea oendu, ha'e ta'angaa oguereko va'e rupi onhemongy'a avi.

⁸ Ha'e rami vy ndoejai ae ojeguarupy Egito gui ogueru va'ekue, mba'eta kunhataĩ teri reve hexeve onhenoa vy okãmbiripaa rire, hexeve itavy reia py.

⁹ Ha'e nunga rupi Assíria pygua ra'y kuery po py amboaxa hexeve itavy rei va'e, ha'e kuery reve itavyxea anho rei oendu ramo.

¹⁰ Ha'e ramo ha'e kuery ombopire reipa okuapy ha'e oipe'apa heravy ipi'a kuery ha'e imemby kuery. Ha'e rã kunha va'e ma ha'e kuery ojuka okuapy kyxe py. Ha'e ramo ixupe “Kunhague pavẽ gui ayvu vaivepy”, 'ea, ombopagaa rã.

¹¹ — Ha'e gui ikypy'y Oolibá ma ha'e nunga oexapa teĩ guyke gui oenduve itavy reixea. Ha'e rami vy guyke gui voi itavyve.

¹² Ha'e rami vy itavyxe ha'e katy'i rupi Assíria pygua ra'y kuery ikuai va'e reve, mba'eta huvixa joe opena va'e, ao hepyve va'e py onhemonde va'e, kavaju árygua, ha'e avakue omoaruãmbý meme ramo.

¹³ Ha'e gui xee aexa rã onhemongy'apa ma, guyke reve joo rami ae tema heko vai vy.

¹⁴ Ha'e gui ojejavyve tema, mba'eta oo mbotya re oexa avakue caldeu kuery oo ra'angaa pytã va'e py ombopara pyre.

¹⁵ Ha'e kuery ma iku'akuaa porã ha'e inhakã regua

va'e. Ha'e javi oexa rã Babilônia pygua ra'y kuery yvatekueve rami, Caldéia yvy re itui'i va'ekue meme.

¹⁶ Ha'e kuery ra'angaa oexa vy itavy reixea anho oendu. Ha'e rami vy Caldéia yvy katy omondouka oayvu reraa.

¹⁷ Ha'e ramo Babilônia pygua ra'y kuery oupa kunha va'e reve guarã. Avakue reve hupa onhenoaty py onhemboja vy omongy'apa okuapy itavy reia py. Ha'e ramo kunha va'e ma ha'e kuery reve onhemongy'apa ma vy ojegarupa. Ha'e vy oejapa.

¹⁸ Ha'e va'e ojekuaa uka ha'e ipire reia rupi oiko rire ma xenhe'ẽ py aendu ndaxea'eveia, tyke re ndaxea'eveiaague rami.

¹⁹ Ha'e rã ikypy'y ma heko vaive tema, mba'eta ima'endu'a Egito yvy re kunhataĩ teri reve itavy rei oikovyague re.

²⁰ Ha'e py oendu avakue reve itavyxea, mburika rami hakuai ha'e kavaju rami ity va'e rami ikuai rã.

²¹ Ha'e ramia py ima'endu'a kunhataĩ teri reve ha'evẽ'ỹ va'e rupi anho oikoague re, Egito pygua kuery okãbiripa jave guare re.

²² Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhan-deruete ijayvu Oolibá pe:

— Aỹ ma xee ajapo 'rã avakue ndereve guare nderovai opu'ãmba aguã rami. Ha'e kuery re rejeguaru reve rejapa va'ekue ri nderovai arupa ju 'rã jova-jovai rupi gui.

²³ Ha'e kuery ma Babilônia pygua ra'y kuery, ha'e caldeu kuery Pecode, Soa ha'e Coa guigua, ha'e gui ha'e kuery reve ou avi 'rã Assíria pygua ra'y kuery

ha'e javi, avakue pyau omoaruãmbý, huvixa joe opena va'e kuery, yvatekueve ha'e omboetevepy, kavaju áry ou va'e meme 'rã.

²⁴ Nderovai kuaray apu'a'ia katy gui jogueru 'rã karóxa, mba'eyru ha'e heta va'e reve. Nderovai 'rã ikuai jova-jovaive rupi hu'y jokoa ha'e imo'ãa tuvixa va'e, ha'e gui ngora ratã reve. Ha'e kuery pe xee rombopaga uka ramo nembopaga 'rã okuapy ha'e kuery ae oikuaa rami vy.

²⁵ Nderovai aiko 'rã nda'evei etea rupi, ha'e ramo ha'e kuery voi ndeavyky rei 'rã opoxya rupi. Ha'e vy ojaya 'rã nexĩ ha'e nenambi, ha'e gui hembyrekue ma ojukapa 'rã kyxe py. Ha'e vy nememby kuery ha'e ndepi'a kuery oipe'apa 'rã heravy, ha'e gui hembyrekue ma omokanhymba 'rã tata py.

²⁶ Ndeao oipe'apa 'rã, ha'e gui ogueraapa 'rã renhembojeguaague.

²⁷ Ha'e rami py amomba 'rã ha'eve'ỹ va'e rupi Egito yvy guive reikoague, ndetavy reia rupi. Ha'e rami rire nerema'ẽvei 'rã Egito pygua kuery re, ijyvy re voi nanema'endu'avei 'rã.

²⁸ Mba'eta po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Aỹ ma xee romboaxa 'rã ndereayvuvei va'e kuery po py, ha'e kuery gui rejeguaru reve reja va'ekue.

²⁹ Ha'e ramo ha'e kuery nderereko axy 'rã opoxya rupi, ndegui oipe'apa 'rã remba'eapoague repy. Ndeao oipe'apa ma vy ndereja 'rã ndepire rei reve, ojekuaapa aguã ndetavy reiague, ha'eve'ỹ va'e rupi anho reikoague ha'e renhemongy'apa reiague.

³⁰ Ha'e rami ete nderereko 'rã amboae regua kuery reve ndetavy rei rire, ha'e kuery ta'angaa

oguereko va'e reve renhemongy'apa rei rire guive.

³¹ Nderyke oikoague rami ae reiko rire ndepo py ju ame'ẽ 'rã karo ixupe guare.

³² Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Rey'u 'rã nderyke peguare karo tuvixa ha'e iporuxu va'e gui. Ha'e va'e py heta oĩ ojojai reipy ha'e ayvu vaipy anho.

³³ Ha'e va'e ma nemonga'u 'rã, nemoingo axy 'rã guive. Mba'eta karo nderyke Samaria peguare ma nhomondyi rei ha'e nhombovaipaarã.

³⁴ Ha'e va'e gui ma ndee rey'upa 'rã. Iky'akue voi re'upa 'rã, ha'e nekã rupi reikaraĩmba 'rã. Xee ae ha'e rami xeayvu – he'i SENHOR Nhanderuete.

³⁵ Ha'e nunga rupi po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete:

– Xegui nderexarai vy xea katy ndekupe rive rerova rire ndere oĩ 'rã repaga aguã rejejou porã reiague ha'e ndetavy reiague re – he'i.

³⁶ Ha'e gui SENHOR aipoe'ive ju xevy:

– Ava ra'y, aỹ ndeayvu ta pa Oolá ha'e Oolibá reko vaia re? Eikuaa uka ha'vy ojegarupy ha'e kuery ojapoague.

³⁷ Mba'eta ha'e kuery itavy rei, ipo ky'apa ma guive jouguy omoẽague re. Ta'angaa oguereko va'e reve avi itavy rei, ha'e omemby kuery xera'y kueryrã oguereko va'ekue ri ta'angaa kuery pe rive ome'ẽ tata py omombaa py.

³⁸ Ha'e gui ma po ramigua ju ojapo avi xerovai: Ha'e va'e árave ma voi omongy'apa xevelygua oo iky'a e'ỹ va'e, omboyke guive sábado ára pyguarã aeja va'ekue.

³⁹ Mba'eta ta'angaa pe omemby kuery ha'e opi'a kuery oapy okuapy ma rire ha'e va'e árave ju xevygua oo iky'a e'ỹ va'e re ou okuapy omongy'a rei aguã. Ha'e rami ete ojapo okuapy xevygua opy rupi.

⁴⁰ Ha'e gui oĩve teri, mba'eta penoĩ uka avakue mombyry gui. Ha'e vy ha'e kuerya katy pemondouka pendeayvu reraa, ha'e ramo ou okuapy. Ha'e kuery reve pendetavy rei aguã ma pejau, penderexa rupi pemopytã, ha'e penhembojega porã rei.

⁴¹ Ha'e vy tenda iporãve va'e áry peguapy peiny, peteĩ mesa oguereko katupa pyre yvýry. Ha'e va'e áry pemoĩ avi heakuã porã va'e ha'e azeite xevy guarã va'ekue.

⁴² Ha'e gui kunhague yvýry rupi onhendu heta ete ovy'a reia rupi ikuai va'e. Avakue ojou vaipy reve tekoa e'ỹa gui oguerua oka'u va'e regua. Ha'e kuery ma kunhague po re omoĩ okuapy poapy regua, ha'e gui inhakã re ma akã regua iporãgueve omoĩ.

⁴³ Ha'e nunga rupi xee aipoa'e ymave guive itavy rei va'e re: “Itavy reia rupi ae ta ri ty'y oiko?” ha'e.

⁴⁴ Ha'e ramo kunha va'e re onhemboja pavẽ, kunha itavy rei va'e reve joguereko va'e rami. Ha'e rami vy joguereko okuapy Oolá ha'e Oolibá reve, kunhague itavy rei va'e ae rã.

⁴⁵ Ha'e gui avakue heko porã va'e ma ombopaga rã kunhague tavy rei ha'e jojukaa kuery ombopagaa rami. Mba'eta kunhague itavy rei va'e ikuai, ha'e ipo ky'apa jouguy omoẽa py.

⁴⁶ Ha'e nunga rupi SENHOR Nhanderujete aipoe'i:
— Ha'e va'e kunhague rovai ma heta rã ambou,

mba'eta opa marã oguereko va'erã pe amboaxa 'rã, mba'emo pe'apaarã kuery pe guive.

⁴⁷ Ha'e ramo heta ete va'e oja'pipa 'rã ita py, kyxe py oikyxĩmba 'rã guive. Ojukapa 'rã imemby kuery ha'e ipi'a kuery, ha'e oapypa 'rã hoo.

⁴⁸ Ha'e rami vy ha'e kuery yvy gui amomba 'rã ha'eve'ỹ va'e rupi anho ikuaiague, kunhague mboae kuery oexa vy onheangu aguã ha'e va'e kunhague ojejou porã reiague rami e'ỹ ikuai aguã. Mba'eta pende'áry ou 'rã ha'eve'ỹ va'e rupi anho peikoague re pepaga aguã, ta'angaa reve peje-javyague re voi. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

24

Mba'emo re ombojoja vy oja omombe'uague

¹ Ha'e gui nove ma'etỹa ha'e dez jaxya va'e, dez araa py SENHOR ombou oayvu xevy. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, embopara ke kova'e ára rery. Mba'eta kova'e ára ae Babilônia pygua huvixa ou 'rã Jerusalém tetã re.

³ Ha'e nunga rupi kova'e kuery naxenhe'ẽ rendui va'e rovai emombe'u peteĩ ayvu mba'emo re rembojoja vy. Ha'e vy aipo're ha'e kuery pe: “Po rami SENHOR ijayvu: Pemoĩ oja tata áry, pemoĩ ke aỹ, ha'e gui pemoĩ avi yy.

⁴ Ha'e va'e py pemoĩ avi xo'o ra'ykue. Iporãgueve anho pemoĩ, hi'ugue ha'e ijaxi'ykue. Pemonyẽ ikãgue peiporavo va'ekue,

⁵ penerymba kuery vexa'i gui iporãve va'e regua anho. Ha'e gui oja guýry rupi pemoĩ reta yxakã.

Pemboaku opupu porã aguã rami, oja py ojypa porã aguã ikãgue”, 're.

⁶ Mba'eta po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu:

— Nda'evei ete 'rã kova'e tetã jouguy moëa kuery ikuaia pe, mba'eta oja iky'apa rei va'e rami opyta, ndojeky'a'o ukai rire! Penoëmba ke xo'o ra'ykue oja gui, peiporavo e'ỹ re.

⁷ Mba'eta tetã mbyte rupi ikuai jouguy omoëague re ipo ky'a va'e. Itaova áry ae omoë, yvy rupi yvy ku'ikue ojao'i aguã rupi e'ỹ.

⁸ Ha'e gui xee ma itaova áry rupi ju amoĩ tuguy ojao'ipaa e'ỹ aguã py, opoxya rupi nhombopagaarã ambou aguã.

⁹ Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Nda'evei ete 'rã kova'e tetã jouguy moëa kuery ikuaia pe! Mba'eta xee voi amoĩ reta 'rã yxakã.

¹⁰ Yxakã amoĩ reta ma vy amoendy 'rã tata, xo'o ambojy ha'e tykue amoana aguã, ikãgue ikuai va'e okaipa peve.

¹¹ Ha'e gui pemoĩ oja tapyĩ áry, hexakãmba peve haku aguã, ha'e rami vy iky'akue iporã e'ỹague ha'e javi oipa aguã.

¹² Ha'e ramia py xee anhea'ã rive, mba'eta iky'akue heta oĩ rã ndoipai, tata áry teĩ.

¹³ Mba'eta pendeky'aa ma ha'eve'ỹ va'e rupi anho pendekuaia. Ha'e gui xee roiky'a'oxe teĩ peẽ ma ndapejeky'a'o ukaxei. Ha'e nunga rupi napendeky'a'oai 'rãe, pendevy xepoxya aexa ukapa e'ỹa ja.

¹⁴ Xee SENHOR ae aipoa'e: Ha'e rami ae 'rã oiko, xee ajapo 'rãe. Ndajevyi 'rã ha'ekue py, noromboaxyi

'rã, amboae rami ndajapoi 'rã guive. Mba'eta rom-bopaga 'rã pendekuaiague ha'e pejapo vaiague re — he'i SENHOR Nhanderuete.

Ezequiel ra'yxy omanoague

¹⁵ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

¹⁶ — Ava ra'y, ma'ẽ, ndegui aipe'a xapy'a ta reayvuvu va'ekue. Ha'e rami teĩ ndepy'a vai eme, ejae'o eme, neĩ nderexay eme guive.

¹⁷ Nepoaẽ 'rã rekyrirĩ reve, erojae'o eme omano va'ekue. Ha'e rami 'rãgue py neakã re emoĩ akã regua, ndepy re ma py regua emoĩ, nerendyva voi ta'ipuku eme, ha'e ipy'a vai va'e pegua tembi'u oguerua teĩ he'u eme — he'i.

¹⁸ Ha'e gui ko'ẽgue aje'ive'i reve heta va'e kuery pe xeayvu rire ka'arukue xera'yxy omano ma. Ha'e gui ko'ẽ jevy ma Nhanderuete aipoe'iague rami aiko.

¹⁹ Ha'e rami rã heta va'e kuery aipoe'i xevy:

— Emombe'u ke orevy mba'erã pa nami reikoa.

²⁰ Ha'e rã xee ambovai:

— Xevy pe SENHOR oayvu ombou. Ha'e vy aipoe'i:

²¹ Aipo're Israel kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Aỹ ma xee ae ajapo 'rã xevygua ooiky'a e'ỹ va'e nomboeteavei aguã rami, ha'e va'e perovy'ave ha'e pexaxeve va'e, ha'e pejou porã ete va'e teĩ. Ha'e gui pendera'y kuery ha'e penderajy kuery ha'e py peja va'ekue ojukapaa 'rã kyxe py.

²² Ha'e rire teĩ peẽ voi peiko avi 'rã xee aikoa rami. Ha'e vy penerendyva ndapejai 'rã ipuku aguã rami, ha'e ndape'ui 'rã tembi'u ipy'a vai va'e pegua oguerua ramo voi.

²³ Peneakã re pereko 'rã akã regua, ha'e pendepy re oĩ 'rã py regua. Napendepy'a vai 'rã, ndapejae'oi 'rã. Ha'e rami avi pepa 'rã peovy pejejavayague re, ha'e vy peteĩ-teĩ penepoaẽ 'rã joa py.

²⁴ Mba'eta Ezequiel ma nami oiko peikuaa aguã, ha'e oikoa rami ae avi peẽ kuery voi pendekuai 'rã. Ha'e nunga oiko ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa – he'i.

²⁵ – Ava ra'y, raka'eve rã ha'e kuery gui aipe'a 'rã ojou porãve ha'e oguerovy'ave va'e, oexaxeve ha'e onhe'ẽ py ogueroporaie va'e. Aipe'a avi 'rã ta'y kuery ha'e tajy kuery.

²⁶ Ha'e va'e ára ndea py ou 'rã peteĩ oo jepe va'ekue, ha'e ae ma voi omombe'u 'rã ndevy.

²⁷ Ha'e va'e ára ma ndeayvu nho 'rã oo jepe va'ekue oĩa py. Ndeayvu 'rã, nerekyririvei 'rã. Ha'e rami reiko 'rã ha'e kuery oikuaa aguã. Ha'e ramo ha'e kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

25

Amom pygua kuery rovai ijayvuague

¹ Peteĩgue ju SENHOR oayvu ombou. Ha'e vy aipoe'i xevy:

² – Ava ra'y, ema'ẽ e'amy Amom ra'y kuery ikuaiia katy. Ha'e vy xeyvu emombe'u ha'e kuery pe.

³ Aipo're Amom ra'y kuery pe: Pendu ke SENHOR Nhanderute ayvu. Po rami ijayvu: Peẽ kuery ma xevyguá oo iky'a e'ỹ va'e omongy'apaa rã “Ha'evea rami!” peje va'ekue, Israel yvy ombovaipaa, ha'e Judá kuery escravo-rã ogueraapaa ramo.

⁴ Ha'e nunga rupi aỹ romboaxapa 'rã kuaray oua katyguá kuery pe. Ha'e ramo pendevy re ha'e

kuery ovaẽmba vy hekoa 'rã penembyte py. Ha'e vy ha'e kuery ho'u 'rã okuapy mba'emo pemboaju va'ekue, oy'u 'rã guive kamby penoẽ va'ekue.

⁵ Ha'e gui Rabá tetã ajapo 'rã camelo kuery ikuai atyrã, ha'e Amom kuery rekoague ajapo 'rã vexa'i kuery korarã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

⁶ — Mba'eta po rami ijayvu SENHOR Nhanderute: Peẽ kuery ma Israel yvy re pevy'a reia rupi pejepopete-pete ha'e pendepey pembotambota va'ekue penenhe'ẽ py mba'emo vai pereko va'e ha'e javi rupi.

⁷ Ha'e rami rire penderovai xepo aupi vy rojapo 'rã amboae regua kuery pendepe'apa aguã rami. Yvy regua mbyte gui roipe'a vy romokanhymba 'rã yvy gui. Romomba ete 'rã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

Moabe pygua kuery rovai ijayvuague

⁸ Ha'e gui SENHOR Nhanderute aipoe'i:

— Moabe ha'e Seir pygua kuery aipoe'i: “Ma'ẽ, Judá kuery ma yvy regua kuery ha'e javi rami opyta ikangy va'e”, he'i okuapy ramo

⁹ aỹ aipe'a 'rã Moabe yvy ja'oa tetã oguerovy'ave va'e Bete-Jesimote, Baal-Meom ha'e Quiriataim guive.

¹⁰ Ha'e va'e tetã amboaxapa 'rã kuaray oua katygua kuery rekoarã, Amom kuery re ajapoague rami avi, ha'e kuery re na'ima'endu'aavei aguã yvy regua ikuai rupi.

¹¹ Ha'e rami vy ambou 'rã Moabe pygua kuery mbopagaarã. Ha'e ramo ha'e kuery voi oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

Edom pygua kuery rovai ijayvuague

¹² Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Edom pygua kuery ma Judá kuery rovai opu'ãmba vy ipo ky'apa va'ekue ha'e kuery re opu'ãa py.

¹³ Ha'e rami rire SENHOR Nhanderuete aipoe'i: Edom pygua kuery rovai voi xepo aupi vy amomba 'rã avakue ha'e hymba kuery, tekoa e'ÿa ju oĩ aguã. Ha'e vy Temã tetã guive Dedã peve ojukapaa 'rã kyxe py.

¹⁴ Edom pygua kuery ambopaga uka 'rã xeveygua Israel kuery pe. Ha'e ramo ha'e kuery ombopaga 'rã Edom kuery xepoxya ha'e ajou vaia rupi. Ha'e ramo Edom kuery xekuaa avi 'rã ambopaga rã — he'i SENHOR Nhanderuete.

Filisteu kuery rovai ijayvuague

¹⁵ Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Filisteu kuery ma onhe'ẽ py Israel kuery jou vai etea rupi opu'ã rei okuapy ha'e kuery re, raka'e rã peve guarã omomba aguã teĩ.

¹⁶ Ha'e ramo SENHOR Nhanderuete aipoe'i: Ma'ẽ, xepo aupi 'rã filisteu kuery rovai, queretita kuery amomba, aguã, ha'e ye'ẽ yvýry ikuai va'e voi amokanhymba avi aguã.

¹⁷ Opa marã ambopaga 'rã xepoxya rupi ajou vai reve. Ha'e ramo ha'e kuery ambopaga ma rire oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

26*Tiro pygua kuery rovai ijayvuague*

¹ Ha'e gui onze ma'etÿa, jaxya ppy'ia ára py SENHOR ombou ju oayvu xevey. Ha'e vy aipoe'i:

² – Ava ra'y, Jerusalém tetã ombovaipaa rã Tiro pygua huvixa ijayvu: “Ha'evea rami! Opẽmba ma tetã rokẽ yvy regua oikeaty. Ha'e vy ojepe'a oiny xevy. Ha'e ramo ajoupa 'rã mba'emo, tetã ombovaipaa rire”, he'i.

³ Ha'e rami teĩ SENHOR Nhanderuate ijayvu po rami: Ha'e gui Tiro pygua kuery, xee ma penderovai aiko. Ha'e rami vy ajapo 'rã peneretã re heta regua opu'ã aguã rami, ye'ẽ rupi yai opu'ã-pu'ãa rami.

⁴ Ha'e ramo ha'e kuery oitypa 'rã Tiro tetã kora, torre ikuai va'e guive. Tetã gui xee aipe'a ukapa 'rã yvy ku'i peve, ita mbeju rive aejapa aguã.

⁵ Ha'e gui ye'ẽ pa'ũ peĩague opyta 'rã pira mbo'aa mombiru atyrã, ha'e rami xeayvu ma voi rire – he'i SENHOR Nhanderuate. – Opyta 'rã yvy regua kuery mba'emo oipe'apa aguã rive.

⁶ Ha'e rã peneretarã kuery ye'ẽ rembe rupi ikuai va'e ma kyxe py meme 'rã ojukapaa. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aiko.

⁷ Mba'eta po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu:

– Mba'eta Tiro tetã re ambou 'rã Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor, huvixa ikuai va'e ruvixave va'e. Ha'e ramo kuaray apu'a'ia katy gui 'rã ou kavaju reve, karóxa, kavaju árygua kuery ha'e heta regua reve.

⁸ Ha'e rami peneretarã kuery ye'ẽ rembe rupi ikuai va'e ha'e ojukapa 'rã kyxe py. Ha'e gui peneretã rovai'i ojapo 'rã torre, ha'e tetã kora re xondaro kuery omboaty 'rã imoiny yvy, hu'y jokoá tuvixakueve o'áry rupi oguereko reve.

⁹ Ha'e gui tetã kora re ombota-mbota 'rã yvyra aygue py. Torre ikuai va'e voi oitypa 'rã ferro

guigua py.

¹⁰ Hymba kuery kavaju ma heta ete vy peneretã py oikepa vy ojao'ipa 'rã yvy ku'i py. Tetã rokẽ rupi kavaju árygua kuery, karóxa kyrĩve ha'e tuvix-akueve oike ramo tetã kora omyĩmba 'rã hevovo rei va'e gui rive, tetã kora omopa'ũague rupi oikepa ramo.

¹¹ Hymba kavaju opoapẽ py ma ombovaipa rive 'rã tetã rape ikuai va'e. Hi'árygua kuery ma kyxe py ojukapa 'rã peneretarã kuery, ha'e ita tuvixa va'e pemopu'ã va'ekue oitypa 'rã yvy rupi.

¹² Ha'e gui ogueraapa 'rã mba'emo porã pereko va'ekue, oipe'a 'rã mba'emo pevende 'rã va'ekue, oitypa 'rã tetã kora ha'e oo porãgueve penderekoa va'ekue. Ha'e gui ita, yvyra ha'e mba'emo ku'ikue pendea py ikuai va'ekue omombopa 'rã ye'ẽ mbyte rupi.

¹³ Ha'e rami py amombytu'upa 'rã peporaeia revovo. Ha'e rire nonhenduvei 'rã ixã reta va'e pembopua.

¹⁴ Peneretã aeja 'rã ita mbeju rive, pira mbo'aa mombiru atyrã rive opyta aguã. Ndojapoavei 'rã guive, mba'eta xee SENHOR ae ha'e rami xeyvu rire — he'i SENHOR Nhanderuede.

¹⁵ Ha'e gui po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu Tiro pygua kuery pe:

— Ye'ẽ rembe rupi ikuai va'e ma peneretã oity-paa rã hyapu rei va'e gui ndoryryipai 'rã ri ty'y, penepoaẽ reia ha'e tetã mbyte rupi pendejukapaa rã oendu avi vy?

¹⁶ Ha'e rami vy ye'ẽ rembe rupigua huvixa ikuai va'e ma oguejypa 'rã guenda openaaty gui, ha'e

ojegui omboipa 'rã kamixa puku ha'e oao ombojeguapa pyre. Pendegui onhemondyipa rei vy oryryipa reve 'rã oguapypa yvy py, oryryipa rei anho 'rã oiny.

¹⁷ Ha'e rami vy ijayvu 'rã penereronhemboaxya rupi. Ha'e vy aipoe'i 'rã okuapy: “Ndee tetã omboetevepy ha'e heta ikuaia reiko va'ekue, mba'exa tu rekanhy xapy'a? Mba'eta yy áry rupi ndea pygua kuery oje'oa rupi pendepo'akapa va'ekue, ha'e ndea katy'i ikuai va'e kuery remongyjepa rei va'ekue!

¹⁸ Ha'e gui aỹ ma ye'ẽ pa'ũ pygua kuery ha'e javi oryryipa 'rã re'a rã oendu vy, nda'evei ete 'rã ikuai nereĩvei ma ramo”, he'i okuapy.

¹⁹ Mba'eta po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Xee ma rojapo tetã oejapa pyre, tetã avave rei nda'ipoaveia rami, ha'e gui pende'áry rupi ambou yai, yy reta pendea'ipa aguã.

²⁰ Ajapo avi 'rã peguejypa aguã rami, yvykua py oguejy va'e kuery reve. Ha'e rami vy ymagua kuery ikuaia py romoingo 'rã yvy guyvea py, tekoa e'ỹa ymavea py pepyta aguã yvykua py oguejy va'ekue ikuaia py, penderekoague py nda'ikuaiavei aguã. Ha'e rã temimoingo kuery ikuaia rupi ma ajapo 'rã mba'emo porã ete.

²¹ Rojapo 'rã nhomondyipaarã, mba'eta napeĩvei ma 'rã. Penderekaa teĩ napendejouavei 'rã — he'i SENHOR Nhanderuete.

27

Tiro tetã omboaxy vaipaa rupi ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu xevy ombou ju. Ha'e vy aipoe'i:

2 – Ha'e gui ndee ava ra'y, ndeayvu ke Tiro tetã pe omboaxy va'e rami.

3 Mba'eta Tiro ma ye'ẽ pa'ũ re oĩ, ha'e tetã mboae ye'ẽ yvýry rupi ikuai va'e katy ha'e kuery oo va'ekue mba'emo vendea rupi. Aipo're Tiro tetã pe: Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Ndee Tiro aipo're: “Xee ma kanoã guaxu opa mba'e py iporãve va'e rami aiko”, 're.

4 Mba'eta anhetẽ ye'ẽ mbyte rupi peve ndepo'aka, ha'e ndeapoa kuery neporã aguã rami ete ndeapo va'ekue.

5 Ha'e rami vy nderegua pyrõa ma yvyra cipreste Senir gui ogueru pyre gui ojapoa va'ekue. Nderegua ajukue 'yrã ma Líbano gui oguerua yary.*

6 Ndepykuiarã ma yvyra carvalho Basã gui ogueru pyre gui ojapo. Tendarã ma ojapo marfim gui, yvyra pinho yy pa'ũ Quitim gui ogueru pyre py ombojegua vy.

7 Ndere ajukue oipyo va'erã ma Egito guigua iperirĩ'i va'e ha'e ombojeguapa pyre anho omoĩ, bandeira-rã guive. Ndeao'iarã ma ajukue hovy ha'e púrpora va'e ogueru yy pa'ũ Elisá gui.

8 Ndepykui va'erã ma Sidom ha'e Arvade pygua kuery ojou. Nemboguataarã ma ndee Tiro tetã pygua hi'arandukueve ae ojou.

9 Ndere mba'emo moatyrõarã ma Gebal pygua nhomongeta va'ety ha'e hi'arandukueve ojou. Ha'e gui ndere onhembojapa okuapy kanoã ye'ẽ rupigua ha'e imboguataa kuery ha'e javi,

---

* 27:5 Apy ma Tiro tetã ombojoja kanoã guaxu re ajukue oipyo imoinya rami, mba'eta ha'e pygua kuery ma ye'ẽ áry rupi 'rã oo mba'emo vendea rupi.

mba'emo rereko va'e omboekoviaxe vy.

¹⁰ — Ha'e gui ndevygua xondarorã ma Pérsia, Lídia ha'e Pute gui ou va'ekue, ndevygua ikuai joe opu'ã va'e meme. Ha'e kuery ma omba'e hu'y jokoa ha'e ngora ratã oupipa imoiny tetã kora ha'e javi rupi, ndepo'akaa oikuaa uka aguã.

¹¹ Ha'e gui ndekora áry rupi nerarõa kuery ma ndea pygua ae, Arvade guigua xondaro kuery guive. Ha'e gui torre ikuai va'e py nerarõa kuery ma Gamade pygua. Ha'e kuery voi tetã kora rupi oupipa imoiny hu'y jokoa, nembojagua porãmba aguã.

¹² — Opa mba'e rerekopa ramo Társis pygua kuery voi mba'emo omboekovia va'ekue ndereve. Mba'emo rereko va'e re omboekovia prata, ferro, estanho ha'e chumbo.

¹³ Javã, Tubal ha'e Meseque tetã pygua kuery voi mba'emo omboekovia va'ekue ndereve. Ha'e kuery ma mba'emo rereko va'e re omboekovia va'ekue escravo kuery ha'e tembiporu overa va'e guigua.

¹⁴ Ha'e rã Togarma guigua kuery ma mba'emo rereko va'e rekovia ome'ẽ kavaju, kavaju joe opu'ã rupigua ha'e mburika.

¹⁵ Dedã ramymino kuery voi mba'emo omboekovia va'ekue ndereve. Heta ikuai va'ekue ye'ẽ yvýry rupigua mba'emo ndea py ojapo pyre joguaarã. Ha'e nunga rekovia ogueru elefante raigue marfim ha'e yvyra Ébano guigua.

¹⁶ Síria pygua kuery voi omboekovia va'ekue mba'emo ndea py ojapo pyre re. Ha'e nunga rekovia ome'ẽ va'ekue ita esmeralda, ajukue

púrpura ha'e iperirĩ'i va'e ombojegua pyre, ha'e gui ita coral, ita hepykueve guive.

17 Judá ha'e Israel yvy regua kuery voi mba'emo ojogua va'ekue ndegui. Mba'emo rereko va'e rekovia ome'ẽ va'ekue trigo Minite guigua, tembi'u porãgueve, ei, azeite ha'e yvyra bálsamo.

18 Damasco pygua kuery voi mba'emo ojogua reta va'ekue ndea py ojapo pyre. Opa mba'e porã rereko va'e rekovia ome'ẽ va'ekue Helbom guigua vinho ha'e Saar guigua vexa'i rague.

19 Dã ha'e Javã pygua kuery voi Uzal yvy gui ou vy mba'emo rereko va'e rekovia ome'ẽ va'ekue ferro guigua, cássia ha'e cálamo. Ha'e ramigua reve ou mba'emo ojogua aguã.

20 Dedã pygua kuery ma ndevy ovende va'ekue kavaju kupe áry guarã.

21 Ha'e gui Arábia ha'e Quedar pygua yvatekueve ikuai va'e voi ojogua va'ekue mba'emo ndea py ojapo pyre. Ha'e rami vy ndevy ome'ẽ va'ekue vexa'i ra'y, vexa'i ha'e kavara ava. Ha'e nunga re ndereve imba'ejogua va'ekue.

22 Sabá ha'e Ramá pygua kuery voi mba'emo ojogua va'ekue ndegui. Mba'emo rereko va'e re omboekovia va'ekue heakuã porã va'e, ita hepykueve va'e ha'e ouro.

23 Ndereve mba'emo re omboekovia avi va'ekue Harã, Cane ha'e Éden pygua kuery, ha'e gui Seba, Assíria ha'e Quilmade pygua mba'emo ojogua va'ety kuery voi.

24 Ha'e kuery ma ndereve omboekovia va'ekue ajukue púrpura ombojegua pyre, tapete joo rami e'ỹ-e'ỹ pytã va'e, ha'e ixã oipoka pyre iyy ete va'e.

25 Ha'e gui kanoã Társis guigua ma ndea gui

mba'emo ogueraa va'ekue. Ha'e ramo opa mba'e rejoupa ramo ye'ë rupigua kuery ha'e javi oendupa va'ekue ndereko.

²⁶ Ha'e ramo ndevygua kanoã pykuia kuery ma ndereraa yy ja'ea áry rupi, teĩ kuaray oua katy gui yvytu ou va'e nemopẽmba 'rã yy mbyte py.

²⁷ Ha'e ramo opa mba'e rereko va'ekue oikepa 'rã yy guy py. Hepykueve rereko va'ekue, mba'emo rejapo ha'e revende va'ekue, ndevygua ye'ë rupigua kuery, kanoã mboguataa, mba'emo moatyrõaty, mba'emo vendeaty, xondaro kuery, ha'e kanoã py oguata va'ekue ha'e javi. Ndevaipa ramo yy guy py meme 'rã oike.

²⁸ Ha'e gui kanoã mboguataa kuery haxẽmba rei rã yy rembe rupi ikuai va'e ha'e javi oendu vy oryryipa 'rã okuapy.

²⁹ Ha'e gui yy rupi ikuai va'ekue ma kanoã gui oguejypa vy yvy reia py ju 'rã ikuai: kanoã pykuia kuery, imboguata ha'e yy rupigua ha'e javi.

³⁰ Ha'e rami vy pavẽ 'rã ojae'o rei nhendu okuapy ndere. Oakã áry omombo-mombo 'rã yvy ku'i, ha'e tanhimbu rupi onhembojere-jere 'rã okuapy.

³¹ Ndere vy o'a onhopĩmba 'rã oakã gui. Onhe'ë py ndere nda'eveia anho oendu vy onhemonde 'rã ajukue vaikue voxa guigua py rive, ojae'o ha'e ipy'a vai reve.

³² Ha'e rami vy ojae'o reve nereronhemboaxy 'rã okuapy nda'evei etea rupi. Ha'e vy aipoe'i 'rã: “Mava'e kuery tu Tiro pygua kuery rami ikuai, ye'ë mbyte py okyrirĩ aguã katy oguejy va'ekue rami?*

³³ Mba'eta mba'emo revende va'erã ye'ë rupi

---

* 27:32 Apocalipse 18.13-19

ogueraa jave ma heta regua kuery rejapo oguerekopa aguã rami, mbovy rei e'ỹ rereko va'e revendea rupi rejapo va'ekue yvy regua huvixa kuery ojoupa aguã.

³⁴ Ha'e rami teĩ aỹ ma yy mbyte py remopẽmbaa rã mba'emo revende 'rã va'ekue oikepa ma yy typyvea py, nderevegua kuery ha'e javi reve", he'i 'rã okuapy.

³⁵ Ha'e rami ye'ẽ yvýry rupi ikuai va'e onhemondyipa rei 'rã okuapy ndere. Ha'e kuery regua huvixave kuery voi oryryipa reve ngova re oexa uka 'rã nda'evei etea.

³⁶ Ha'e kuery regua imba'ejogua va'ety kuery voi ndejojai rei 'rã jogueravy, nhomondyiarã rive repyta rire. Ha'e va'e rire nanemopu'ãavei 'rã.

28

Tiro pygua huvixave rovai ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu xevy ombou ju. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, ndeayvu Tiro pygua huvixa pe: Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu: Ndepy'a py renhemboyvate rei, ha'e vy aipo're: “Xee ma tuuete aiko. Ha'e rami vy tenda tuuete openaaty py ae aguapy ainy ye'ẽ jova-jovai rupi oĩ va'e mbyte”, 're va'eri ava rive reiko, tuuete e'ỹ, xee Nderuede rami ndepy'a reikovy va'eri.

³ Tá, Daniel gui renhemo'aranduve, reikuaa e'ỹ va'e jipoi merami.

⁴ Ha'e rami vy ne'arandua ha'e reikuaapaa rupi vy ndepo'aka ha'e rejoupa va'ekue ouro ha'e prata remoĩ porã aguã.

⁵ Mba'eta mba'emo vendea rupi reiko kuaa va'e vy rejoupave tema reovy va'ekue. Ha'e rami vy ae renhemboyvate rei ndepy'a py.

⁶ Ha'e nunga rupi SENHOR Nhanderuete aipoe'i:

— Xee Nderuete rami ndepy'a reikovy ramo

⁷ ma'ẽ, aỹ ma ndere ambou 'rã amboae regua kuery pavẽ gui ijavaeteve va'e. Ha'e va'e kuery ma okyxe oekyi 'rã okuapy neporã ha'e ne'arandupa reia rovai. Ha'e vy ombovaipa 'rã ndepo'akaa ha'e javi.

⁸ Ha'e rami vy ha'e kuery ndereity 'rã yvykua py, ha'e ramo reiko vai 'rã ye'ẽ mbyte py ojukapy rami.

⁹ Ha'e ramo ndejuka ta va'e pe nda'u “Xee ma tuuete”, 're 'rã ri ty'y? Mba'eta ndejukaarã po py romboaxa ramo ava rive 'rã repyta, tuuete e'ỹ.

¹⁰ Ha'e rami vy remano 'rã xeveygua kuery omanoa rami, amboae regua po py, ha'e rami ae xeayvu rire — he'i SENHOR Nhanderuete.

Teĩgue ju Tiro pygua huvixave omboaxy va'e rami ijayvuague

¹¹ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou ju xeivy. Ha'e vy aipoe'i:

¹² — Ava ra'y, ndeayvu ke Tiro pygua huvixave re omboaxy va'e rami. Ha'e vy aipo're ixupe: “Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Ndee ma pavẽ gui reiko porãve va'ekue, ne'arandua ha'e neporãa py.

¹³ Nhanderuete pegua yvotyty Éden py ae reiko va'ekue. Ita iporãve va'e anho ndejee remoĩ va'ekue: sárdio, topázio, diamante, berilo, ônix,

jaspe, safira, carbúnculo ha'e esmeralda. Ndejeguaarã ma ouro gui ojapoa. Nemoingoa ára guive ma voi ha'e nunga ojapoa ndevy.

¹⁴ Ndee ma anjo ipepo va'e nhoarõarã roiporavo va'ekue, ha'e rami aguã rami ae romoĩ. Ha'e ramo Nderuete pegua yvyty iky'a e'ỹ va'e rupi reiko va'ekue, itaendy ikuaia rupi.

¹⁵ Nemoingoa ára guive ha'evaa ramigua meme rejapo va'ekue, ndere teko vai ajou peve.

¹⁶ Ha'e gui ma mba'emo vendea rupi reiko vy ndepy'a re remoĩ rejojukaa anho. Ha'e rami vy rejajavy. Ha'e rami rã romombo 'rã xevygua yvyty gui mombyry, renhemongy'apa rire. Itaendy ikuaia mbyte gui romokanhy 'rã, anjo ipepo va'e nhoarõarã roiporavo rire teĩ.

¹⁷ Mba'eta neporã va'e vy nekuraxõ py renhemboyvate, ha'e nerexakãmba va'e vy renhemongy'a ne'arandupaa py. Ha'e rami rire huvixa kuery ikuai va'e renonde py romombo 'rã yvy katy, ha'e kuery nderexa okuapy aguã.

¹⁸ Opa mba'e py rejajavya py, ha'e mba'emo vendea rupi rejoguereko axya py remongy'apa oo iky'a e'ỹ va'e ndea py ikuai va'ekue. Ha'e nunga rupi ndegui ae xee amoẽ tata romomba aguã. Ha'e rami vy pavẽ oexaa py ajapo yvy re tanhimbu rive repyta aguã rami.

¹⁹ Mba'eta yvy regua nderexaaty kuery onhemondyipa ndegui. Nhomondyipaarã repyta, nerepu'ãvei 'rã guive."

Sidom tetã pygua kuery rovai ijayvuague

²⁰ Ha'e gui ma xeivy SENHOR oayvu ombou ju vy aipoe'i:

21 — Ava ra'y, ema'ẽ Sidom tetãa katy, ha'e kuery rovai ndeayvu aguã.

22 Aipo're 'rã: Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu: Ma'ẽ, xee aiko peẽ Sidom pygua kuery rovai, ha'e gui pendekuaia mbyte xemboetea 'rã. Ha'e gui peneretã mbyte py rombopaga, ha'e iky'a e'ỹ va'e aikoa aikuaa uka ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

23 Mba'eta peẽ kuery rovai ambou 'rã mba'eaxy vaikue tape rupi tuguy onheẽ peve. Kyxe revegua jova-jovai gui ou ramo oipyxo pyre kuery ho'a 'rã peneretã mbyte rupi. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

24 Ha'e rã Israel kuery re ma imbojaru reia kuery ijyvýry ikuai va'e regua ndouvei 'rã juu ikutuarã, neĩ juu rakuaendy rami. Ha'e ramo ha'e kuery voi oikuaa 'rã xee ae SENHOR Tuuete aikoa.

25 Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu:

— Xee amono'õmba ju 'rã Israel kuery yvy regua ikuai rupi amoaĩague gui, ha'e kuery mbyte rupi aikuaa uka 'rã guive iky'a e'ỹ va'e aikoa yvy regua kuery oexaa py. Ha'e ramo ha'e kuery ikuai 'rã oyvy re ae, xerembiguai Jacó pe ame'ẽ va'ekue py.

26 Ha'e py ma ikuai porã 'rã, ojapo 'rã ngoorã, uva onhotỹ 'rã guive. Tá, ha'e py ikuai porã 'rã, mba'eta ijyvýry rupi ikuai va'e ha'e javi ambopaga 'rã ombojaru reiague re. Ha'e ramo oikuaa 'rã okuapy xee ae SENHOR Tuuete aikoa.

29

Egito pygua kuery rovai ijayvuague

¹ Ha'e gui dez ma'etỹ ha'e dez jaxya re, doze araa py ju SENHOR oayvu ombou xevy. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, ema'ě Egito pygua huvixa Faraó-a katy, hovai ndeayvu aguã, Egito pygua kuery ha'e javi rovai guive.

³ Ndeayvu vy aipo're 'rã: Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu: Egito pygua huvixa Faraó, xee aiko nderovai. Ndee ma jakare tuvixa ete va'e yy py itui va'e rami reiko, mba'eta aipo're: “Kova'e yy ma xemba'e ae, xejeupe guarã ae ajapo”, 're.

⁴ Ha'e rami teĩ neraĩ'ykã re xee amoĩ rã pinda, ha'e ajapo 'rã ndepekue re pira yakã rupigua ojapa aguã rami. Ha'e rami vy yy reĩa mbyte gui xee roguenoẽ 'rã, ndepekue re pira ojapa va'e ha'e javi reve.

⁵ Romombo 'rã tekoe e'ỹ katy, ndee ha'e pira ndere oja va'e ha'e javi reve. Ha'e ramo yvy piru reia py 'rã re'a. Ndereruavei 'rã, nderetekue ndojatyai 'rã guive. Ha'e rami 'rãgue py romboaxa 'rã mymba kuery yvy regua ha'e guyra yva regua rembi'urã.

⁶ Ha'e ramo Egito pygua kuery oikuaapa 'rã xee ae SENHOR aikoa. Ndee ma Israel kuery pe repyta popoka takua'i guigua rive.

⁷ Mba'eta ha'e kuery ma opo py takua ojopy vy ojepytaxo ramove ovo rive vy ijaxi'y peve oixu'upa. Ha'e rami ae avi ndere ha'e kuery ojeko rã ndee nemopëa ramo ha'e kuery oendu 'rã haxy va'e, ha'e guyepy rupi voi oryryipa 'rã okuapy.

⁸ Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu:

— Ma'ě, ndere ambou 'rã kyxe revegua, ndea gui avakue ha'e mymba kuery mombaarã.

⁹ Ha'e ramo Egito yvy opyta 'rã ombovaipa pyre ha'e tekoe ve'ỹ. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

10 — Mba'eta ndee aipo're va'ekue: “Yakã oĩ va'e xemba'e ae, xee ae ajapo va'ekue”, 're rire aỹ ma nderovai aiko, ndea py yakã ikuai va'e rovai guive. Ha'e rami vy ajapo 'rã Egito ombovaipa pyre yvy tekoa ve'ỹ opyta aguã rami Migdol guive Sevene peve, ha'e Etiópia yvy apy peve.

11 Ha'e va'e rupi ndoaxavei 'rã avakue neĩ mymba kuery ma voi, quarenta ma'etỹ peve 'rã ndaekoavei 'rã ha'e py.

12 Mba'eta ajapo 'rã Egito yvy ivaipa va'e gui ivaipave aguã rami. Ha'e va'e re tetã ikuai va'e voi tetã ivaipa va'e gui ivaipave 'rã opyta, quarenta ma'etỹ opa peve. Ha'e rami vy Egito pygua kuery amoaĩmba 'rã yvy regua kuery ikuaia rupi, yvy jave rupi 'rã araa ukapa.

13 Ha'e rami teĩ SENHOR Nhanderuete ma po rami ijayvu avi:

— Quarenta ma'etỹ opaa py ma Egito pygua kuery arupa ju 'rã yvy regua ikuaia rupi amoaĩague gui.

14 Ha'e rami vy amoingo porã ju 'rã. Patros yvy oje'oiague re ju aru rukapa 'rã. Ha'e py ma peteĩ tetã kyrĩ'ia py 'rã ikuai.

15 Tetã mboae ikuai va'e gui kyrĩ'ive 'rã opyta, neĩ amboae regua áryve nonhemboyvatevei ma 'rã. Xee amo'yvyĩ'i ma rire nda'ipo'akavei 'rã amboae regua kuery re.

16 Ha'e rami rire ha'e kuery re Israel kuery ndo-jeroviavei 'rã. Ha'e rami 'rãgue py Egito kuery re ojerovia ha'e onhepytyvõ ukaague re ha'e kuery ima'endu'a nhavõ oikuaa 'rã ojejavyaague. Ha'e rami vy oikuaa 'rã okuapy xee ae SENHOR aikoa — he'i.

¹⁷ Ha'e gui sete ma'etỹ ha'e jypygua jaxya, jypy'ia ára py ju SENHOR oayvu ombou xevy. Ha'e vy aipoe'i:

¹⁸ — Ava ra'y, Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor ma Tiro tetã re oxondaro kuery omondoukaa py omba'eapo vaipa va'ekue xevy. Mba'eta peteĩ-teĩ akã rupi ipire rei, ha'e peteĩ-teĩ kupe rupi haxypa. Ha'e rami teĩ ixupe ma Tiro gui ndogueraa porãi omba'eapoague repy, neĩ ixondaro kuery pe voi.

¹⁹ Ha'e nunga rupi SENHOR Nhanderujete aipoe'i:

— Aỹ ma Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor pe amboaxave ju 'rã Egito yvy. Ha'e ramo ha'e gui ogueraapa 'rã ha'e pygua kuery, oipe'apa 'rã imba'e rei-rei va'ekue ha'e javi, oxondaro kuery peguarã.

²⁰ Tiro tetã re oje'oa py omba'eapoague repyrã amboaxa 'rã Egito yvy, xevy pe ojapo rire — he'i SENHOR Nhanderujete.

²¹ — Ha'e va'e ára ma ajapo 'rã Israel kuery imbarate ju aguã rami. Ndee voi rojapo avi 'rã ha'e kuery mbyte rupi ndeayvu reikovy aguã rami. Ha'e ramo ha'e kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

30

Egito yvy re Babilônia pygua kuery ipo'aka aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui xevy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

² – Ava ra'y, emombe'u ke xeayvu. Ha'e vy aipo're: Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Ha'e va'e ára re peẽ kuery penepoaẽ 'rã.*

³ Mba'eta ha'e va'e ára ovaẽ rai'i ma. Tá, ovaẽ rai'i ma SENHOR ára. Araipa 'rã ha'e va'e ára, mba'eta amboaẽ regua kuery ikuai axy aguã ára.

⁴ Ha'e rami vy Egito yvy re ou 'rã kyxe revegua. Etiópia rupi voi ikuai axya ete 'rã, Egito rupi oipyxo pyre ho'apa jave. Mba'eta ha'e pygua kuery ogueraapaa 'rã escravo-rã, omombaa 'rã guive imbaraetekueve.

⁵ Ha'e ramo amboaẽ regua kuery Egito reve on-hemoirũ va'ekue ho'apa avi 'rã kyxe gui: Etiópia, Pute, Lude, Arábia pygua ha'e javi, ha'e Cube pygua kuery voi.

⁶ Po rami SENHOR ijayvu:

– Egito yvy pygua pytyvõare kuery ho'apa 'rã, opo'akaa re ojejou porã reiague re omo'yvyĩ'ia rã. Migdol tekoa guive Sevene peve 'rã ho'a kyxe gui – he'i SENHOR Nhanderuete.

⁷ – Ha'e ramo yvy mboaẽ ivaipa va'ekue mbyte ombovaipa pyre 'rã opyta, ha'e tetã mboaẽ opa va'ekue rami avi 'rã omombaa tetã.

⁸ Ha'e ramo Egito yvy re tata amboja, ha'e ipy-tyvõare kuery amokanhymba ma ramo ha'e kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

⁹ Ha'e va'e ára ma xerenonde rupi ayvu reraa kuery kanoã guaxu py oje'oi 'rã Etiópia katy, ha'e ramo omondyipa 'rã onheangu e'ỹ rei va'ekue. Mba'eta ha'e va'e yvy re voi ou 'rã teko vai, Egito pygua kuery ára py rami avi. Ha'e nunga ou ae ma oiny – he'i.

---

* **30:2** Apy ma Egito pygua kuery pe ijayvu.

10 Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Babilônia pygua huvixa Nabucodonosor pe xee amomba uka 'rã Egito pygua kuery onhemboyvate reia.

11 Ha'e rami vy hexevegua kuery reve amondoukapa 'rã Egito yvy mombaarã, mba'eta pavẽ regua gui ijavaeteve va'e. Ha'e ramo okyxe oekyi 'rã okuapy Egito yvy re, ha'e yvy jave rupi omonyẽmba 'rã ojukapa va'ekue.

12 Xee amboypa 'rã yakã ikuai va'e, ijyvy voi amboaxapa 'rã heko vai va'e kuery po py. Amboae kuery pe ambovaipa ukapa 'rã yvy, hexe ikuai va'e ha'e javi guive. Xee SENHOR ae ma ha'e rami xeyvva va'e.

13 Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Amokanhymba avi 'rã ha'e kuery ruete kuery ra'angaa, ta'angaa Mênfis py ikuai va'ekue voi amomba 'rã. Egito yvy re yvatekueve nda'ikuaivei 'rã. Ijyvy jave rupi ambou 'rã ndaekorãveia.

14 Ha'e rami vy ambovaipa 'rã Patros tetã, Zoã re amboja uka 'rã tata, ha'e anhombopaga 'rã Nô py.

15 Sim tetã Egito yvy re ikorapave va'e áry anhoẽ 'rã xepoxya, ha'e heta 'rã amomba Nô py.

16 Egito yvy jave rupi amboja 'rã tata. Ha'e ramo Sim py oendua 'rã ojexavai etea, Nô py okanhymbaa 'rã, ha'e ara py teĩ Mênfis rovaigua kuery ojekuaapa 'rã.

17 Kunumigue Áven ha'e Pi-Besete pygua ho'apa 'rã kyxe gui. Ha'e va'e tetã gui ma ogueraapaa 'rã escravo-rã.

18 Tafnes py ma ára pytũmba 'rã, mba'eta ha'e py amopẽmba 'rã Egito pygua po'akaa, amomba avi 'rã opo'akaa re onhemboyvate reia. Peteĩ

arai oja'o'ipa 'rã, ha'e rã tajy kuery ma escravo-rã meme 'rã ogueraapaa.

¹⁹ Ha'e rami 'rã anhombopaga Egito yvy rupi. Ha'e ramo ha'e kuery oikuaapa 'rã xee ae SENHOR aikoa — he'i.

²⁰ Ha'e gui onze ma'etÿa, jypygua jaxya re, sete araa py ju pe SENHOR ombou oayvu xevy. Ha'e vy aipoe'i:

²¹ — Ava ra'y, xee amopẽ ma Egito pygua huvixa Faraó jyva. Ha'e rami teĩ ndojokuaai, noipoanoai, neĩ nomboje'aa jevyi, ha'e rami e'ÿ rã imbaraete ma vy kyxe oiporu ju aguã.

²² Ha'e nunga rupi po rami ijayvu SENHOR Nhan-deruete:

— Ma'ẽ, xee aiko Egito pygua huvixa Faraó rovai. Ha'e rami vy ijyva rovai imbaraeteveague ju 'rã amopẽ, hovai amopẽ ma voiague rami. Ha'e rami vy ajapo 'rã ipo gui kyxe ho'a aguã rami.

²³ Ha'e gui Egito pygua kuery amoaĩmba 'rã yvy regua ikuaia rupi, araa ukapa 'rã yvy jave rupi.

²⁴ Ha'e rã Babilônia pygua huvixa jyva ma amombaraete 'rã, ha'e ipo py amoĩ 'rã xekyxe. Ha'e rã Faraó jyva ma amopẽ 'rã. Ha'e ramo Babilônia pygua renonde ipoaẽ rei 'rã oipyxo pyre rami.

²⁵ Aupi 'rã Babilônia pygua huvixa jyva, ha'e rã Faraó jyva ma ho'a rive 'rã. Ha'e gui Babilônia pygua huvixa po py xekyxe amoĩ va'ekue Egito yvy rupi oiporu ramo oikuaapa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

²⁶ Mba'eta Egito pygua kuery amoaĩmba 'rã yvy regua ikuaia rupi, araa ukapa 'rã yvy jave rupi. Ha'e ramo oikuaa pavẽ 'rã xee ae SENHOR aikoa.

31

Egito yvy re mba'emo oiko aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui onze ma'etỹa, mboapy jaxya re, ijypy'ia ára py ju SENHOR ombou oayvu xevy. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, aipo're Egito pygua huvixa Faraó ha'e ixupegua kuery ha'e javi pe: Mava'e regua tu ndee rami ipo'akapa va'e?

³ Eikuaa pota ha'vy Assíria yvy re oiko va'ekue re. Ha'e kuery ma peteĩ yary Líbano py hi'aĩ va'e rami ikuai va'ekue, mba'eta hakã porã va'e vy ka'aguy rupi kuaray'ã porã va'ekue. Yvateve va'e hi'aĩ, hovapy ma yvyra rovapy rogue áryve rupi ovaẽ va'ekue.

⁴ Yvy guy katy gui yvu oĩ va'e omoakỹ vy ojapo va'ekue yvate aguã rami. Ojapo avi ijyvypya gui yy omboxyry opa rupi, yvyra yvy re ikuai va'e ha'e javi omoakỹ aguã.

⁵ Ha'e nunga rupi ae onhemboyvate va'ekue yvyra yvy re ikuai va'e ha'e javi áryve, hakã retave ha'e ipukuve ovy guive, heta yy omoakỹ vy ombotuvixa ramo.

⁶ Hakã'i ikuai va'e rupi guyra ojeaity apo va'ekue, hakã guy rupi ha'e javi mymba ta'y'i okuapy, ha'e ikuaray'ã py ma yvy regua ipo'akakueve oguapypa okuapy va'ekue.

⁷ Ha'e rami vy heta yy rupi hapo va'e vy tuvixaa ha'e hakã retaa py iporã ete va'ekue.

⁸ Yary Nhanderujete pegua yvotyty rupi ikuai va'e gui iporãve va'ekue. Yvyra cipreste voi ha'e va'e rami e'ỹ hakã va'ekue, yvyra plátano voi ha'e va'e rami ndaokyi va'e. Mba'eta iporãa rami peteĩve

yvyra Nhanderuete pegua yvotyty py hi'aĩ va'e ndoikoi va'ekue.

⁹ Ha'e rami ajapo va'ekue hakã reta vy iporã rei aguã rami. Yvyra Éden py Nhanderuete pegua yvotyty rupi ikuai va'e ha'e javi ojou porãmba rei okuapy va'ekue.

¹⁰ Ha'e gui SENHOR Nhanderuete ijayvuve ju:

— Ha'e va'e yvyra yvateve tema ovy yvyra hovana va'e áryve ramo okuraxõ py onhemboyvate rei.

¹¹ Ha'e ramo xee amboaxa 'rã yvy regua ipo'akakueve po py, ha'e kuery omoingo axy aguã heko vaia re. Ha'e rami vy aipe'a 'rã oka katy.

¹² Ha'e ramo amboae regua kuery pavẽ gui ijavaeteve va'e ou vy oake'o 'rã, oeja rive 'rã guive. Ha'e ramo hakãgue ho'apa yvyty ha'e yvyugua ha'e javi rupi. Hoky voi omopẽmbaa 'rã yvy jave rupi yakã ikuai va'e yvýry. Ikuaray'ã py yvy regua ikuai va'ekue ha'e javi ojepe'apa 'rã oje'oivy.

¹³ Hapytakue re ma ha'e javi regua guyra 'rã ikuai, ha'e rã hakãgue guy rupi ma ha'e javi regua vixo ojeaity apo 'rã okuapy.

¹⁴ Ha'e rami yvate etea rami amboae yvyra yy rembe rupi ikuai va'e onhemboyvate e'ỹ aguã, amboae yvyra ikuai va'e gui yvate ve'ỹ aguã, neĩ yy reta oĩa py yvateve hi'aĩ va'e voi ojee ojerovia rei e'ỹ aguã. Mba'eta ojejou porã reia ha'e javi ma okanhy aguã rami omboaxaa. Ha'e ramo ho'apa 'rã yvykua vaikue py, avakue ra'y kuery yvykua py omboguejy pyre mbyte py opyta aguã.

¹⁵ Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete:

– Ha'e va'e yvyra okanhy jave xee ajapo yvy jave re ipy'a vaia aguã rami. Mba'eta ha'e va'e káuxa yvy guýry yvu ikuai va'e ajao'ipa vy ajokopa yy oxyry va'ekue, yy heta ve'ỹ aguã. Ikáuxa ma Líbano yvy ha'e javi rupi ajao'ipa ajukue huũ rei va'e py, ha'e ramo yvy re yvyra ikuai va'e ipirupa.

¹⁶ Ha'e va'e yvyra ho'a rã hevovo reia gui ajapo yvy regua ha'e javi oendu vy okyjepa aguã, yvykua vaikue py omanogue mbyte amboguejy ramo. Ha'e ramo yvyra ho'a va'ekue ovy'apa ju 'rã okuapy yvy guýry rupi ikuaia py, Éden pyguare, Líbano yvy regua iporãve va'ekue, ha'e yy etaa rupi ikuai va'ekue ha'e javi.

¹⁷ Ha'e gui ma amboa regua kuery ipytyvõare ha'e ikuaray'ã py oguapy okuapy va'ekue voi oopa 'rã hexeve yvykua vaikue py kyxe py ojuka pyre reve opyta aguã.

¹⁸ – Ha'e gui Faraó, ndee voi yvyra Éden py ikuai va'e ha'e javi gui neporãve ha'e ndeyvateve va'e. Ha'e rami teĩ ha'e kuery reve reguejy avi 'rã yvy guy katy. Ha'e rami vy repyta 'rã opire omboi uka e'ỹ va'ekue mbyte, kyxe py ojuka pyre kuery reve guive. Ha'e rami vy Faraó ha'e iporãague ha'e javi okanhymba 'rã – he'i SENHOR Nhanderuate.

32

Egito pygua huvixa Faraó omboaxy va'e rami ijayvuague

¹ Ha'e gui doze ma'etỹa, doze jaxya re ijypy'ia ára py ju SENHOR oayvu ombou. Ha'e vy aipoe'i xevy:

² — Ava ra'y, ndeayvu ke Egito pygua huvixa Faraó pe omboaxy va'e rami. Ha'e vy aipo're 'rã ixupe: Ndevy ma “Guary ra'y yvy regua mondoroa”, 'ea va'eri peteĩ jakare yakã oĩa py opyrõmba reve yv omongy'apa rei va'e rami rive reiko.*

³ Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete:

— Nde'áry amombo 'rã xekya yvy regua kuery mbyte, ha'e ramo ha'e kuery nemoatã 'rã heravy xekya py.

⁴ Ha'e rami vy xee roeja 'rã imoiny yvy py, romombo 'rã nhuũ reia py. Ha'e vy nde'áry ambou 'rã opa marãgua guyra, mymba yvy regua voi okaru 'rã okuapy ndero'o re.

⁵ Ndero'okue amoai 'rã yvyty áry rupi, ha'e yvyugua ikuai va'e rupi amonyẽ 'rã ndekyrakue.

⁶ Nderuguy onheẽ va'ekue ma omoakỹmba 'rã yvy yvyty áry peve, amonyẽ avi 'rã yakã.

⁷ Xee rojuka ma vy ajao'ipa 'rã yva, jaxy-tata ikuai va'e voi amopytũmba 'rã. Kuaray ma amo'ãmba 'rã arai py, jaxy voi naexakãvei 'rã.

⁸ Ndekáuxa ajapo 'rã yva re hexakã va'ekue pytũmba aguã rami, ha'e nderekoague rupi ambou 'rã pytũ reia — he'i SENHOR Nhanderuete.

⁹ — Ajapo 'rã yvy regua heta rei ipy'a vai aguã rami, mba'eta pavẽ regua oendu 'rã rekanhymba maa omombe'ua rã, yvy reikuaa e'ỹague rupi voi.

¹⁰ Ndereko heta regua oendu vy onhemondyipa rei 'rã, huvixa kuery voi nderovai xekyxe aekyi rã oexa vy oryryipa 'rã. Ndee re'a ramo peteĩ-teĩ oryry-ryryipa 'rã, guekove oguerojeayvu vy.

¹¹ Mba'eta po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

---

* 32:2 Apocalipse 1.15

— Ndea py ou 'rã Babilônia pygua huvixa okyxe reve.

¹² Ndevygua kuery heta va'ekue teĩ ajapo 'rã ipy'a guaxukueve pavẽ regua gui ijavaeteve va'e oitypa aguã rami okyxe py. Ha'e ramo ha'e kuery omomba 'rã Egito yvy re onhemboyvate va'e ikuai va'e, mba'emo porã oĩ va'ekue ha'e javi guive.

¹³ Nerymba kuery ma amokanhymba 'rã yy heta ikuai va'e rupi. Ha'e gui avakue neĩ mymba ma voi nomongy'avei 'rã yy.

¹⁴ Ha'e rami vy yy ha'e py ikuai va'e ajapo 'rã itui porã ju aguã rami. Yakã ikuai va'e ma ajapo 'rã azeite rami oxyry porã aguã — he'i SENHOR Nhanderuate.

¹⁵ — Mba'eta ambovaipa uka 'rã Egito yvy, opa mba'e ikuai va'ekue noĩvei aguã rami. Ajuka ukapa 'rã ha'e py ikuai va'ekue. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aiko.

¹⁶ Ha'e rami yvy regua kuery ijayvu 'rã Egito yvy ha'e mba'emo porã oĩ va'ekue ha'e javi ogueron-hemboaxya rupi — he'i SENHOR Nhanderuate.

Egito pygua kuery amboae regua reve manoa py ikuai aguã re ijayvuague

¹⁷ Ha'e gui doze ma'etỹa ha'e jypygua jaxya re, quinze araa py ju SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

¹⁸ — Ava ra'y, ejae'o ke Egito yvy re heta ikuai va'ekue re, mba'eta ha'e kuery oguejypa 'rã yvy guyve katy, amboae regua kuery omboeteve pyre yvykua katy oguejy va'e kuery reve.

¹⁹ Peẽ nda'u amboae gui peneporãve ri ty'y? Peguejy ke ha'vy, ha'e penheno pejupy opire omboi uka e'ỹ va'ekue reve.

²⁰ Mba'eta peẽ kuery voi pe'a 'rã kyxe py ojuka pyre mbyte. Kyxe omboaxaa ma penderovaigua pe: “Pembovaipa 'rã Egito yvy, ha'e py ikuai va'ekue ha'e javive reve”, 'ea ixupe.

²¹ Ha'e ramo ipy'a guaxukueve regua ipo'akave va'ekue ha'e ipytyvõare kuery reve ma pendeivy ojapukai 'rã okuapy manoa py ikuaia gui. Ha'e py opire omboi uka e'ỹ va'ekue oguejy vy onhonomba inony kyxe py ojukapa pyre.

²² — Ha'e py ma itui Assíria pygua huvixa ojeupegua kuery ha'e javi reve. Ijyvýry rupi ikuai kyxe py ojukaa rã onhono porãmba pyre, kyxe py ho'apa va'ekue meme.

²³ Mba'eta ha'e kuery rupa ma vvykuapy rupi ikuai, ha'e onhono porãague yvýry ikuai ha'e pyguare kuery ha'e javi. Kyxe py oipyxo vy ojuka pyre meme, okuave teri jave joyvy rupi nhomongyjepa rei va'ekue ri.

²⁴ — Ha'e py oĩ avi Elão pygua ojeupegua kuery ha'e javi reve, onhono porã mbyre yvýry rupi. Ha'e kuery ma kyxe py oipyxo vy ojuka pyre meme. Ha'e rami vy opire nomboi ukai va'ekue oguejypa vvykua py. Okuave teri jave joyvy rupi nhomongyjepa rei va'ekue ri oxĩmba reve opytapa vvykua py oguejy va'ekue mbyte.

²⁵ Ojuka pyre kuery mbyte rupi ma ojapoa huparã, ojeupegua kuery ha'e javi mbyte. Ha'e kuery rupa ma ijyvýry rupi ikuai. Opire omboi uka e'ỹ va'ekue meme, kyxe py ojukapa pyre. Okuave teri jave joyvy rupi nhomongyjepa rei va'ekue ri oxĩmba reve opytapa vvykua py oguejy va'ekue mbyte, ojuka pyre mbyte rupi onhono porãa.

26 — Ha'e gui ha'e py ma ikuai Meseque ha'e Tubal pygua ojeuegua kuery ha'e javi reve. Ha'e kuery rupa ma ijyvýry rupi ikuai. Opire omboi uka e'ỹ va'ekue meme, kyxe py ojukapa pyre, okuave teri jave joyvy rupi nhomongyjepa rei va'ekue ri.

27 Ha'e kuery ma ymave rupigua ipy'a guaxukueve mbyte rupi e'ỹ ikuai, opire nomboi ukai va'ekue vvykua py oguejy va'ekue guembiporu joe opu'ãa py oiporu va'ekue inhakã guýry omoña reve-reve ikuai rupi e'ỹ. Mba'eta ha'e kuery reko vaiague re opaga aguã ma inhakã re ae opyta. Okuave teri jave joyvy rupi ipy'a guaxukueve voi nomboekorãvei va'ekue ri.

28 Ha'e gui peẽ Egito pygua kuery voi penemopẽmbaa avi 'rã opire omboi uka e'ỹ va'e kuery mbyte py, penenhono porãa 'rã guive kyxe py ojuka pyre kuery mboae reve.

29 — Ha'e py ma Edom pygua huvixa kuery ha'e yvatekueve ha'e javi ikuai. Ha'e kuery ipo'akapa va'ekue ri omboguejypaa kyxe py ojuka pyre-pyre reve. Ha'e ramo opire omboi uka e'ỹ va'ekue reve onhonoa vvykua py omboguejy pyre ha'e javi reve.

30 — Ha'e py ikuai avi kuaray apu'a'ia katygua yvatekueve. Ha'e kuery ma Sidom pygua kuery oipyxo pyre reve omboguejya avi, oxĩmba reve ikuai, opo'akaa py nanhomboekorãvei va'ekue ri. Ha'e py opire omboi uka e'ỹ va'ekue reve ikuai, kyxe py ojuka pyre kuery oxĩmba rei reve vvykua py omboguejypaa va'ekue mbyte.

31 — Faraó ma ha'e kuery ha'e javi oexa vy ovy'apa 'rã ojeuegua kuery reve. Tá, Faraó ha'e

ixondaro kuery ha'e javi 'rã ovy'a, kyxe py ojukaa avi va'ekue mbyte onhono porãa ramo — he'i SENHOR Nhanderuete.

³² — Mba'eta Faraó ha'e ixondaro kuery ha'e javi ma nhomondyipaarã amoĩ va'ekue okuave va'e kuery yvy re. Va'ekue ri ha'e voi onhono porãa 'rã opire omboi uka e'ỹ va'ekue kyxe py ojuka pyre mbyte py — he'i SENHOR Nhanderuete.

33

Tetã rarõa oikuaa pota porã aguã re ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou ju xevy. Ha'e vy aipoe'i:

² — Ava ra'y, ndeayvu ke neretarã kuery pe. Ha'e vy aipo're ha'e kuery pe: Peteĩ yvy re kyxe revegua ambou ramo ha'e pygua kuery oiporavo 'rã peteĩ ava ha'e pygua ae, ha'e vy omoĩ 'rã guetã rarõarã.

³ Ha'e ramo ha'e va'e ma yvy re kyxe revegua ou rã oexa vy mimby guaxu omonhe'ẽ 'rã guetarã kuery omonheangu aguã.

⁴ Ha'e gui xapy'a rei mimby guaxu nhe'ẽ amongue oendu teĩ nonheangu rei ramo kyxe revegua ou vy ojuka 'rã. Ha'e rami rã hexe ae 'rã oĩ huguy omoëague re opaga aguã,

⁵ mba'eta mimby guaxu nhe'ẽ oendu teĩ nonheangu rire. Hexe ae 'rã oĩ huguy omoëague re opaga aguã. Ha'e rã mimby nhe'ẽ oendu vy onheangu va'e ma ogueraa jepe 'rã guekove.

⁶ Ha'e rami teĩ xapy'a rei tetã rarõarã omoĩ mbyre ma kyxe revegua ou rã oexa teĩ mimby guaxu nomonhe'ẽi tetã pygua kuery omonheangu aguã. Ha'e gui kyxe revegua ou vy oipe'apa 'rã tetã pygua rekove. Xapy'a rei ojuka pyre heko vaia

reve 'rã ojukaa teĩ huguy omoẽague re ambopaga 'rã tetã rarõa.

⁷ — Ha'e gui ma ndee ava ra'y, xee romoĩ Israel kuery rarõarã, ayvu xejuru guigua ndee rendu vy ha'e kuery pe ju remombe'u aguã.

⁸ Xapy'a rei heko vai va'e kuery pe aipoa'e 'rã: “Ndee ndereko vai va'e, anhetẽ ete remano 'rã”, ha'e teĩ ndee ha'e kuery pe nandeayvui 'rã ikuaiaty gui ojepe'a aguã re. Ha'e rami rã ha'e kuery omano 'rã gueko vaiague py teĩ huguy onheẽague re ndee 'rã rombopaga.

⁹ Ha'e gui xapy'a rei heko vai va'e kuery pe ndeayvu ikuaiaty gui ojepe'a aguã re, va'eri ha'e kuery ndojeko rerovai vy ma omano 'rã gueko vaia py ae. Ha'e rã ndee ma reo jepe 'rã.

¹⁰ — Ha'e gui ndee ava ra'y, ndeayvu ke Israel kuery pe. Ha'e vy aipo're 'rã: Peẽ kuery aipopeje: “Nhandeapua ha'e jajejavya nhandere oĩ va'e káuxa ae japa javy. Mba'exa 'rã tu ha'vy jaikove?” peje.

¹¹ Aipo're ha'e kuery pe: Anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: “Xee ndavy'ai heko vai va'e kuery omano rã, ha'e rã gueko vaiaty gui ojeko rerova vy oikove ju ramo anho. Ha'e nunga rupi Israel kuery, pejeko rerova, pejeko rerova ke pendeko vaia gui. Mba'erã tu pemano rive?” ha'e.

¹² — Ha'e nunga rupi ava ra'y, aipo're 'rã nere-tarã kuery pe: Xapy'a rei heko porã va'ekue heko vai ri ramo ymave rupi teko porã rupi oikoague ndogueraa jepei 'rã. Ha'e rami ae avi heko vai va'ekue ojeko rerova ri ramo ymave rupi teko vai rupi oikoague ma nomokanhyi 'rã. Ha'e rami

ae avi heko pora va'ekue ri ojevavya ára py heko porãague rive ndojapoi 'rã oikove aguã rami.

¹³ Ha'e gui xapy'a rei heko porã va'e pe “Anhetẽ ete reikove riae 'rã” ha'e teĩ ha'e va'e ma gueko porãa re rive ojeroviaa rupi ojevavy ramo xee naxema'endu'vei 'rã teko porã rupi oikoague re. Ha'e rami 'rãgue py omano 'rã gueko vaia py ae.

¹⁴ Ha'e rami ae avi xapy'a rei heko vai va'e pe “Anhetẽ remano 'rã” ha'e teĩ ojevavyaty gui ojeko rerova vy ha'evea rami ha'e teko porã rupi anho ju 'rã oiko.

¹⁵ Ha'e rami vy ha'e va'e heko vai va'ekue omboekovia ju 'rã mba'emo oiporu uka va'ekue, opaga 'rã ju mba'emo re imondaague repy, ha'e ayvu tekove me'ẽa rupi oiko, heko vaiague rupi 'rãgue py. Ha'e rami ri vy oikove 'rã, nomanovei 'rã.

¹⁶ Mba'eta heko vaiague re naxema'endu'vei 'rã hovai. Ha'evea rami ha'e teko porã rupi ju oiko vy oikove 'rã.

¹⁷ – Ha'e rami teĩ neretarã kuery aipoe'i: “SENHOR ma ha'eve'ỹa rami nhandereroko”, he'i va'eri ha'e kuery ae ha'eve'ỹa rami ikuai va'e.

¹⁸ Mba'eta heko porã va'ekue ma xapy'a rei teko porã gui ojepe'a vy teko vai rupi ju oiko vy ma omano 'rã gueko vaia káuxa rive.

¹⁹ Ha'e rã heko vai va'ekue ma heko vaiaty gui ojeko rerova vy ha'evea rami ha'e teko porã rupi ju oiko vy ma oikove 'rã.

²⁰ Ha'e ramive ma peẽ kuery aipopeje: “SENHOR ma ha'eve'ỹa rami nhandereroko”, peje. Ha'e nunga rupi peẽ Israel kuery, xee aikuaa pota 'rã peteĩ-teĩ peikoa re.

Israel kuery ojee rive ojeroviaa re ijayvuague

²¹ Ha'e gui doze ma'etỹ re ma escravo-rã nhandereraa ague py nhandekuai jave, dez jaxya ha'e cinco araa py ma peteĩ ava ou xea py Jerusalém gui onha va'ekue. Ha'e vy aipoe'i:

— Tetã oipe'aa ma — he'i.

²² Ne'exa, ha'e va'e ka'aru ma xere SENHOR po oĩ va'ekue, onha va'ekue ovaẽ e'ỹ mbove. Ha'e rami vy ko'ẽgue ju ha'e va'e ava xea py ou e'ỹ mbove'i xejuru oipe'a ju. Ha'e ramo xeayvuve ju, nakyrirĩvei.

²³ Ha'e ramo xevy SENHOR ombou oayvu. Ha'e vy aipoe'i:

²⁴ — Ava ra'y, Israel kuery regua tetã ombovaipa pyre rupi ikuai va'e ijayvu vy aipoe'i okuapy: “Abraão ma ha'e ae'i oiko va'eri ipo py omboaxaa raka'e kova'e yvy. Ne'exa, nhande kuery katuve ma nhandereta ete ramo kova'e yvy ome'ẽa ae nhandekuai aguã”, he'i okuapy.

²⁵ Ha'e rami teĩ aipo're ha'e kuery pe: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderujete: Peẽ kuery ma xo'o ha'e huguy revegua pe'u, ha'e tuuete ra'angaa pereko va'e re pema'ẽ, jouguy pemoẽ pekuapy guive. Ha'e nunga rupi peẽ kuery nda'u penderekoa 'rã teve yvy re?

²⁶ Peẽ kuery ma pendekyxe re rive pejeroviave va'e, ojeguarupy pejapo, peneirũ kuery ra'yxy reve guive pejejavy. Ha'e nunga rupi nda'u yvy re penderekoa 'rã teve?

²⁷ — Aipo're ha'e kuery pe: Anhetẽ ete xee SENHOR Penderujete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Tetã ombovaipa pyre ikuai va'e ojukaa 'rã kyxe py, ha'e rã tetã rovai rupi ikuai va'e

ma amboaxa 'rã mymba nharõ omondoropa ha'e ho'upa aguã. Ha'e gui onhemiaty ha'e itakua rupi onhemi va'e ma mba'eaxy gui 'rã omano.

²⁸ Mba'eta pendeyvy xee ambovaipa uka 'rã tekoa ve'ỹ opyta aguã, ha'e ramo pendepo'akaa pejou porã 'rãgue py penemo'yvyĩ'ia 'rã. Israel regua yvyty ikuai va'e rupi voi jipoavei 'rã avave rei, ha'e rupi ndoaxaavei 'rã guive.

²⁹ Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aiko, pendeyvy tekoa ve'ỹ opyta aguã xee ambovaipa uka ramo, ojeguarupy pejapoa rupi pendekuaia re.

³⁰ – Ha'e gui ndee ava ra'y, tetã kora ha'e ngoo rokẽ rupi neretarã kuery ijayvu okuapy ndere. Joupe-upe 'rã ijayvu peteĩ-teĩ guyvy ha'e guyke'y kuery reve. Ha'e vy aipoe'i 'rã: “Ajerure pẽvy, peju ke, jaa nhaendu aguã SENHOR ayvu omombe'ua rã”, he'i okuapy.

³¹ Ha'e rami vy ha'ekue rami ae 'rã ou ndea py, ha'e nerenonde rupi uguapypa 'rã okuapy xevygua kuery rami. Ha'e vy ndeayvua oendu 'rã teĩ nda'ikuaixei ha'ekue rami. Ojuru py porayvu va'e rami ijayvu, ha'e rã opy'a py ma jokorepaa rupi anho ikuai.

³² Mba'eta ha'e kuery pe rã ndee mborayvu rupi oporai va'e rami reiko, amongue oporai porã ha'e imba'epu kuaa va'e rami rive. Mba'eta ndeayvua oenduxe vai merami teĩ nda'ikuaixei ha'ekue rami.

³³ Ha'e nunga ha'e javi oiko, ojeupitypa ramo ha'e kuery oikuaa 'rã ha'e kuery mbyte rupi profeta oiko ra'eague.

34

Israel kuery re nopena porã i va'e kuery rovai ijayvuague

¹ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

² — Ava ra'y, ndeayvu ke Israel kuery re opena va'e kuery rovai. Ha'e vy aipo're: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete. Nda'evei ete 'rã Israel kuery re opena va'erã omoĩ mbyre va'eri ojee ae rive opena va'e kuery pe! Xevygua vexa'i kuery re opena va'erã omoĩ mbyre e'ỹ teve?

³ Mba'eta xo'o ikyra-kyrave va'e pe'upa pekuapy, hague py ma penhemonde, ha'e pemongyrapa va'ekue ma pejuka tema pekuapy. Ha'e rami teĩ vexa'i kuery re ma napepenai.

⁴ Mba'eta ikangykue napemombaraetei, imba'eaxy va'e napeipoanoi, opẽ va'ekue napemboje'ai, ojepe'a va'ekue ndaperu jevyi, ha'e okanhygue ma voi ndapeka jevyi. Ha'e rami 'rãgue py pereko poyi, pemboaxya rupi e'ỹ.

⁵ Xerymba kuery re opena porã va'e ndoikoi ramo oaĩmba oje'oivy, ha'e mymba inharõ va'e nhuũndy rupigua rembi'urã rive ikuai.

⁶ Ha'e ramo xerymba kuery ma opa rupi ikuai yvyty ha'e yvy'ã ikuai va'e áry rupi. Yvy jave rupi oaĩmba okuapy, hekaarã ha'e heru jevyarã ndoikoi ramo.

⁷ — Ha'e nunga rupi joe opena va'erã omoĩ mbyre kuery, pendu ke SENHOR ayvu:

⁸ Anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Xevygua vexa'i kuery pemboaxapa hi'uarã kuery pe, ha'e ramo mymba inharõ va'e nhuũndy rupigua kuery rembi'urã ikuai, opena va'erã ndoikoi ramo, mba'eta joe opena

va'erã amoĩ va'ekue ndoekai okuapy xevelygua kuery, ojee ae rive opena okuapy, xevelygua kuery re'ỹ.

⁹ Ha'e nunga rupi joe opena va'erã romoĩ va'ekue, pejapyxaka ke SENHOR ayvu re.

¹⁰ Po rami ijayvu SENHOR Penderuete: Ne'exa, xee ma aiko joe opena va'e kuery rovai, ha'e rami vy ha'e kuery po py ndaejavei 'rã xevelygua vexa'i kuery. Amomba 'rã joe openaa, ojee ae rive nope-navei aguã. Ha'e kuery juru gui xee araa jepepa 'rã xevelygua vexa'i kuery, ho'u va'erã rive ikuai ve'ỹ aguã.

Ojepegua kuery re SENHOR opena porã aguã re ijayvuague

¹¹ Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Ne'exa, xee ae aeka 'rã xevelygua kuery, arupa 'rã guive.

¹² Mba'eta mymba kuery re opena va'e ma ha'e kuery oaĩmba rã oexa vy oguerupa ju 'rã. Ha'e rami ae avi xee voi aru 'rã xevelygua kuery. Araipa ha'e pytũmbaa ára py ha'e kuery omoaĩague ha'e javi rupi gui xee araa jepe 'rã.

¹³ Opa rupi yvy regua ikuaia gui aipe'a vy amboatypa 'rã, ha'e vy ijyvy re ae ju 'rã aru. Amongaru 'rã Israel regua yvyty ikuai va'e rupi, yakã ikuai va'e yvýry, tekoa rupi guive.

¹⁴ Nhuũndy porãa rupi 'rã areko, Israel regua yvyty yvateve va'e ikuaia rupi. Ha'e ramo onheno 'rã okuapy nhuũndy porã reia rupi Israel regua yvyty re.

¹⁵ Xee ae 'rã apena xevelygua kuery re, amombytu'u 'rã guive — he'i SENHOR Nhanderuete.

16 – Ha'e rami vy aeka 'rã okanhygue, ojavy va'ekue ma arupa ju 'rã, opẽgue ha'e ikangykue ma amombaraete ju 'rã. Ha'e rã ikyra rei va'e ha'e ipo'akakueve ma amomba 'rã. Mba'eta teko porã rupi 'rã apena.

17 – Ha'e gui peẽ kuery xevygua pendekuai va'e re ma po rami SENHOR Penderuete ijayvu: Ne'exa, aikuaa pota 'rã xerymba kuery ha'e javi re, vexa'i ava ha'e kavara ava re guive.

18 Peẽ kuery peguarã nhuũndy porã reia ame'ẽ va'e nda'u nda'evei ri? Mba'exa tu ha'vy nhuũndy mboae rupi voi pepyrõmba rei rive? Peẽ kuery pe nda'evei ri ty'y yy porã ame'ẽ va'ekue? Mba'exa tu ha'vy yy mboae voi pepyrõ vy pemongy'apa rei?

19 Mba'eta xerymba kuery ma nhuũ pepyrõmbaague rupi rive okaru, ha'e yy pemongy'apa va'ekue oy'u okuapy.

20 Ha'e nunga rupi po rami SENHOR Nhan-deruete ijayvu joguereko axya kuery pe:

– Ne'exa, xee ae aikuaa pota 'rã vexa'i kuery ikyrakueve ha'e iporiaukue re.

21 Mba'eta peẽ kuery ma pendeaxi'y py penhomoanha-anha heravy, ha'e penderakua py peikutu pekuapy ikangykue'i, pemoxẽmba pevẽ.

22 Ha'e rã xee ma araa jepepa 'rã xevygua kuery ho'upa pyrã rive ikuai e'ỹ aguã, vexa'i ikuai va'e re aikuaa potaa py.

23 Ha'e kuery pe peteĩ ambou 'rã opena va'erã omongaru porã aguã. Xerembiguai Davi ae 'rã omongaru ha'e opena.

24 Xee aiko 'rã ha'e kuery ruete, ha'e rã xerembiguai Davi ma ha'e kuery mbyte rupi 'rã oiko

huvixave. Xee SENHOR ae xeayvu ha'e rami.

²⁵ — Ha'e gui ha'e kuery pe ajapo 'rã xereve ikuai porã aguã. Ha'e rami vy amomba 'rã mymba nharõ yvy re ikuai va'ekue. Ha'e ramo xevygua kuery tekoa e'ÿa rupi ikuai, ha'e ka'aguy rupi oke teĩ mba'eve ndoikoi 'rã.

²⁶ Mba'eta xee amoingo porã 'rã, xevygua yvyty yvýry rupi voi. Ha'e rami vy hi'ára py porã 'rã ambou oky amoingo porãa rupi.

²⁷ Ha'e gui yvyra ikuai va'e hi'apa 'rã, ha'e yvy re oiko 'rã mba'emo aju pyau. Ha'e ramo yvy re ha'e kuery ikuaia rupi mba'eve ndoikoi 'rã. Ha'e kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa, mba'eta ha'e kuery re canga omoĩ mbyre amopẽmba vy aipe'apa 'rã escravo-rã ogueraa va'ekue po gui.

²⁸ Ha'e rami rire ha'e kuery nda'ikuaivei ma 'rã amboae regua kuery omokõ va'erã, mymba yvy re ikuai va'e voi nomondorovei 'rã. Ha'e rami 'rãgue py ikuai porã 'rã, imondyiarã ndoikoi rã.

²⁹ Ha'e kuery pe ajapo 'rã onhotÿ va'ekue oiko porã ete aguã, ha'e ramo yvy re ikuai teri reve karuai omomba ve'ÿ aguã. Noenduvei 'rã guive amboae regua kuery ojojai reia.

³⁰ Ha'e ramo oikuaa 'rã ha'e kuery reve xee SENHOR tuuete aikoa, ha'e rã Israel kuery ae xevygua ikuaia — he'i SENHOR Nhanderuete.

³¹ — Peẽ xerymba vexa'i kuery pendekuai va'e ma avakue peiko, ha'e rã xee ma Penderuete — he'i SENHOR Nhanderuete.

35

Seir yvyty re ikuai va'e kuery rovai ijayvuague

¹ Ha'e gui xeivy SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i:

2 — Ava ra'y, ema'ẽ na Seir yvyty katy, ha'e vy ndeayvu ke ha'e kuery rovai.*

3 Aipo're ha'e kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderujete aipoe'i: Ne'exa Seir yvyty re pendekuai va'e, xee ma penderovai aiko. Ha'e rami vy penderovai xepo aupi vy ajapo 'rã pekanhymba aguã rami nhomondyipaarã.

4 Peẽ kuery retã ambovaipa uka 'rã tekoague opyta aguã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

5 Mba'eta Israel kuery re napendea'ei riae vy pemboaxa kyxe py ojuka va'erã pe, ha'e kuery opaa py omoingo axya ete jave.

6 Ha'e nunga rupi anhetẽ ete xee SENHOR Penderujete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Peẽ kuery voi xee romboaxa 'rã penderuguy moẽarã pe, penderakykue monha aguã. Jouguy pexaxe vai rire penderuguy moẽarã ju 'rã ou penderakykue.

7 Mba'eta Seir yvyty ambovaipa ete vy ha'e gui amomba 'rã oaxa ha'e ojevy aguã va'ekue ha'e javi.

8 Ha'e va'e yvyty amonyẽ 'rã oipyxo pyre anho. Mba'eta kyxe py oipyxo pyre ho'a 'rã pendeyvy rupi yvyty, vyugua ha'e yakã ikuai va'e yv'ry.

9 Ha'e rami vy pendekuaia ma raka'eve rã peve ajapo 'rã tekoa ve'ỹ oĩ aguã rami, peneretã py noĩavei aguã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

10 — Mba'eta aipopeje va'ekue: “Mokoĩ regua ha'e mokoĩve yvy opyta 'rã xemba'e ae. Xee ae

---

* 35:2 Seir yvyty ma Edom kuery ikuai. Ha'e kuery ma Israel kuery rovaigua ikuai raka'e.

'rã aiko ha'e py, SENHOR ha'e py oiko avi teĩ", peje va'ekue.†

11 Ha'e nunga rupi anhetẽ ete xee SENHOR Penderuete xee ae rekove rupi aura vy aipoa'e: Xee rombopaga 'rã joupe pendepoxy ha'e joe napendea'eia rami ae, mba'eta pendevai rei reve pereko axy va'ekue xevygua kuery. Ha'e gui peẽ kuery re aikuaa pota ramo ha'e kuery voi oikuaa 'rã xereko.

12 Israel regua yvyty re pendeayvu vai vy aipopeje: "Ombovaipaa ma ramo nhandevy pe ju opyta 'rã nhuũndyrã rive", peje va'ekue. Ha'e rami pendeayvu rã xee SENHOR aendupa, ha'e peẽ voi peikuaa 'rã xee aenduague.

13 Mba'eta peẽ kuery ma pendeayvu py penhemboyvate reive va'ekue xerovai, xere pendeayvu rei vaipa. Ha'e ramo xee aendupa.

14 Ha'e nunga rupi SENHOR Penderuete ijayvu po rami: Yvy jave rupi ovy'a pavẽ jave teĩ peẽ kuery ma xee romokanhymba 'rã.

15 Israel kuery omokanhymbaa jave pevy'a reiague rami ae 'rã xee ju ajapo pendere. Mba'eta peẽ Seir yvyty re Edom kuery pendekuai va'e, penemokanhymbaa katuĩ'i 'rã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

36

Israel regua yvyty ikuai va'e pe ijayvuague

1 — Ndee ava ra'y, emombe'u ke xeayvu Israel regua yvyty ikuai va'e pe. Ha'e vy aipo're: Israel regua yvyty pendekuai va'e, pendu ke SENHOR ayvu.

† 35:10 "Mokoĩ regua" he'ia ma Judá ha'e Israel kuery re ijayvu vy.

² Po rami SENHOR Nhanderuetete ijayvu: Penderovaigua kuery pendeivy aipoe'i: "Ha'evea rami! Tekoa imarã e'ỹ va'ekue ma nhandevy meme opyta", he'i okuapy.

³ Ha'e rami rã ndee Ezequiel, emombe'u ke xeayvu, ha'e vy aipo're vvyty ikuai va'e pe: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuetete: Amboae regua kuery penemomba ha'e jova-jovai katy gui penemombaxe ojeupe ju penemombyta aguã, xeivygua kuery re ijayvu vai guive ojojai reia rupi.

⁴ Ha'e rami teĩ, peẽ Israel regua vvyty pendekuai va'e, pendu ke SENHOR Nhanderuetete ayvu. Po rami SENHOR ijayvu vvyty ha'e vvy'ã ikuai va'e pe, yakã ha'e vvyugua ikuai va'e pe, ha'e tekoa e'ỹa ombovaipa pyre, ha'e tetã oeja pyre ikuai va'e pe, mba'eta ha'e katy'i rupi amboae regua kuery ikuai va'e oipe'apa, ojojai rei okuapy guive.

⁵ Ha'e rami teĩ po rami SENHOR Nhanderuetete ijayvu: Anhetẽ xee nda'evei etea hendy va'e rupi xeayvu vvy regua kuery ha'e Edom pygua ha'e javi pe, mba'eta xeyvy ha'e kuery ojopy va'ekue omba'erã, okuraxõ py ovy'a rei ha'e onhe'ẽ py xejojai rei reve. Ha'e rami vy oipe'apa hekoa va'ekue, ogueraapa guive imba'e rei-rei va'ekue.

⁶ Ha'e nunga rupi emombe'u xeayvu Israel vvy re. Ha'e vy aipo're vvyty ha'e vvy'ã, yakã ha'e vvyugua ikuai va'e pe: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuetete: Ne'exa, xee ma nda'evei etea ha'e xepoxya rupi xeayvu, mba'eta vvy regua kuery pendejojai rei okuapy.

⁷ Ha'e nunga rupi po rami ijayvu SENHOR Nhanderuetete: Xepo aupi reve xee aura vvy regua kuery pendejojai reiague ma pendeivy'ry rupi ikuai va'e

áry ae ju 'rã ojeapa.

⁸ — Ha'e rã peẽ Israel regua yvyty pendekuai va'e, pendere ikuai nho 'rã yvyra hakã ha'e hi'a va'e xevelygua Israel kuery pe, mba'eta ha'e kuery ou ju aguã rami ikuai.

⁹ Mba'eta ne'exa, xee aiko 'rã pendereve. Ajevy 'rã pendea py. Ha'e ramo pende'áry rupi yvy oikaraña ha'e oma'etỹa ju 'rã.

¹⁰ Pende'áry amboeta ju 'rã avakue, Israel kuery ha'e javi regua, tá, ha'e javi 'rã ikuai. Ha'e ramo ha'e kuery ma guetã rupi ae ju 'rã ikuai, mba'eta ivaipaague py ojapo ju 'rã ngoorã.

¹¹ Pende'áry rupi amboeta 'rã avakue ha'e mymba kuery. Ha'e kuery heta ha'e ta'y reta 'rã ovy. Jypy guare gui xee romoingo porãve 'rã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

¹² Pende'áry rupi ajapo 'rã xevelygua Israel kuery oguata ju aguã rami. Pepyta 'rã ha'e kuery pegua, ndapejapovei 'rã guive ta'y kuery okanhya aguã rami.

¹³ Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu ha'e kuery yvy pe:

— Ndevy pe aipo'ea: “Ndee ma yvy avakue mombaa, ha'e ta'y kuery okanhymba aguã rami rejapo va'e”, 'ea va'ekue teĩ.

¹⁴ Ha'e nunga rupi ndee neremombavei ma 'rã avakue, nderejapovei 'rã ndea pygua ra'y kuery okanhymba aguã rami — he'ĩ SENHOR Nhanderuate.

¹⁵ — Xee ma amboae regua kuery pe ndorojojai rei ukavei 'rã rendu aguã, ha'e ramo nerenduvei 'rã yvy regua kuery nembojaru reia, nderejapovei

'rã guive ndea pygua kuery ojejavvy aguã rami — he'i SENHOR Nhanderuate.

Israel kuery omoingo porã ju aguã re ijayvuague

¹⁶ SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

¹⁷ — Ava ra'y, Israel kuery oyvy re ikuai teri reve opa marã ikuai ha'e mba'emo ojapoa py omongy'apa rei va'ekue. Kunha gueko re oiko va'e rami ha'e kuery voi ha'eve'ỹ va'ekue xerenonde.

¹⁸ Ha'e nunga rupi ha'e kuery re ambou xepoxya, ha'e kuery yvy re jouguy omoẽ okuapy ha'e mba'emo ra'angaa py omongy'apaague re.

¹⁹ Ha'e rami vy amoaĩmba va'ekue yvy regua kuery ikuai rupi, araa ukapa yvy jave rupi. Xee ambopaga opa marã ikuai ha'e mba'emo ojapoague re.

²⁰ Ha'e rami py yvy regua kuery ikuai py mamõ rã ha'e kuery oje'oiã rupi ojapo okuapy xerery iky'a va'ea rami rive oikuaa aguã rami, mba'eta ha'e kuery pe aipo'ea: “Peva'e kuery ma SENHOR pegua va'eri ijyvy gui omoxẽmba va'ekue”, 'ea.

²¹ Ha'e rami rã Israel kuery oje'oiã rupi ojapo okuapy yvy regua kuery xerery iky'a e'ỹ va'e nomboetei aguã rami. Ha'e rami teĩ xee amboete uka nho.

²² — Ha'e nunga rupi aipo're Israel kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu: Peẽ Israel kuery re ama'ẽ vy e'ỹ ha'e nunga ajapo, ha'e rã xerery iky'a e'ỹ va'e amboete ukaa rupi vy, mba'eta pee kuery ma yvy regua kuery mbyte rupi peoa py xerery napemboete ukai ramo.*

²³ Ha'e nunga rupi amboete uka ju 'rã xerery yvate ha'e iky'a e'ỹ va'e, yvy regua kuery mbyte peoa

---

* 36:22 Romanos 2.24

rupi pemongy'a uka va'ekue ri. Ha'e ramo yvy regua kuery oikuaa 'rã xee SENHOR ae aikoa, ha'e kuery renonde iky'a e'ỹ va'e aikoa aexa uka ramo — he'i SENHOR Nhanderuete.

²⁴ — Ha'e rami vy yvy regua kuery mbyte gui xee roguenoẽ 'rã, ha'e yvy jave rupi gui pendeyvy py ae ju rogueru vy romboaty 'rã ha'e py.

²⁵ Ha'e vy pende'áry rupi amboayvi 'rã yy iky'a e'ỹ va'e, napendeky'avei aguã. Ha'e rami vy roiky'a'o 'rã ha'eve'ỹa ha'e mba'emo ra'angaa pereko va'ekue ha'e javi gui.

²⁶ Pendevy ame'ẽ 'rã kuraxõ pyau, pendere amoĩ 'rã nhe'ẽ pyau. Pendegui aipe'a 'rã kuraxõ ita guigua, ha'e vy hekovia amoĩ 'rã pendero'o guigua.

²⁷ Pendere amoĩ 'rã Xenhe'ẽ ae, ajapo 'rã guive xeayvu rupi pendekuai aguã, xee aipota va'e pemoĩ porã vy pejapopa aguã rami.

²⁸ Ha'e ramo pendekuai 'rã pendeyvyrã pener-amoĩ kuery pe ame'ẽ va'ekue re. Peiko 'rã xevyguá kuery, ha'e rã xee ma aiko 'rã Penderuete.

²⁹ Rogueraa jepe 'rã ha'eve'ỹa ha'e javi gui. Trigo voi ambou reta 'rã, ha'e rã karuai ma nambouvei 'rã pendere.

³⁰ Ajapo 'rã yvyra hi'a porã ha'e mba'ety rupi ipyau va'e oiko porã aguã rami, karuai káuxa yvy regua kuery pendejojai rei ve'ỹ aguã.

³¹ Ha'e ramo penema'endu'a 'rã ha'eve'ỹa rami pendekuaiague ha'e ha'eve'ỹ va'e pejapoague re. Pendejgui ae 'rã pejeguaru pendereko vai ha'e penhemongy'apaague káuxa.

³² Peikuaa porã pota ke: pendere ama'ẽ vy e'ỹ ha'e nunga ajapo. Israel kuery, pexĩmba ke ha'e

perovy'ave eme pendekuaiague – he'i SENHOR Nhanderuate.

³³ Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu:

– Pendereko vaia ha'e javi gui roiky'a'o vy ajapo avi 'rã peneretã rupi pendekuai ju aguã rami. Ha'e ramo penderorã pejapopa ju 'rã tekoa e'ÿague rupi.

³⁴ Peikaraĩ ju 'rã yvy tekoa e'ÿa rupi, oaxa va'e kuery oexa vy “Oeja pyre itui” nde'ivei 'rã.

³⁵ Ha'e rami 'rãgue py aipo'ea 'rã: “Kova'e yvy oeja pyre ma Éden yvotyty rami ju iporã. Tetã tekoa e'ÿa, oeja pyre ha'e ombovaipa pyre voi ikorapa ha'e oĩmbaa ju”, 'ea 'rã.

³⁶ Ha'e ramo yvy regua kuery pendeyvýry rupi okuave va'e oikuaa 'rã xee SENHOR ae tetã ombovaipa pyre ajapo juague, ha'e pendeyvy oeja pyre rupi ama'etỹ juague. Xee SENHOR ha'e rami aguã re xeyvu rire ajapopa 'rã.

³⁷ Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu:

– Israel kuery ha'eve ju 'rã xevy ojerure aguã mymba kuery rami amboetave aguã.

³⁸ Ha'e ramo tetã oeja pyre rupi heta ju 'rã xevy guarã omboaxa pyre, Jerusalém tetã py ngaru oiko jave py mymba kuery heta va'ekue rami. Ha'e ramo oikuaapa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

37

Yvyugua py ikãgue pirukue ikuai va'e oexaague

¹ Ha'e gui xere SENHOR opo omoĩ vy xereraa Onhe'ẽ rupi. Ha'e vy xemoĩ peteĩ vyvyugua ikãgue anho ikuaia mbyte py.

² Ha'e vy ojapo ikãgue yvýry rupi aguata aguã rami. Ikãgue heta ete ikuai yvyugua rupi, ipiru ratã guive.

³ Ha'e gui ma oporandu xeivy:

— Ava ra'y, kova'e ikãgue nda'u okuave ju 'rã?

Xee ambovai:

— SENHOR Xerujete, ndee ae 'rã reikuaa — ha'e.

⁴ Aipoe'ive ju xeivy:

— Ndeayvu na kova'e ikãgue ikuai va'e pe, ha'e vy aipo're: Ikãgue ymague, pendu ke SENHOR ayvu.

⁵ Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu ikãgue ikuai va'e pe: Ne'exa, peẽ kuery re amoĩ 'rã Xenhe'ẽ peikove ju aguã.

⁶ Ha'e gui pendere amoĩ 'rã hajykuera, ajapo 'rã guive pendero'o ha'e pendepirepa ju aguã rami. Ha'e gui ma pendere amoĩ 'rã Nhe'ẽ. Ha'e ramo peikove ju 'rã, ha'e peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa — he'i.

⁷ Ha'e ramo ijayvuague rami ae xeayvu. Xeayvu teri reve hevovo rei nhendu va'e aendu, peteĩ-teĩ kãgue joe onhembota-mbota vy oparãgue rei. Ha'e rami vy peteĩ-teĩ kãgue onhemboje'apa joe.

⁸ Ha'e ramo ama'ẽ rã ikãgue ikuai va'e hajy ha'e ho'opa ma. Ipire voi ojekuaa, ha'e rã inhe'erã ma noĩ teri.

⁹ Ha'e gui SENHOR aipoe'i xeivy:

— Ava ra'y, Nhe'ẽ pe ju ndeayvu. Ndeayvu vy aipo'ere ixupe: “Po rami SENHOR Nhanderujete ijayvu: Ndee Nhe'ẽ, eju irundy henda yvytu oipejua katy gui. Ha'e vy ke eipeju kova'e omanogue áry rupi, okuave ju aguã rami”, 're — he'i.

¹⁰ Ha'e ramo ijayvuague rami xeayvu ramo ikãgue ikuai va'e re ou Nhe'ê. Ha'e ramo oikovepa jevy vy opu'ãmba ju joguerokuapy, xondaro kuery rami mbovy rei e'ÿ ikuai.

¹¹ Ha'e gui ma aipoe'ive ju xevy:

— Ava ra'y, kova'e kãgue ma Israel kuery ikuai. Mba'eta aipoe'i okuapy: “Orekãgue ma ipirupa ma, ha'e vy roarõ rokuapya voi opa ma. Noivei ma orerekovea”, he'i okuapy.

¹² Ha'e nunga rupi ndeayvu ke. Aipo're ha'e kuery pe: “ SENHOR Nhanderuede ma po rami ijayvu: Ne'exa xevyguá kuery, aipe'apa ju 'rã penderupa penhono porãague, ha'e rami vy roguenoẽmba ju 'rã ha'e gui, Israel yvy re rogueru aguã.

¹³ Ha'e ramo xevyguá kuery, penderupa gui roguenoẽmba ma ramo peikuaa 'rã xee ae SENHOR aikoa.

¹⁴ Ha'e gui ma pendere amoĩ 'rã Xenhe'ê, ha'e gui peikove ju 'rã. Rogueru 'rã pendeyvy re ae pendekuai aguã. Ha'e ramo peikuaa 'rã xee SENHOR ae ha'e rami aguã re xeayvu ha'e ajapo ete guive”, he'i SENHOR.

Judá ha'e Israel kuery reve peteĩ'i regua ju ikuai aguã re ijayvuague

¹⁵ Ha'e gui SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

¹⁶ — Ndee ava ra'y, ejou ke peteĩ vyvra'i, ha'e va'e re embopara po rami: Judá kuery regua, ha'e gui ha'e kuery reve Israel kuery onhemoirũ va'ekue regua guive. Ha'e gui ma amboae vyvra'i ju ejopy vy ha'e va'e re embopara: José ha'e Efraim regua, ha'e gui ha'e kuery reve Israel kuery onhemoirũ va'ekue regua guive.

17 Ha'e gui emboje'a mokoïve, peteĩ'i yvyra rami ndepo py rereko aguã.

18 Ha'e gui ma neretarã kuery oporandu 'rã ndevy. Ha'e vy aipoe'i 'rã: “Emombe'u ke orevy mba'erã he'ia pa nami rejapo va'e?” he'i 'rã okuapy.

19 Ha'e ramo ndee aipo're 'rã ha'e kuery pe: “Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu: Ne'exa, xee ajopy 'rã José regua yvyra'i Efraim po py oĩ va'ekue, ha'e gui ha'e kuery reve Israel kuery onhemoirũ va'ekue regua guive. Ha'e gui ha'e va'e ma amboje'a 'rã yvyra'i Judá regua reve, peteĩ'i yvyra rami areko aguã, mba'eta peteĩ'i 'rã ojeapo xepo py”, 're.

20 Ha'e kuery renonde ndeayvu reve ndepo py rereko 'rã mokoïve yvyra'i ipara oĩa va'e.

21 — Ha'e gui aipo're 'rã ha'e kuery pe: Po rami SENHOR Nhanderuede ijayvu: Ne'exa, xee anoẽmba 'rã Israel kuery yvy regua kuery mbyte ha'e kuery ooague gui, opa rupi gui 'rã amboatypa. Ha'e rami vy arupa ju 'rã ijyvy re ae.

22 Ha'e vy ha'e va'e yvy re ajapo 'rã peteĩ'i regua ikuai aguã, Israel regua yvyty re. Peteĩ'i 'rã oĩ avi ha'e kuery ha'e javi ruvixaverã. Mokoï regua ve'ỹ ma 'rã ikuai. Raka'eve rã teĩ ndoja'ovei 'rã mokoï reguarã.

23 Nonhemongy'avei 'rã guive ta'angaa oguereko va'ekue py rive, neĩ ojeguarupy ha'e teko vai rupi ikuai py ma voi. Mba'eta araa jepepa 'rã xegui ojepe'aa rupi ojevavyague gui, ha'e gui aiky'a'opa ju 'rã. Ha'e rami vy ikuai 'rã xevelygua kuery, ha'e rã xee aiko 'rã Tuuete.

24 — Ha'e kuery re xerembiguai Davi ae 'rã opena. Peteĩ'i 'rã oiko ha'e kuery re opena va'e.

Ha'e ramo xee aipotaa rami anho 'rã ikuai, omoĩ porã 'rã okuapy xeyvu ojapo ete aguã.

²⁵ Ha'e kuery ikuai 'rã yvy xerembiguai Jacó pe ame'ëague re, tamoi kuery ikuaiague re ae. Ha'e py ae 'rã hekoa, ta'y kuery ha'e hamymino kuery voi, raka'eve rã peve. Huvixaverã ma xerembiguai Davi ae 'rã oiko raka'e rã peve guarã.

²⁶ Ha'e kuery pe ajapo 'rã xereve ikuai porã aguã regua raka'e rã peve guarã. Amoingo porã, amboetave 'rã guive. Ha'e kuery mbyte amoĩ 'rã xevyguá ooiky'a e'ỹ va'e raka'e rã peve guarã.

²⁷ Ha'e kuery mbyte ae 'rã oĩ xembojerovia aty. Xee aiko 'rã Tuuete, ha'e rã ha'e kuery ma ikuai 'rã xevyguá.*

²⁸ Yvy regua kuery voi oikuaa 'rã okuapy xee SENHOR ae Israel kuery ky'a'oa aikoa, ha'e kuery mbyte xevyguá ooiky'a e'ỹ va'e oĩ ramo raka'eve rã peve.

38

Huvixa Gogue rovai ijayvuague

¹ Ha'e gui ma SENHOR oayvu ombou vy aipoe'i xevy:

² — Ava ra'y, ema'ë Magogue pygua huvixa Gogue oĩa katy. Ha'e va'e ma Rô's, Meseque ha'e Tubal pygua kuery re opena va'e.* Ndeayvu ke hovai,

³ ha'e vy aipo're: SENHOR Nhanderuate po rami ijayvu: Ndee Gogue, Rô's, Meseque ha'e Tubal pygua kuery ruvixa reiko va'e, xee ma nderovai aiko.

---

* **37:27** 2 Coríntios 6.16   * **38:2** Apocalipse 20.8-9

⁴ Xee rojapo 'rã rejere aguã rami. Ndejuru py pinda amoĩ reve rogueraa 'rã mombyry, nexondaro kuery ha'e javi reve. Kavaju ha'e hi'arygua kuery hembiporupa va'e meme, heta 'rã oje'oi hu'y jokoa ha'e imo'ãa tuvixa va'e reve, opo py kyxe reve guive.

⁵ Ha'e kuery irũrã oje'oi avi 'rã Pérsia, Etiópia ha'e Pute pygua kuery, hu'y jokoa ha'e ngora ratã revegua meme.

⁶ Oje'oi avi 'rã Gômer pygua oxondaro kuery ha'e javi reve, ha'e kuaray ijapu'a'ia katy gui jogueru 'rã Togarma pygua oxondaro kuery ha'e javi reve. Heta ete 'rã oje'oi nderupive.

⁷ — Ha'e nunga rupi Gogue, eiko katu ke. Epu'ã ke nderupivegua kuery ha'e javi reve, ha'e vy epena ha'e kuery re.

⁸ Mba'eta hare ma rire roenoĩ 'rã. Ma'etÿa opaa py ma reo 'rã peteĩ vvy kyxe gui ndokyjeaveia katy. Ha'e va'e kuery ma vvy regua ikuaiague gui ono'õmba 'rã jogueruvy Israel regua vvyty hare ma ivaipa va'ekue áry. Ha'e kuery ma vvy regua kuery mbyte gui oipe'aa heruvy rire ikuai porãmba ju 'rã mba'eve gui okyje rei e'ÿ re.

⁹ Ha'e gui ma ha'e kuery rovai peju 'rã vvyty atã rami. Peju 'rã arai vvy ojao'ipa va'e rami, nexondaro kuery ha'e mbovy e'ÿ regua nderupive ou va'e reve.

¹⁰ — Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete: Ha'e va'e ára ma ndepy'a re remoĩ 'rã mba'emo vai rejapo aguã.

¹¹ Ha'e vy aipo're 'rã: “Aa 'rã peteĩ vvy tekoa ikora e'ÿ va'e re apu'ã aguã, aa 'rã opytu'u rei va'e kuery

rovai. Ha'e kuery ma ikuai porã rei tekoa ikora e'ỹ va'e rupi, okẽ neĩ okẽ jokoa noĩa rupi”, 're 'rã.

¹² Ha'e rami vy reo 'rã imba'e rei-rei reipe'a aguã, mba'emo reraapa ha'e ha'e kuery rovai ndepo reupi aguã, mba'eta yvy oeja pyre py ha'e kuery hekoa 'rã yvy regua mbyte gui ono'õ jogueruvy rire. Ha'e kuery ma guymba ha'e omba'e rei-rei oguerekopa, ha'e yvy mbyte py ikuai va'e.

¹³ Ndevy pe Sabá ha'e Dedã pygua kuery oporandu 'rã okuapy, Társis tetã py mba'emo vendea ha'e huvixa mba'emo pe'aaty kuery voi. Ha'e vy aipoe'i 'rã okuapy ndevy: “Nhomba'e rei-rei peraa aguã pa peju? Mba'emo peipe'a aguã pa nderupivegua kuery remboatypa? Peipe'a ta pa prata ha'e ouro, peraa ta pa mymba kuery ha'e mba'e rei-rei? Peipe'apa ete 'rã teve?” he'i 'rã okuapy.

Israel yvy re Gogue kuery ou aguã re ijayvuague

¹⁴ — Ha'e gui ava ra'y, ndeayvu ke Gogue pe, ha'e vy aipo're: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete: Ha'e va'e ára xevygua Israel kuery ikuai porã jave ndee Gogue nda'u ndereikuaai 'rã ri ndere oiko va'erã?

¹⁵ Mba'eta kuaray ijapu'a'ia katy nderekoa gui reju 'rã mbovy e'ỹ regua reve. Kavaju árygua meme 'rã peju, xondaro kuery heta rei ha'e imbaraete va'e meme reve.

¹⁶ Ha'e vy peju 'rã xevygua kuery Israel regua rovai, arai yvy ojao'ipa va'e rami avi. Opaá ára rogueru 'rã xeyvy rovai guarã pavẽ regua xekuaa aguã, mba'eta ha'e kuery oexaa py aexa uka 'rã iky'a e'ỹ va'e aikoa, ndee Gogue re mba'emo ajapoa py.

¹⁷ Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

– Nderekorã re yma ma voi xeayvu va'ekue, xeremimbo'e kuery Israel regua profeta ikuai va'e rupi, mba'eta ha'e kuery mbovy e'ỹ rei ma'etỹ re ijayvu va'ekue xeveygua kuery rovai guarã xee rogueru aguã re – he'i.

¹⁸ SENHOR Nhanderuetete aipoe'ive ju:

– Ha'e va'e ára Israel yvy re Gogue ou ramo aexa uka ete 'rã xepoxya.

¹⁹ Mba'eta xee nda'evei ete ha'e xepoxya hendy va'e rupi aipoa'e: Ha'e va'e ára amboryryipa 'rã Israel yvy jave rupi.

²⁰ Ha'e ramia gui xerenonde oryryipa 'rã pira ye'ẽ rupigua, guyra yva regua, mymba yvy regua, yvy rupi otyryry va'e, ha'e avakue yvy re ikuai va'e ha'e javi. Yvyty ikuai va'e ho'apa 'rã yvy'ã guy katy, itaova ha'ypa 'rã, ha'e tetã kora ikuai va'ekue voi ho'apa 'rã yvy py.

²¹ SENHOR Nhanderuetete aipoe'i:

– Ha'e gui Gogue kuery rovai ambou 'rã kyxe, yvyty re ha'e kuery ikuaia rupi. Ha'e ramo peteĩ-teĩ okyxe oiporu 'rã oirũ kuery rovai ae.

²² Mba'eta ambopaga 'rã mba'eaxy ha'e huguy moëarã py. Hi'áry ambou 'rã oky ja'ea, amandau tuvixa va'e ha'e tata enxofre revegua. Ha'e nunga ho'a 'rã ixondaro kuery ha'e hexevegua yvy regua kuery heta ikuai va'e áry.

²³ Ha'e rami vy xee anhemboyvate 'rã, aexa uka 'rã guiveiky'a e'ỹ va'e aikoa. Pavẽ regua oexaa py 'rã ajekuaa uka. Ha'e ramo pavẽ 'rã oikuaa xee ae SENHOR aikoa.

39

Gogue kuery oitypaa aguã re ijayvuague

¹ — Ha'e nunga rupi ndee ava ra'y, ndeayvuve ju Gogue rovai. Ha'e vy aipo're: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete: Ne'exa Gogue, xee aiko nderovai, Rô's, Meseque ha'e Tubal pygua ruvixa reiko va'e.

² Xee rojapo 'rã rejere aguã rami, kuaray ijapu'a'ia katy gui roguenoẽ 'rã heruvy Israel regua yvyty ikuai va'e re.

³ Ha'e gui nderapa aipe'a 'rã ndeaxua gui, ha'e hu'y ma aitypa 'rã reiporu kuaa regua gui.

⁴ Ha'e ramo re'a 'rã Israel regua yvyty re nexondaro kuery ha'e yvy regua kuery nderupive ou va'ekue ha'e javi reve. Ha'e ramo romboaxapa 'rã opa marãgua guyra ha'e mymba yvy regua pe pende'u aguã.

⁵ Pe'a 'rã nhuũndy rupi rive, ha'e rami aguã re xeayvu rire — he'i SENHOR Nhanderuete.

⁶ — Amboja 'rã tata Magogue yvy re ha'e ye'ẽ yvýry okyje e'ỹ re ikuai va'ekue re. Ha'e ramo oikuaa pavẽ 'rã xee ae SENHOR aikoa.

⁷ Xevygua Israel kuery mbyte rupi aikuaa uka 'rã xerery iky'a e'ỹ va'e, namongy'a ukavei ma 'rã guive. Ha'e ramo yvy regua kuery oikuaapa 'rã Israel kuery mbyte rupi xee SENHOR iky'a e'ỹ va'e aikoa.

⁸ Ne'exa, ha'e nunga ou ma oiny, oiko ta ma. Kova'e ára re ae xeayvuague — he'i SENHOR Nhanderuete.

⁹ — Ha'e gui ma Israel regua tetã pygua kuery oẽmba jogueruvy vy oapypa 'rã ngovaigua kuery rembiporukue: hu'y jokoa, imo'ãa tuvixa va'e, guyrapa, hu'y, yvyra raimbe ha'e hu'y guaxu. Sete ma'etỹ peve 'rã ogueraa ha'e nunga ha'e javi oapypa aguã.

10 Ha'e va'e jave ma ndoguerui 'rã yxakã mba'ety gui neĩ ka'aguy gui, mba'eta tembiporukue gui ae 'rã ojapo tata. Ha'e rami vy ogueraapa ju 'rã mba'emo reraa are kuery mba'ekue, oipe'apa ju 'rã mba'emo pe'aare kuery mba'ekue — he'i SENHOR Nhanderuete.

Gogue pegua xondaro kuery re'õgue ojatypaa ague

11 — Ha'e va'e ára Gogue kuery pe ame'ẽ 'rã Israel yvy re he'õgue rugarã rive, yvyugua ye'ẽ regua kuaray oua katy oguataaty rupi. Ha'e py ma ojatya 'rã Gogue ixondaro kuery ha'e javi reve. Ha'e rami rire omboerya 'rã yvyugua Gogue kuery ikuai.

12 Sete jaxy peve 'rã Israel kuery ojaty he'õgue, ovyvy oiky'a'opa ju aguã.

13 Ha'e va'e yvy regua kuery ha'e javi 'rã ojaty. Ha'e kuery ima'endu'a riae 'rã xee anhemboyvatea ára re — he'i SENHOR Nhanderuete.

14 — Ha'e gui oiporavo 'rã avakue yvy jave rupi oiko-oiko tema va'erã, oeka vy amboae guigua re'õgue ojaty pyrã, yvy oiky'a'opa ju aguã. Sete jaxy rire mae ma omboypy 'rã te'õgue oeka aguã.

15 Ha'e kuery ma yvy jave rupi oiko-oiko temaa rupi ava kãgue oexa nhavõ omarka 'rã ijyvyry rupi, ha'e gui ijatyarã ju ou vy ojaty aguã yvyugua Gogue kuery ikuai py.

16 Ha'e va'e tetã voi omboery 'rã Gogue kuery ikuai. Ha'e rami vy 'rã oiky'a'opa ju ovyvy.

SENHOR peguarã ojukupaa aguã re ijayvuague

17 — Ha'e gui ndee ava ra'y, endu ke. Po rami SENHOR Penderuete ijayvu. Aipo're 'rã guyra ikuai va'e ha'e mymba ka'aguy regua pe: Penõmba

pejogueruvy, opa rupi gui peju ajuka uka va'ekue pe'upa aguã. Pendevy pe areko katu, Israel regua yvyty ikuai va'e rupi ajuka uka reta. Ha'e ramo pe'u 'rã xo'o ha'e pey'u 'rã tuguy.

¹⁸ Mba'eta pe'u 'rã ipo'akapa va'e ro'okue, ha'e pey'u 'rã yvy regua yvatekueve ruguy, vexa'i ava ha'e ta'y'i, kavara ha'e vaka ra'y Basã yvy re omongyra pyre ro'okue ramigua.

¹⁹ Xee ajuka uka va'ekue, pendevy pe areko katu va'ekue gui pe'u 'rã ikyrakue penevyatãmba peve, ha'e pey'u 'rã huguy peka'upa peve.

²⁰ Ngaru ajapoa py pe'u 'rã pekuapy kavaju ha'e ija kuery, ipy'a guaxukueve ha'e joe opu'ãa rupigua ro'okue – he'i SENHOR Nhanderuete.*

²¹ – Ha'e rami vy aexa uka 'rã xerexakãa yvy regua kuery mbyte, ha'e ramo pavẽ regua 'rã oexa xee aikuaa pota rã, ha'e kuery áry xepo aupi ramo.

²² Ha'e va'e ára guive ma Israel kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR Tuuete aikoa.

²³ Yvy regua kuery voi oikuaa 'rã okuapy Israel kuery ojejavyague py ae escravo-rã ogueraa-paague, mba'eta xere ndojeroviai rã ha'e kuery gui amo'ã va'ekue xerova. Hovaigua kuery po py amboaxapa ramo ojukapa kyxe py.

²⁴ Ha'e kuery onhemongy'apa rei ha'e heko vai reia py ae areko ha'e rami, xerova amo'ã reve.

²⁵ Ha'e nunga rupi po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete:

– Ha'e rami teĩ aỹ ma ambopyau ju 'rã Jacó kuery ikuai, amboaxypa ju 'rã Israel kuery, xerery iky'a e'ỹ va'e amboete uka ju vy.

---

* **39:20** Apocalipse 19,17-21

²⁶ Ha'e gui oyvy re ae ju ikuaia py imondyiarã ndoikoi ramo ha'e kuery hexaraipa 'rã oxĩmbaague ha'e xere ojerovia e'ỹa rupi naxenhe'ẽ rendui okuapyague re.

²⁷ Mba'eta arupa ju 'rã yvy regua kuery ikuaia mbyte rupi gui, amboatypa ju 'rã heruvy hovaigua kuery yvy gui. Ha'e rami vy ha'e javi regua oexaa py xee aexa uka 'rã iky'a e'ỹ va'e aikoa, ha'e kuery mbyte.

²⁸ Ha'e ramo ha'e kuery oikuaa 'rã xee ae SENHOR Tuuete aikoa, oexa vy yvy regua ikuaia rupi araa uka rã, ha'e gui oyvy katy ju amono'õ ukapa heruvy rã guive, ha'e kuery va'e regua neĩ peteĩve aeja e'ỹ re.

²⁹ Ha'e kuery pe xee ndajexa uka ve'ỹi ma 'rã. Ha'e rami 'rãgue py Israel kuery áry ambou 'rã Xenhe'ẽ — he'i SENHOR Nhanderuate.

40

Templo pyau oexaague

¹ Ha'e gui vinte e cinco ma'etỹ re ma amboae yvy re orereraapaa rire, ma'etỹ ypy'i jaxya ha'e dez araa py, catorze ma'etỹ re ma Jerusalém tetã oipe'aa rire, ha'e va'e ára py ae xere SENHOR opo omoĩ vy xereraa ha'e katy.

² Mba'emo xevy oexa ukaa rupi Nhanderuate xereraa Israel yvy katy. Ha'e vy xemopu'ã imo'amy peteĩ vvyty yvateve va'e áry. Ha'e va'e re ma kuaray puku-a katy ojekuaa oo guaxu tetã regua.*

³ Ha'e katy ae ju xereraa rã oĩ peteĩ ava overa va'e rami hexakãmba va'e. Ha'e va'e ma oo kora rokẽ py

---

* **40:2** Apocalipse 21.10

hi'aĩ, ha'e opo py oguereko ixã ipo'i'i va'e, ha'e gui peteĩ yvyra'i mba'emo a'ãarã.*

⁴ Ha'e gui ava va'e aipoe'i xevy:

— Ava ra'y, exa mba'emo nderexa py, ha'e endu ndeapyxa py. Ha'e rami vy ndepy'a re emoĩmba ke aexa uka ta va'e, mba'eta ha'e rami aguã ae ndererua apy peve. Ha'e gui ma Israel kuery pe ju emombe'u rexa va'ekue ha'e javi — he'i.

⁵ Ha'e gui aexa oo roka ha'e javi rupi peteĩ kora ojere oiny va'e. Ava va'e opo py yvyra'i mba'emo a'ãarã oguereko va'e ma mboapy metros ipuku-a, mba'eta mba'emo nhaa'ãaty ipukuve'i. Ha'e gui ma ha'e va'e py oa'ã oiny ikora. Ha'e rã ikora po guaxua ma peteĩ yvyra, ha'e rã yvatea voi peteĩ yvyra avi.

⁶ Ha'e gui ma okẽ kuaray oua katy oĩ va'e py ju ovaẽ vy ojeupi ovy pyrõa oĩ va'e rupi. Ha'e vy okẽ oĩ va'e oa'ã rã peteĩ yvyra ipya, ha'e amboae voi ha'e rami ae avi peteĩ yvyra ipya va'e.

⁷ Ha'e gui opy ja'o'i ikuai va'e ma peteĩ yvyra ipuku-a ha'e peteĩ yvyra ipya joo rami meme. Ha'e rã opy ja'o'i mboae gui ma mboapy metros. Ha'e rã okẽ oguy puku regua pya ma peteĩ yvyra.

⁸ Ha'e gui oguy puku okẽ opy katy oĩ va'e regua oa'ã avi rã peteĩ yvyra ipya.

⁹ Okẽ rexei opy ja'o'i oĩ va'e oa'ã avi rã irundy metros ipya, ha'e rã ijyta po guaxua ma peteĩ metro meme. Oguy puku ma opy guive okẽ peve oo.

¹⁰ Ha'e gui okẽ kuaray oikea katy oĩ va'e jova-jovai rupi ikuai mboapy opy ja'o'i joo rami meme tuvixa

---

* **40:3** Apocalipse 11.1

va'e. Ijyta jovaive rupi ikuai va'e voi joo rami meme tuvixa va'e.

¹¹ Ha'e gui oa'ãve ju okẽ oikeyty. Ha'e va'e pya ma cinco metros, ha'e rã ipuku-a seis metros raxa'i.

¹² Ha'e gui opy ja'o'i ikuai va'e renonde rupi ma meio metro va'e meme. Peteĩ-teĩ opy ja'o'i ma mboapy metros ipya ha'e ipuku-a.

¹³ Ha'e gui opy ja'o'i rokẽ ikuai va'e ma joexei'i meme. Oa'ã rã peteĩ opy ja'o'i rokẽ guive amboae oĩa peve ma doze metros raxa'i ipya.

¹⁴ Oo yta ikuai peve oa'ã rã trinta metros. Opy ja'o mbyte pygua ma oo yta okẽ yvýry hi'aĩ va'e peve ovaẽ ovy.

¹⁵ Okẽ oka katygua guive opy oguy puku oĩ va'e peve ma vinte e cinco metros oĩ.

¹⁶ Ikuai avi janela vyvra po'i'i reve oo mbotya re yvate rupi, opy ja'o'i ikuai va'e ha'e opy ja'o okẽ rexei oĩ va'e mbotya jerea rupi. Ha'e va'e re ma pindo ra'angaa hiny.

¹⁷ Ha'e gui ma oka oĩ va'e py ju xereraa. Ha'e va'e yvýry oĩ opy ja'o'i, ha'e oka ha'e javi rupi ita itui pyrõarã. Ha'e va'e rexei rupi ikuai avi trinta opy ja'o'i.

¹⁸ Ha'e va'e pyrõa ma okẽ ikuai va'e rupi peve itui, pyrõa vyvĩve'i va'e itui.

¹⁹ Ha'e gui ipya ju oa'ã okẽ vyvĩve va'e guive opy ja'o mbyte pygua peve, kuaray oua katy ha'e ijapu'a'ia katy rupi ma cingüenta metros meme.

²⁰ Ha'e gui okẽ kuaray ijapu'a'ia katy oĩ va'e, oka katy oĩ va'e ma oa'ã avi ipuku-a ha'e ipya.

²¹ Jovaive re mboapy opy ja'o'i ikuai va'e ma jypygua rami tuvixa va'e, ijyta voi. Ha'e okẽ rexei opy ja'o oĩ va'e ma jypygua rami avi tuvixa va'e.

Ipuku-a ma vinte e cinco metros, ha'e rã ipya ma doze raxa'i.

²² Ha'e gui janela ikuai va'e, oguy puku ha'e pindo ra'angaa ojapo pyre ma kuaray oua katy okẽ oĩ va'e regua rami tuvixa va'e. Okẽ rexei ma sete pyrõa oĩ, opy ja'o voi.

²³ Ha'e gui opy ja'o mbyte pygua rokẽ ma okẽ kuaray ijapu'a'ia katy ha'e kuaray oua katygua rexei'i oĩ. Mokoĩve okẽ mbyte rupi oa'ã rã cingüenta metros.

²⁴ Ha'e gui kuaray puku-a katy ju xereraa. Ha'e py ma aexa peteĩ okẽ kuaray puku-a katy oĩ va'e. Ha'e va'e yta ha'e oguy puku oa'ã rã ha'ekue rami ae tuvixa.

²⁵ Opy ja'o ikuai va'e jerea rupi ikuai avi janela, janela aexa ypy va'ekue ramigua. Opy ja'o puku-a ma vinte e cinco metros, ha'e rã ipya ma doze raxa'i.

²⁶ Okẽ rexei oĩ sete pyrõa, ha'e henonde ma oguy puku oĩ. Ijyta jovaive re hi'aĩ va'e re hiny pindo ra'angaa.

²⁷ Ha'e gui kuaray puku-a katy oĩ avi peteĩ okẽ opy ja'o mbyte pygua re. Ha'e ramo kuaray puku-a katy rupi oa'ã rã cingüenta metros peteĩ okẽ guive amboae peve.

²⁸ Ha'e gui ma okẽ kuaray puku-a katy oĩ va'e rupi xereraa ju opy ja'o mbyte pygua py. Okẽ kuaray puku-a katy oĩ va'e oa'ã rã ha'ekue rami ae tuvixa va'e.

²⁹ Ha'e gui opy ja'o'i, ijyta ha'e oguy puku ikuai va'e ma jypygua reve joo rami meme tuvixa avi. Oka jerea rupi ikuai avi janela. Oka puku-a ma vinte e cinco metros, ha'e rã ipya ma doze raxa'i.

³⁰ Ijyvýry rupi oĩ oguy puku. Ipuku-a ma doze metros raxa'i, ha'e rã ipya ma mokoĩ raxa'i.

³¹ Oguy puku oĩ va'e ma opy ja'o mbyte pygua katy oo, oka katy. Ijyta re hiny pindo ra'angaa, ha'e rã pyrõa oito oĩ va'e.

³² Ha'e gui ma kuaray oua katy ju xereraa opy ja'o mbyte pygua py. Ha'e py ma okẽ oa'ã rã ha'ekue rami ae tuvixa va'e.

³³ Opy ja'o'i, ijyta ha'e oguy puku ikuai va'e voi ha'ekue rami ae ju tuvixa. Oka jerea rupi ikuai avi janela. Oguy puku-a ma vinte e cinco metros, ha'e rã ipya ma doze raxa'i.

³⁴ Oguy puku ma opy ja'o mbyte pygua katy oo, oka katy ae. Ijyta jovaive re hiny pindo ra'angaa. Okẽ rexei pyrõa oito oĩ va'e.

³⁵ Ha'e gui ma okẽ kuaray ijapu'a'ia katy oĩ va'e katy ju xereraa vy oa'ã avi ha'e py. Ha'e rã ha'ekue rami ae tuvixa.

³⁶ Opy ja'o'i, ijyta ha'e oguy puku, ha'e gui ojerea rupi janela ikuai va'e oa'ã avi rã oguy puku-a ma vinte e cinco metros, ha'e rã ipya ma doze raxa'i.

³⁷ Ijyta ikuai va'e ma opy ja'o mbyte pygua katy opyta. Ijyta jovaive re hiny pindo ra'angaa. Okẽ rexei pyrõa oito oĩ va'e.

³⁸ Ha'e va'e regua opy ja'o'i ha'e oikeaty ma oka py ijyta ikuai va'e rexei'i opyta, mymba oapy reve ome'ẽ mbyrã ojoiaty oĩa py ae.

³⁹ Okẽ rexei oguy puku oĩ va'e jovaive re ma mokoĩ mesa oĩ. Ha'e va'e áry ma ojukaa 'rã mymba kuery, oapy vy ome'ẽ mbyrã, ha'e gui jejavya regua ha'e mba'emo omboekovia aguã regua ome'ẽ mbyrã.

⁴⁰ Ha'e gui kuaray ijapu'a'ia katy okẽ oĩ va'e rexei ma mokoĩ mesa oĩ, oikeaty rexei pyrõa oĩ va'e

yvýry. Okě rexei oka oĩ va'e rovai re ma mokoĩ ju mesa oĩ.

⁴¹ Ha'e rami vy jovaive re ma irundy mesa ikuai. Okě rexei ma ha'e javi vy oito mesa ikuai mymba kuery ojuka vy onhono aty.

⁴² Irundy mesa mymba kuery oapy reve ome'ẽ mbyrã ojukaaty ma itape gui ojapo pyre. Ipuku-a ha'e ipya ma meio metro raxa'i, ha'e rã yvatea ma meio metro ete'i. Ha'e va'e áry omoĩa 'rã kyxe mymba oapy reve ome'ẽ mbyrã ojuka aguã.

⁴³ Oo mbotya jerea rupi ikuai ty'aĩ peteĩ po ipuku va'e. Ha'e rã mesa áry ma omoĩa 'rã xo'o ome'ẽ mbyrã.

⁴⁴ Ha'e gui okě opyve katy oĩ va'e rovai mokoĩ opy ja'o'i opyta oporai va'e ikuai atyrã, opy ja'o mbyte pygua py. Peteĩ ma kuaray ijapu'a'ia katy okě oĩ va'e rexei, ha'e rã amboe ma okě kuaray puku-a katy oĩ va'e rexei.

⁴⁵ Ha'e gui ava va'e aipoe'i xevy:

— Kova'e opy ja'o'i kuaray puku-a katy ojepe'a va'e ma templo rarõa sacerdote kuery pegua.

⁴⁶ Ha'e rã opy ja'o'i kuaray ijapu'a'ia katy ojepe'a va'e ma altar rarõa sacerdote kuery pegua. Ha'e va'e kuery ma Zadoque ramymino ikuai, Levi ramymino kuery regua SENHOR renonde rupi omba'eapo va'erã — he'i.

⁴⁷ Ha'e gui opy ja'o mbyte pygua oa'ã rã ipuku-a ha'e ipya ma cingüenta metros meme. Ha'e rã altar ma templo rexei oĩ.

⁴⁸ Ha'e gui ma templo rupi oguy puku oĩ va'e py ju xereraa vy oa'ã ijyta ikuai va'e. Jovaive re ma mokoĩ metros raxa'i. Ha'e rã okě pya ma mokoĩ metros rai'i jovaive re.

⁴⁹ Ha'e rã oguy puku-a ma dez metros, ha'e rã ipya ma mboapy meme. Pyrõa oĩ va'e rupi jaike. Okẽ yta ikuai va'e yvýry ma oo yta ikuai jovaive re.

41

¹ Ha'e gui ma templo ropy ju xereraa vy oa'ã okẽ yta, mboapy metros ipya va'e meme, ombojerovia aty pya rami ae.

² Oikeaty pya ma cinco metros, ha'e rã iyyke jovaive pya ma mokoĩ metros raxa'i meme. Oikea rupi oa'ã avi rã vinte metros, ha'e rã ipya ma dez.

³ Ha'e gui oike ma vy templo rokẽ yta ju oa'ã rã peteĩ metro ipo guaxua. Oikea yvatea ma mboapy metros, ha'e rã ipya ma mboapy raxa'i.

⁴ Ipuku-a oa'ã avi rã dez metros, ha'e gui ipya ma dez avi templo renonde rupi. Ha'e vy aipoe'i xevy:
— Kova'e ma henda iky'a e'ỹ ete va'e — he'i.

⁵ Ha'e gui ma templo mbotya po guaxua oa'ã rã mboapy metros. Ha'e gui iyyke rupi opy ja'o'i ikuai va'e ma mokoĩ metros meme, templo jerea ha'e javi rupi.

⁶ Ijerea rupi opy ja'o'i ikuai va'e ma mboapy henda rupi yvate ikuai. Peteĩ-teĩ pyrõa re ma trinta ikuai. Templo mbotya jerea rupi oĩ opy ja'o'i pyrõa yta renderã, templo mbotya rupi omoĩa e'ỹ aguã.

⁷ Ha'e gui opy ja'o'i yvateve ikuai va'e ma ipyve 'rã ovy vvyĩve rupigua gui, templo mbotya jerea rupi ipo'i'ive ovya rami. Ha'e rami py templo ropy ja'o'i ikuai va'e ma yvatevea rupi ipyve va'e 'rã. Ha'e gui opy rupi oĩ peteĩ tape pyrõ-pyrõa'i vvy guive yvatevea katy peve nhaẽ aguã.

⁸ Ha'e gui templo yvýry rupi aexa pyrõa yvateve va'e. Ha'e va'e ma opy ja'o'i ikuai va'e yta renderã

opyta. Yvatea ma peteĩ yvyra pukukue mboapy metros va'e.

⁹ Ha'e rã opy ja'o'i ijerea rupi ikuai va'e mbotya oka katygua po guaxua ma mokoĩ metros raxa'i. Ha'e gui templo ropy ja'o'i ikuai va'e guive

¹⁰ opy ja'o'i mboae ikuaia peve ma dez metros va'e ipya templo jerea ha'e javi rupi.

¹¹ Ha'e gui opy ja'o'i oikea ma oka katy opyta mokoĩ, kuaray ijapu'a'ia katy ha'e ipuku-a katy. Opy ma mokoĩ metros raxa'i ijerea rupi.

¹² Ha'e gui oĩ avi peteĩ oo ha'e ae'ia py, kuaray oikea katy. Ha'e va'e ma trinta e cinco metros ipya va'e. Oo mbotya po guaxua ma mokoĩ metros raxa'i ijerea rupi, ha'e rã ipuku-a ma quarenta e cinco metros.

¹³ Ha'e gui ma oa'ã templo. Ipuku-a ma cingüenta metros, oka ha'e oo mbotya reve joo rami ipuku cingüenta metros meme.

¹⁴ Ha'e gui kuaray puku-a katy rupi templo mbotya ma cingüenta metros avi, oka puku-a rami avi, ijapy ikuai va'e mbyte.

¹⁵ Ha'e gui templo rovai oo ha'e ae'ia py oĩ va'e oa'ã rã cingüenta metros avi ipuku, jovaive re oguy ikuai va'e reve.

Templo ropy rupi ete ma ojao'ipaa, henda iky'a e'ỹ ete va'e ha'e opy ja'o mbyte pygua jerea ha'e javi rupi voi.

¹⁶ Ha'e va'e mboapyve henda yvýry rupi ma janela ikuai, yvyra po'i'i reve. Opy ha'e javi rupi ma oo mbotya ojao'ia yvyrape py, pyrõa guive janela ikuaia peve. Ikuai avi janela mbotyarã.

¹⁷ Okẽ áry rupi ha'e templo jerea rupi ikuai mba'emo ra'angaa ojapo pyre, oo mbotya ha'e javi

rupi, opy katy ha'e oka katy voi,

¹⁸ anjo ipepo va'e ha'e pindo ra'angaa hiny. Pindo ra'angaa nhavō ma mokoĩ anjo ra'angaa mbyte oĩ. Ha'e rã anjo ma mokoĩ hova va'e meme.

¹⁹ Peteĩ hova ava rova ramigua ma oma'ẽ 'rã pindo ra'angaa oyke katy, ha'e 'rã amboae guary ra'y rova ramigua ma pindo mboae katy 'rã oma'ẽ. Ha'e rami tema ojapoa oo mbotya ha'e javi rupi.

²⁰ Pyrōa guive okẽ áry peve ojapoa anjo ha'e pindo ra'angaa, templo mbotya ha'e javi rupi.

²¹ Templo rokẽ ma ijapy irundy va'e. Henda iky'a e'ỹ ete va'e rokẽ ma ha'e rami ae avi ojapoa.

²² Ha'e rã altar ma yvyrape gui ojapo pyre. Yvatea ma mokoĩ metros rai'i, ha'e rã ipuku-a ma peteĩ'i. Ijapy, henda ha'e imbotya ma yvyra guigua meme. Ha'e vy ava va'e aipoe'i xevy:

— Kova'e mesa ma SENHOR renonde 'rã oĩ — he'i.
²³ Ha'e gui templo ha'e henda iky'a e'ỹ ete va'e rokẽ re ma mokoĩ ojepe'aa oĩ.

²⁴ Peteĩ-teĩ okērã ma mokoĩ yvyrape guigua ojapoa. Mokoĩve yvyrape ma ojerea oĩ va'e meme.

²⁵ Templo rokẽ re ma ojapoa avi anjo ipepo va'e ha'e pindo ra'angaa, oo mbotya rupi ojapoague rami avi. Oĩ avi okẽ ao'iarã yvyra guigua, oguy puku oka katy oĩ va'e re.

²⁶ Ha'e gui oguy puku jovaive rupi, templo ropy ja'o'i ikuai va'e rupi ha'e okẽ ao'ia rupi ikuai janela, yvyra ipo'i'i va'e ha'e pindo ra'angaa py ombojagua pyre.

42

¹ Ha'e va'e rire ma kuaray ijapu'a'ia katy oka oĩ va'e py ju ava va'e xereraa, opy ja'o'i kuaray

ijapu'a'ia katy ikuaia peve. Ha'e va'e opy ja'o'i ma oo ha'e ae'ia py oĩ va'e rexei, kuaray ijapu'a'ia katy oo ojepe'a va'e rexei.

² Ha'e va'e oo kuaray ijapu'a'ia katy ojepe'a va'e ma cingüenta metros ipuku va'e, ha'e rã ipya ma vinte e cinco.

³ Ha'e py ma opy ja'o'i ikuai mboapy henda rupi yvatea py, oka dez metros va'e renonde rupi, ha'e opy ja'o mbyte pygua pyrõa rexei.

⁴ Ha'e gui opy ja'o'i ikuaia rupi oĩ peteĩ oguy puku cinco metros ipya va'e opy rexei'í, ha'e cingüenta metros ipuku, opy katy rupi oo va'e. Opy ja'o'i rokẽ ikuai va'e ma kuaray ijapu'a'ia katy meme ojepe'a.

⁵ Opy ja'o'i yvatevea py ikuai va'e ma ipo'ive'i va'e, mba'eta oguy puku oĩ va'e ma opy katy oove iguyvea rupi ha'e mbyte rupi oĩ va'e gui.

⁶ Mba'eta ha'e va'e opy ja'o'i ma mboapy henda rupi yvate. Ijytarã ma noĩ, opy ja'o mbyte pygua rami e'ỹ. Ha'e nunga rupi ae yvatevea py oĩ va'e ma mbyte ha'e iguyve rupi oĩ va'e gui ipo'ive'i.

⁷ Ha'e gui opy ja'o'i ikuai va'e rexei'í oĩ oka kora. Ha'e va'e ma oka yvýry rupi oĩ, opy ja'o'i rexei'í, vinte e cinco metros ipuku va'e.

⁸ Mba'eta opy ja'o'i oka katy ikuai va'e puku-a ma vinte e cinco metros ae. Ha'e rã templo renonde rupi oka oĩ va'e ma cingüenta metros va'e.

⁹ Ha'e va'e opy ja'o'i ma iguyve rupi 'rã oikea oĩ, oka katy gui 'rã oike kuaray oua katy gui.

¹⁰ Ha'e gui kuaray oua katy oka oĩ va'e kora rupi ikuai avi opy ja'o'i, oo ha'e ae'ia py oĩ va'e rexei'í.

¹¹ Oĩ avi peteĩ oguy puku. Opy ja'o'i kuaray ijapu'a'ia katy ikuai va'e rami ae avi ojapoa, ipuku-a ha'e ipya ma joo rami ae, oëaty voi joo rami ae,

opa mba'e py joo rami ae. Oikeaty voi

¹² opy ja'o'i kuaray puku-a katy hokẽ ikuai va'e rami ae avi, mba'eta oguy puku kuaray oua katy oĩ va'e apy rupi gui 'rã oikea ha'e va'e opy ja'o'i py.

¹³ Ha'e gui ma ava va'e aipoe'i xevy:

— Kuaray ijapu'a'ia katy ha'e ipuku-a katy oka ha'e ae'ia py oĩ va'e rexei opy ja'o'i ikuai va'e ma iky'a e'ỹ va'e meme, mba'eta ha'e va'e rupi sacerdote kuery SENHOR renonde omba'eapo va'e okaru 'rã okuapy, mba'emo iky'a e'ỹ va'e omoĩ porã aguã. Ha'e va'e ma mba'emo aju guigua ome'ẽ mbyre, jejavya regua ha'e mba'emo omboekovia aguã regua ome'ẽ mbyre. Ha'e nunga rupi ha'e va'e henda ma iky'a e'ỹ va'e.

¹⁴ Ha'e va'e py sacerdote kuery oike vy ma oo iky'a e'ỹ va'e gui noẽi 'rã oka katy oao omba'eapoa py onhemondea oejapa e'ỹ re, iky'a e'ỹ va'e ramo. Amboae regua ao py onhemonde ma vy 'rã oẽ heta va'e kuery ikuaiia katy — he'i.

¹⁵ Ha'e gui ava va'e templo oa'ãmba ma rire kuaray oua katy okẽ oĩ va'e rupi ju xerenoẽ. Ha'e vy oka ju oa'ã ijyvýry rupi.

¹⁶ Kuaray oua katy rupi yvyra py oa'ã rã quinhentos yvyra pukukue.

¹⁷ Kuaray ijapu'a'ia katy rupi ju oa'ã rã quinhentos yvyra pukukue.

¹⁸ Kuaray ipuku-a katy rupi oa'ã rã quinhentos yvyra pukukue.

¹⁹ Ha'e gui kuaray oikea katy ju ojevvy vy oa'ã rã quinhentos yvyra pukukue avi.

²⁰ Ha'e rami py irundy henda katy rupi oa'ãmba. Oka yvýry rupi kora oĩ va'e ma quinhentos yvyra

ipuku ha'e ipya, omboja'o aguã mba'emo iky'a e'ÿ
va'erã omboaxa pyre, ha'e omboaxa pyre'ÿ.

43

*Templo ropy rupi SENHOR rexakãa
omonyẽmbaague*

¹ Ha'e gui ma okẽ kuaray oua katy oĩ va'e py ju
ava va'e xereraa.

² Ha'e ramo ama'ẽ rã kuaray oua katy gui tape
ou va'e rupi ou jekuaa Israel kuery ruete rexakãa.
Ijayvua ma heta yy revovo rami, ha'e rã hexakãa
ma yvy rupi omoexakãmba.

³ Aexa va'e ma jypy rã Jerusalém tetã ombovaipa
aguã ou jave aexa va'ekue ramigua, ha'e Quebar
yakã yvÿry aexa va'ekue rami avi. Ha'e rami vy
ajero'a, yvy re xerova amovaẽ peve.

⁴ Ha'e gui ma SENHOR rexakãa ma templo py oike
kuaray oua katy okẽ oĩ va'e rupi.

⁵ Ha'e gui Nhe'ẽ xereupi heravy opy ja'o mbyte
pygua oĩ va'e katy. Ha'e ramo aexa rã SENHOR
rexakãa templo ropy rupi omonyẽmba.

⁶ Ha'e ramo peteĩ ayvu aendu templo mbyte gui
onhendu va'e. Ha'e ramo ava va'e opu'ã ho'amy
xeyvÿry, ha'e SENHOR aipoe'i xevy:

⁷ — Ava ra'y, kova'e henda ma xerenda ape-
naaty oĩa, apyrõ ainyaty guive, Israel kuery mbyte
rupi aiko riae aguã. Ha'e gui ma Israel kuery
nomongy'avei 'rã xerery iky'a e'ÿ va'e, neĩ huvixa
kuery voi, mba'eta itavy reia rupi neĩ ombojerovi-
aaty py nguvixa kuery re'õgue ojatya rupi ve'ÿ 'rã
ikuai.

⁸ Mba'eta ha'e kuery ngoorã ojapo vy ngokẽ om-
boje'a va'ekue xevygua oo rokẽ re rive, ijyta voi

omboje'a va'ekue xero yta re, ha'e kuery ha'e xee aña mbyte peteĩ oo mbotya rive oĩ aguã. Ha'e rami ojeguarupy anho ojapo okuapy vy xerery omongy'apa rei va'ekue. Ha'e nunga rupi xee amomba va'ekue xepoxya rupi.

⁹ Ha'e gui aỹ ma ha'e kuery tomombopa xea gui mombyry itavy reiague ha'e nguvixa kuery re'õgue mboetea rupi ikuaiague. Ha'e rami rã ha'e kuery mbyte rupi aiko riae 'rã.

Altar mba'emo oapy reve ome'ẽ atyrã re ijayvuague

¹⁰ — Ha'e gui ndee ava ra'y, Israel kuery pe exa uka ke kova'e templo, gueko vaia gui oxĩmba aguã. Ha'e kuery ju templo ra'angaa aexa uka va'ekue oa'ã vy toikuaa pota porã.

¹¹ Ha'e gui xapy'a rei ha'e kuery gueko vaia ha'e javi gui oxĩmba ri ramo ha'e kuery pe eikuaa ukapa kova'e oo mba'exa pa oĩa, mamó pa mba'emo ikuai, oěaty ha'e oikeaty ikuai va'e, mba'emo ikuai va'e ha'e javi, ha'e gui hexegua ayvu, aipota va'e ha'e lei oĩ va'e ha'e javi. Embopara ke ha'e nunga ha'e javi ha'e kuery oexaa py, ayvu oĩ va'e ha'e lei aeja va'ekue re oikuaa pota vy ojaopapa ete aguã.

¹² Po rami ma templo regua lei. Yvyty templo oĩa áry ha'e ijyvýry rupi ma iký'a e'ỹ ete va'e meme 'rã. Ha'e rami ma lei templo regua.

¹³ — Po rami ma altar oa'ãague, mba'emo pea'ãaty raxa'i py. Ijyvýry rupi guarã pejo'o 'rã meio metro ipy puku-a, ha'e ipya ma meio metro va'e avi 'rã. Ha'e rã hembe ha'e javi rupi ma peteĩ po 'rã yvatea. Ha'e va'e opyta 'rã altar yvýry rupi.

14 Ha'e gui yvy guive iguy rupi ita ombojo'aa peve ma peteĩ metro. Ha'e rã ipya ma meio metro. Ita kyrĩgueve'i ombojo'aa gui tuvixakueve ombojo'aa peve ma mokoĩ metros. Ha'e rã ipya ma meio metro.

15 Tata renderã oĩ va'e ma mokoĩ metros yvatea va'erã. Ha'e gui tata renda áry ma omoĩ avi 'rã irundy hakua va'e.

16 Tata renda puku-a ha'e ipya ma seis metros meme, jovaive rupi ijapy irundy va'erã.

17 Ita ombojo'aa puku-a ha'e ipya ma sete metros meme 'rã, ijapy irundyve oĩa rupi. Ijyvýry rupi hemberã oĩ va'e ma peteĩ po pukukue. Altar yvýry rupi ojo'oague ma meio metro ete'i 'rã. Ha'e gui kuaray oua katy 'rã oĩ pyrõa yvate katy oo va'e.

Altar Nhanderuate pe omboaxaa aguã re ijayvuague

18 Ha'e gui SENHOR aipoe'i xevy:

— Ava ra'y, po rami SENHOR Penderuate ijayvu: Po rami pejapo va'erã altar pemboaxaa ára, hi'áry mba'emo peapy reve peme'ẽ, ha'e hi'áry rupi tuguy pemboayvi aguã.

19 Sacerdote kuery levita regua Zadoque ramymino ikuai va'e ma xea katy onhemboja 'rã xevy pe mba'emo ojapo aguã. Ha'e kuery pe reme'ẽ 'rã peteĩ vaka ra'y ha'e kuery ojejavuague regua ome'ẽ va'erã — he'i SENHOR Nhanderuate.

20 — Ha'e gui ma huguy reru vy altar áry 'rã remoĩ irundy hakua ikuai va'e re, ita ombojo'aa irundyve apy re, ha'e gui hembe ojerea ha'e javi rupi voi. Ha'e rami 'rã reiky'a'o altar pejevavyague rejao'i uka vy.

²¹ Ha'e gui jejavya regua vaka ra'y ome'ẽ mbyre ma oo iky'a e'ỹ va'e gui mombyry'i 'rã reraa peteĩ henda oo oĩ va'e py oapya aguã.

²² Ha'e gui mokoĩ araa py ma reme'ẽ 'rã peteĩ kavara ava ivaikue rei e'ỹ va'e jejavya regua. Ha'e gui altar peiky'a'o ju 'rã vaka ra'y py peiky'a'oague rami ae.

²³ Reiky'a'opa ma vy reme'ẽ 'rã peteĩ vaka ra'y ha'e peteĩ vexa'i ivaikue rei e'ỹ va'e meme.

²⁴ SENHOR renonde py ae 'rã reme'ẽ. Hi'áry ma sacerdote kuery juky omoĩ vy ome'ẽ 'rã SENHOR pe oapy reve.

²⁵ Ha'e gui sete ára re ma ko'ẽ nhavõ reru 'rã peteĩ kavara ava pejejavya regua peme'ẽ va'erã. Peru avi 'rã peteĩ vaka ra'y ha'e peteĩ vexa'i ivaikue rei e'ỹ va'e.

²⁶ Sete ára re 'rã peiky'a'o altar pejejavya peja'o'i uka vy. Ha'e rami py pemboaxa 'rã xe'vy guarã.

²⁷ Ha'e va'e ára ha'e nunga sacerdote kuery ojapopa ma vy oito araa guive altar áry mba'emo ome'ẽ 'rã oapy reve, ha'e gui Nhanderuete reve peteĩ rami ju ikuaia regua guive. Ha'e ramo xee roguerovy'a 'rã – he'i SENHOR Nhanderuete.

44

Oo iky'a e'ỹ va'e rupi omba'eapo va'erã kuery omoĩ jevyague

¹ Ha'e gui ma oo iky'a e'ỹ va'e rokẽ py ju ava va'e xereraa kuaray oua katy, oka katy ojepe'a va'e py. Ha'e rami teĩ ha'e va'e okẽ onhemboty ra'e.

² Ha'e gui SENHOR aipoe'i xe'vy:

– Kova'e okẽ ma onhemboty ae 'rã oiny, ndojepe'aai 'rãe. Avave rei ndoikeai 'rã ha'e rupi, ha'e

rupi SENHOR Israel kuery ruete oike rire. Ha'e rami rire onhemboty ae 'rã oiny.

³ Ha'e rã huvixave ma ha'e py uguapy 'rã SENHOR renonde okaru aguã, huvixave ae vy. Okẽ regua oguy puku rupi 'rã oike ha'e oẽ ju 'rã ovy – he'i.

⁴ Ha'e gui ma kuaray ijapu'a'ia katy oo rokẽ oĩ va'e py ju ava va'e xereraa. Ha'e py ma ama'ẽ rã SENHOR rexakãa omonyẽmba ra'e ixupegua opy rupi. Ha'e ramo ajero'a yvy re xerova amovaẽ peve.

⁵ Ha'e ramo SENHOR aipoe'i xevy:

– Ava ra'y, eikuaa pota porã ke. Exa nderexa py, ha'e endu ndeapyxa py SENHOR pegua oo re xeayvu ramo, ha'e va'e regua lei ha'e javi re guive. Eikuaa pota porã ke mava'e pa templo py oike aguã ha'evea re, ha'e oo iky'a e'ỹ va'e py oike aguã nda'eveia re guive.

⁶ Ha'e gui ma aipo're Israel kuery naxenhe'ẽ rendui va'e pe: Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete: Israel kuery, ha'eve ma pendekuai ojegarupy pejapoa rupi!

⁷ Mba'eta xevyguã oo iky'a e'ỹ va'e py peroike va'ekue amboae regua kuery, ngo'o py ha'e opy'a py opire omboi uka e'ỹ va'ekue. Ha'e rami vy pemongy'apa rei xevyguã oo, xevy pe mbojape, mba'emo kyrakue ha'e tuguy peme'ẽ teĩ. Opa marãgua ojegarupy pejapo vy xereve guarã ajapo va'ekue rupi e'ỹ pendekuai va'ekue.

⁸ Pendevy mba'emo iky'a e'ỹ va'e xevy omboaxa pyre regua ayvu aeja teĩ ha'e va'e rupi e'ỹ pendekuai va'ekue. Ha'e rami 'rãgue py amboae regua rive pemoĩ xevyguã oo iky'a e'ỹ va'e re opena va'erã.

⁹ — Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu: Amboae regua Israel kuery mbyte rupi ikuai va'e neĩ peteĩ ma voi ndoikevei 'rã xevygua oo iky'a e'ỹ va'e py, opy'a py ha'e ngo'o py opire omboi uka va'e'ỹ vy.

¹⁰ Ha'e rã levita kuery ma xegui ojepe'apa va'ekue Israel kuery ha'eve'ỹ rami ikuai vy ta'angaa re oje'oa rupi xegui mombyry ojepe'apa va'e reve. Ha'e rire levita kuery re 'rã oĩ ojejavyague re opaga aguã.

¹¹ Ha'e rami teĩ ha'e kuery ma ha'eve nho 'rã xevygua oo iky'a e'ỹ va'e rupi omba'eapo aguã. Ha'e rami vy templo rokẽ rarõa rupi 'rã ikuai, opy rupi voi. Ha'e kuery ojuka 'rã guive mymba opy reve ome'ẽ va'erã heta va'e kuery rekovia. Heta va'e kuery renonde 'rã ikuai mba'emo ojapoa py.

¹² Mba'eta Israel kuery mba'emo ra'angaa ombojerovia va'e reve ha'e kuery voi ombojerovia avi va'ekue, ha'e rami vy nhomonhepyxangaarã ikuai va'ekue mba'emo vai ojapoa py. Ha'e nunga rupi xepo aupi reve aura ha'e kuery re oĩ aguã gueko vaiague re opaga aguã — he'i SENHOR Nhanderuete.

¹³ — Ha'e rami vy sacerdote rami e'ỹ ha'e kuery nonhembojavei 'rã xere, neĩ nova'ei 'rã guive pe-teĩve ma voi mba'emo xevygua iky'a e'ỹ va'e re. Ha'e rami 'rãgue py ojee ae meme 'rã ogueraa ojegarupy anho ojapoague re oxĩmba aguã.

¹⁴ Ha'e rami teĩ xee amoĩ 'rã templo rarõarã, mba'emo apoa re opena aguã guive.

Sacerdote kuery mba'emo ojapo aguã re ijayvuague

15 — Ha'e gui levita regua sacerdote kuery Zadoque ramymino ikuai va'e, xegui Israel kuery ojepe'apa teĩ ha'e kuery ma xevygua ooiky'a e'ỹ va'e regua oja'papa ete va'ekue. Ha'e rami rire ha'e kuery onhemboja 'rã xere, xe'vy pe omba'eapo aguã. Ha'e kuery ma xerenonde 'rã ikuai mba'emo kyrakue ha'e tuguy ome'ẽ aguã — he'i SENHOR Nhanderuete.

16 — Ha'e kuery ma xevygua ooiky'a e'ỹ va'e py oike vy onhemboja 'rã xe-mesa re, xe'vy pe omba'eapo ha'e aja'po uka va'ekue oja'papa aguã.

17 Ha'e rami avi opy ja'o mbyte pygua rokẽ rupi ha'e kuery oike vy ma ao iporãve va'e py anho 'rã onhemonde. Vexa'i rague guigua ma ojee nomoĩ 'rã templo ro'py rupi opy ja'o mbyte pygua py omba'eapo aguã.

18 Onheakã jokua 'rã ajukue iporãve va'e py, kaxõ iporãve va'e py 'rã onhemonde guive. Nonheovã'i 'rã imboy'aipaara py.

19 Ha'e gui opy ja'o mbyte pygua gui ha'e kuery oẽ ju vy heta va'e kuery ikuaia katy oka katy, ha'e vy omboipa 'rã ao omba'eapo aguã onhemondeague, ha'e vy omoĩ porã ju 'rã opy ja'o'i iky'a e'ỹ va'e py. Ha'e rami vy amboae ao py ju 'rã onhemonde, jypygua ao py heta va'e kuery iky'a e'ỹ va'e rami rive opyta e'ỹ aguã.

20 Nonhopĩ 'rã o'a oakã regua, neĩ ndai'a vukui 'rã guive. Ha'e'eva rami anho 'rã o'jaya o'a.

21 Peteĩve sacerdote ndoy'ui 'rã vinho opy ja'o mbyte pygua py oike ta jave.

22 Nomendai 'rã guive imeve'ỹ va'e re, neĩ opoi pyre re. Ha'e rami 'rãgue py gua'yxyrã ogueraa 'rã Israel regua kunhataĩ'i, e'ỹ vy sacerdote

ra'yxykue'i.

²³ Ha'e kuery ombo'e 'rã xeveygua kuery mba'emo iky'a e'ÿ va'erã omboaxa pyre ha'e omboaxa pyre'ÿ reve joo rami e'ÿa oikuaa aguã rami, ha'eve va'e ha'e ha'eve'ÿ va'e guive.

²⁴ Ha'e gui jojoko-jokoa ramo ha'e kuery oikuaa potaa rupi 'rã ikuai. Xeguigua teko porã rupi anho 'rã oikuaa pota. Ha'e gui ngaru oiko nhavõ py ojapo uka 'rã xeguigua lei ha'e xeayvu aeja va'ekue. Ojapo 'rã guive xeveygua sábado ára iky'a e'ÿ va'ea oikuaa pavẽ aguã rami.

²⁵ Nonhembojai 'rã omanogue re onhemongy'a e'ÿ aguã. Nguu e'ÿ vy oxy ae, gua'y, guajy, guyyvy, gueindy imeve'ÿ va'e ae rã tema ha'eve onhemongy'a aguã.

²⁶ Ha'e gui ojeky'a'opa ma rire sete ára peve ranhe 'rã oarõ.

²⁷ Ha'e gui mae ma toike ju henda iky'a e'ÿ va'e py omba'eapo aguã, opy ja'o mbyte pygua py ae. Ha'e rami vy ome'ẽ 'rã jejavya regua – he'i SENHOR Nhanderuate.

Ha'e va'e yvy omboja'oa aguã re ijayvuague

²⁸ — Sacerdote kuery pe ma oĩ ae 'rã imba'erã, mba'eta xee ae aiko ha'e kuery mba'e. Ha'e nunga rupi ha'e kuery pe napeme'ẽi 'rã ijyvyrã Israel yvy re. Xee ae aiko ha'e kuery pegua.

²⁹ Ha'e kuery ho'u 'rã mba'emo aju guigua ome'ẽ mbyre gui, jejavya regua ha'e mba'emo rekovia regua guive. Israel kuery iky'a e'ÿ va'erã omboaxa va'ekue ma ha'e kuery mba'e meme 'rã.

³⁰ Ha'e rami vy sacerdote kuery mba'erã opyta 'rã mba'emo aju jypygua ha'e mba'emo ome'ẽ

mbyre gui iporãgueve ha'e javi. Sacerdote kuery pe peme'ẽ avi 'rã jypygua trigo guigua, penderopy oĩ aguã penemoingo porãarã.

³¹ Ha'e rã mymba omano rive va'ekue ma sacerdote kuery ndo'ui 'rã, neĩ guyra e'ỹ vy mymba omondoropa va'ekue guive.

45

¹ — Ha'e gui yvy ma xorteia rami 'rã pemboja'o peteĩ-teĩ mba'erã peikuaa aguã. Ha'e jave py ma SENHOR pe ranhe pemboaxa 'rã peteĩ henda iky'a e'ỹ va'erã. Ha'e va'e puku-a ma doze quilômetros raxa'i 'rã, ha'e rã ipya ma dez 'rã. Ha'e javi rupi oĩ 'rã iky'a e'ỹ va'e.

² Ha'e rã oo iky'a e'ỹ va'e ma ipuku-a ha'e ipya joo rami, duzentos e cinqüenta metros meme. Ijyvýry rupi oĩ 'rã yvy vinte e cinco metros ipya va'e.

³ Ha'e va'e yvy iky'a e'ỹ va'e puku-a ma doze quilômetros raxa'i 'rã, ha'e rã ipya ma cinco 'rã. Ha'e py ae 'rã oĩ oo iky'a e'ỹ va'e. Ha'e va'e henda ma iky'a e'ỹ ete va'e.

⁴ Ha'e gui yvy iky'a e'ỹ va'e ma sacerdote kuery rekoarã itui, mba'eta oo iky'a e'ỹ va'e re opena va'e, ha'e SENHOR re onhemboja 'rã omba'epo aguã. Ha'e va'e henda ma ha'e kuery pe peme'ẽ 'rã hoo ikuai aguã, oo iky'a e'ỹ va'e oĩ aguã guive.

⁵ Ha'e rã levita kuery oo re opena va'e pe ma peme'ẽ avi 'rã yvy doze quilômetros raxa'i ipuku-a, ha'e cinco ipya va'e, ha'e kuery rekoarã vinte ikuai aguã.

⁶ Ha'e rã tetã yvýry rupi guarã ma peme'ẽ 'rã yvy dois quilômetros raxa'i ipya, ha'e gui doze quilômetros raxa'i ipuku-a va'e. Ha'e rã tetã ma

yvy iky'a e'ỹ va'e rexei'i 'rã oĩ, Israel regua ha'e javi ikuai aguã.

⁷ Ha'e rã huvixave yvyrã ma yvy iky'a e'ỹ va'e ha'e tetã yvýry rupigua jovaive re, kuaray oikea katy ha'e oua katy. Ipuku-a ma peteĩ regua yvy oĩ va'e reve joo rami 'rã, kuaray oikea katy guive oua katy peve.

⁸ Ha'e va'e yvy ma huvixave mba'e 'rã itui Israel yvy re. Ha'e gui xeveygua yvatekueve ma nombójexavaivei 'rã xeveygua kuery. Ha'e rami 'rã gue py omboja'opa 'rã Israel kuery yvyrã, peteĩ-teĩ regua ikuaia rami vy.

Yvatekueve ikuai va'e pe ijayvuague

⁹ Po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Peẽ Israel kuery yvatekueve, ha'eve ma pejoguereko axy. Pejepe'a pejojukaa ha'e penhombojexavaia gui, ha'e vy pejapo ha'evea ramigua ha'e teko porã. Pekoreve eme ma xeveygua kuery — he'i SENHOR Nhanderuete.

¹⁰ — Ha'evea rami anho ke pepeja mba'emo, ajaka ha'e hy'akua ha'evea'i rami meme 'rã guive peiporu.

¹¹ Ha'e gui ajaka renyẽ ma oja guaxu reve joo rami 'rã. Ha'e rã peteĩ ômer ma dez oja guaxu renyẽ, ha'e dez ajaka renyẽ 'rã oĩ. Ômer py ae 'rã mba'emo pea'ã kuaa.

¹² Ha'e gui peteĩ hatã'i va'e ma doze gramas 'rã ipoyi. Ha'e rã peteĩ hatã'i va'e ovareve va'e ma sessenta hatã'i va'e mboae rami 'rã ipoyia.

¹³ — Po rami 'rã ma peru peme'ẽ va'erã: trigo ma dez oja guaxu nhavõ gui mboapy litros 'rã peru, cevada ma ha'e rami ae avi mboapy litros 'rã peru.

14 Ha'e gui azeite ma mba'emo pirekue renyẽ nhavõ gui mokoĩ litros 'rã peru, mba'eta mba'emo pirekue ma peteĩ ômer rami avi 'rã dez oja guaxu renyẽ va'e.

15 Ha'e gui vexa'i kuery ma peteĩ-teĩ kora duzentos ikuaia nhavõ gui peteĩ peipe'a 'rã Israel re nhuũndy porãvea rupi pemongaru va'ekue anho. Ha'e nunga ha'e javi peme'ẽ 'rã mba'emo aju guigua, oapy revegua, e'ỹ vy Nhanderuate reve peteĩ rami ju pendekuaia reguarã. Ha'e rami vy 'rã pejao'i uka heta va'e kuery ojejavyague – he'i SENHOR Nhanderuate.

16 – Pendeyvy re ikuai va'e ha'e javive 'rã ome'ẽ mba'emo Israel pygua huvixave pe.

17 Ha'e rã huvixave ma ogueru 'rã mba'emo oapy reve ome'ẽ mbyrã, mba'emo aju guigua ha'e mba'emo rykue, jaxy pyaua ára py ngaru pyguarã, sábado ára nhavõ, ha'e ngaru Israel kuery peguarã oa'angapy oiko nhavõ. Ogueru avi 'rã jejavya regua, mba'emo aju guigua, mba'emo oapy revegua mymba ha'e Nhanderuate reve peteĩ rami ju pendekuaia reguarã, Israel kuery ojejavyague ojao'i uka aguã.

Ára pyau py mba'emo ome'ẽa aguã re ijayvuague

18 Po rami SENHOR Nhanderuate ijayvu:

– Jypygua jaxya ha'e jypy'i araa py ma peru 'rã peteĩ vaka ra'y ivaikue rei e'ỹ va'e, ha'e va'e py oo iky'a e'ỹ va'e peiky'a'o aguã.

19 Huguykue ma sacerdote ogueru vy templo rokẽ yta ikuai va'e rupi 'rã omoĩ, ha'e gui altar irundy henda py ijapy ikuai va'e py, ha'e opy ja'o mbyte pygua rokẽ yta rupi guive.

20 Ha'ekue rami ju 'rã pejapo sete araa py. Potae vy e'ỹ, peikuaa vy e'ỹ pejejavyague re 'rã pejapo. Ha'e rami py 'rã peiky'a'o templo.

Páscoa ára pyguarã re ijayvuague

21 — Ha'e gui jypygua jaxya ha'e catorze araa py ma pejapo 'rã ngaru Páscoa. Sete ára re 'rã pejapo. Mbojape imbovua revegua e'ỹ 'rã pe'u.

22 Ha'e va'e árave ma huvixave ogueru 'rã peteĩ vaka ra'y ha'e ae ojejavyague reguarã, yvy re ikuai va'e ha'e javi pe guive.

23 Ha'e gui sete ára re ngaru oikoa ja ma ogueru 'rã SENHOR pe oapy reve ome'ẽ mbyrã, sete vaka ra'y ha'e sete vexa'i ra'y ivaikue rei e'ỹ va'e, sete ára pyguarã. Ha'e gui ko'ẽ nhavõ ome'ẽa 'rã peteĩ kavara jejavya re.

24 Oguereko katu avi 'rã mba'emo aju guigua ome'ẽ mbyrã. Vaka ra'y nhavõ reve guarã ogueru 'rã peteĩ ajaka, vexa'i nhavõ guive, ha'e gui peteĩ galão azeite ju ajaka mba'emo aju oĩ nhavõ.

25 Ha'e gui sete jaxya ha'e quinze araa guive ha'ekue rami ae tema 'rã ojapo sete ára re ngaru oikoa ja. Jejavya regua 'rã ome'ẽ ha'ekue rami ae, mba'emo oapy revegua, mba'emo aju guigua ha'e azeite guive.

46

Sábado ára ha'e jaxy pyau nhavõ ngaru oiko jave pyguarã re ijayvuague

¹ Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete:

— Opy ja'o mbyte pygua rokẽ kuaray ou katy oĩ va'e ma onhemboty tema 'rã pemba'eapoa ára

mboapy meme va'e re. Sábado ára anho 'rã ojepe'a, ha'e gui jaxy pyau jave ngaru oikoa ára py guive.

² Ha'e gui huvixave ma oka katy gui oike 'rã okē regua oguy puku rupi. Okē yvýry opyta 'rã ho'amy. Ha'e ramia ja sacerdote kuery ma mba'emo oguereko katu 'rã oapy reve ome'ẽ va'erã huvixave ogueru va'ekue, Nhanderuate reve peteĩ rami ikuaia regua guive. Ha'e ramo huvixave ombojerovia 'rã okē py hi'aĩ reve, ha'e gui oẽ ju 'rã. Ka'aru e'ỹa ja okē nombotyai 'rã.

³ Ha'e va'e okē rexei ae avi yvy re ikuai va'e kuery ombojerovia 'rã okuapy SENHOR renonde, sábado ha'e jaxy pyau ngaru oikoa ára py guive.

⁴ Sábado ára ma huvixave oapy reve ome'ẽ 'rã SENHOR pe mboapy meme vexa'i ra'y ha'e peteĩ vexa'i ava ivaikue rei e'ỹ va'e meme.

⁵ Mba'emo aju guigua ma vexa'i ava ome'ẽ nhavõ ome'ẽ avi 'rã peteĩ ajaka. Ha'e rã vexa'i ra'y ikuai va'e reve guarã ma ome'ẽxea'i py 'rã ome'ẽ. Ha'e gui mba'emo aju peteĩ ajaka ome'ẽ nhavõ ome'ẽ avi 'rã mboapy litros azeite.

⁶ Ha'e rã jaxy pyau jave ngaru oikoa ára py ma peteĩ vaka ra'y 'rã ome'ẽ mboapy meme vexa'i ra'y ha'e peteĩ vexa'i ava reve, ivaikue rei e'ỹ va'e meme.

⁷ Vaka ra'y ha'e vexa'i ava ome'ẽ nhavõ ogueru avi 'rã peteĩ ajaka mba'emo aju guigua. Ha'e rã vexa'i ra'y ikuai va'e reve guarã ma ome'ẽxea'i py 'rã ome'ẽ. Ha'e gui mba'emo aju peteĩ ajaka ome'ẽ nhavõ ome'ẽ avi 'rã mboapy litros azeite.

⁸ Ha'e gui huvixave ma okē regua oguy puku rupi 'rã oike, ha'e gui ha'ekue rupi ae ju 'rã oẽ.

Mba'emo ome'ẽmby re ijayvuague

⁹ — Ngaru oikoa py MA yvy re ikuai va'e ou 'rã okuapy SENHOR renonde omboete aguã. Ha'e kuery va'e regua kuaray ijapu'a'ia katy okẽ oĩ va'e rupi oike va'ekue ma kuaray puku-a katy ju 'rã oẽ, ha'e rã kuaray puku-a katy gui oike va'ekue ma kuaray ijapu'a'ia katy 'rã oẽ jogueravy. Okẽ oikeague rupi e'ỹ ju 'rã oẽ, hovai re 'rã oẽ.

¹⁰ Ha'e kuery oike jogueravy jave huvixave voi oike 'rã ha'e kuery mbyte rupi. Ha'e gui ma ha'e kuery oẽ jogueravy jave ma ha'e voi oẽ ju 'rã ovy.

¹¹ Nhemboaty iky'a e'ỹ va'e ha'e ngaru oiko va'e py ma vaka ra'y ha'e vexa'i ava ome'ẽ nhavõ mba'emo aju guigua peteĩ ajaka ome'ẽa avi 'rã. Ha'e rã vexa'i ra'y ikuai va'e reve guarã ma ome'ẽxea'i py 'rã ome'ẽ. Ha'e gui mba'emo aju peteĩ ajaka ome'ẽ nhavõ ome'ẽ avi 'rã mboapy litros azeite.

¹² Xapy'a rei huvixave ome'ẽxea'i py 'rã SENHOR pe ogueru mba'emo oapy reve, e'ỹ vy hexeve peteĩ rami ikuaia reguarã. Ha'e ramo ixupe oipe'aa 'rã okẽ kuaray oua katy oĩ va'e, mba'emo oapy reve ome'ẽ aguã, hexeve peteĩ rami ikuaia regua guive, sábado ára py ojapoaty rami ae. Ha'e gui oẽ ma ramo okẽ ombotyia ju 'rã.

¹³ — Ko'ẽ nhavõ SENHOR pe peme'ẽ 'rã peteĩ vexa'i ra'y peteĩ ma'etỹ va'e ivaikue rei e'ỹ va'e peapy reve. Ko'ẽ nhavõ tema 'rã peme'ẽ.

¹⁴ Ha'e va'e reve guarã ma ko'ẽ nhavõ pereko katu avi 'rã mba'emo aju guigua SENHOR pe peme'ẽ va'erã. Mboapy litros 'rã pereko katu, azeite peteĩ litro raxa'i reve, trigo reve omoapomoa aguã. Ha'e

va'e ayvu ma ko'ẽ nhavõ 'rã pejapo raka'e rã peve guarã.

¹⁵ Ha'e rami ae ko'ẽ nhavõ jepi 'rã pereko katu vexa'i ra'y, mba'emo aju guigua ha'e azeite, oapy reve ome'ẽ mbyrã.

¹⁶ Po rami ijayvu SENHOR Nhanderuete:

— Amongue py huvixave peteĩ yvy oguereko va'e ome'ẽ rã gua'y kuery pe. Ha'e ramo ta'y kuery mba'e ae 'rã opyta, raka'e rã peve guarã.

¹⁷ Ha'e rã guembiguai kuery pe ri yvy ome'ẽ ramo imba'e opyta 'rã ma'etỹ jubileu 'epy va'e oiko peve'i. Ha'e ramo huvixave pe ae ju 'rã opyta, mba'eta ta'y kuery mba'erã ae.

¹⁸ Huvixave ma neĩ ruxã'i ma voi ndogueraai 'rã guembiguai kuery pegua oĩ va'e, ndoipe'ai 'rã guive ijyvy gui. Oyvy gui ae 'rã ome'ẽ gua'y kuery pe, xeveygua kuery peteĩ-teĩ ijyvy gui ndoipe'aai aguã — he'i.

¹⁹ Ha'e va'e rire ava xereraa va'e ma oikeaty yke katy okẽ oĩ va'e rupi ju xereraa. Kuaray ijapu'a'ia katy xereraa sacerdote kuery pegua opyja'o'i iky'a e'ỹ va'e py. Ha'e vy ijapy kuaray oikea katy oĩ va'e re oexa uka peteĩ henda.

²⁰ Ha'e vy aipoe'i xevey:

— Kova'e henda py ma sacerdote kuery ombojy 'rã mba'emo omboekovia aguã regua ome'ẽ mbyre, jejavya regua ha'e mba'emo aju guigua guive, oka katy amboae henda py heta va'e kuery ikuaia py ogueraa e'ỹ aguã, heta va'e kuery iky'a e'ỹ va'e rami rive opyta e'ỹ aguã — he'i.

²¹ Ha'e gui ma oka katy oguy oĩ va'e py ju xereraa, irundy henda py oguy apy ikuai va'e rupi. Ha'e gui ijapy oĩ va'e py oguy mboae aexa avi.

22 Mba'eta oguy apy ikuai va'e re oguy kyrĩve'i va'e ju oĩ, vinte metros ipuku-a ha'e quinze ipya va'e. Ha'e va'e oguy irundyve va'e ma joo ramí ae tuvixa.

23 Ha'e gui oguy ikuai va'e nhavõ rupi oĩ ikora, irundyve rupi. Kora yvy'iry ha'e javi rupi ikuai tata rupa.

24 Ha'e ramo xevy pe aipoe'i:

— Koropi ma templo re opena va'e kuery ombojy 'rã heta va'e kuery mba'emo ome'ẽ va'ekue.

47

Yy mba'emo ky'a'oarã oxyry va'e re ijayvuague

1 Ha'e va'e rire ma teĩgue ju xereraa templo rokẽ py. Ha'e py aexa templo rokẽ guy rupi yy oẽ oiny rã. Kuaray oua katy oxyry. Mba'eta templo ma kuaray oua katy ae ojepe'a oiny. Ha'e gui yy ma iguy oiporu kuaa regua gui oẽ ovy, altar regua kuaray puku-a katy gui.*

2 Ha'e gui kuaray ijapu'a'ia katy okẽ ojepe'a va'e py ju xereraa, ha'e vy oka katy xererojere heravy, kuaray oua katy okẽ oĩ va'e peve. Aexa rã yy oxyry oiny oiporu kuaa regua rupi.

3 Ha'e gui ava va'e ma kuaray oua katy ju oẽ ovy, opo py ixã mba'emo a'ãarã oguereko reve. Ha'e vy quinhentos metros oa'ãa py xemboaxa yy rupi. Ha'e rã yy ovaẽ ovy xepy nhu'ã peve.

4 Ha'e vy quinhentos metros ju oa'ãvea py ma teĩgue ju xemboaxa yy rupi. Ha'e ramo xerenapy'ã peve yy ovaẽ. Ha'e gui quinhentos metros ju oa'ãa py ma yy rupi xemboaxa rã xeku'a peve ovaẽ.

---

* 47:1 Apocalipse 22.1-2

⁵ Ha'e gui quinhentos metros ju oa'ãa py ma yakã ete ma oxyry, aaxa aguã nda'evei va'e, mba'eta yakã ma tyy raxa ja'yta reve jaaxa aguã ha'eve va'e, avave rei oaxaa va'erã nunga e'ỹ.

⁶ Ha'e gui aipoe'i xevy:

— Ava ra'y, rexa pa ha'e nunga? — he'i vyve yakã rembe peve ju xereraa.

⁷ Ha'e py avaẽ ju ma vy yakã rembe rupi heta aexa yvyra, jovaive rupi ikuai va'e.

⁸ Ha'e vy aipoe'i xevy:

— Kova'e yy ma kuaray oua katy oẽ vy oxyry 'rã ovy yvyjoja reia rupi, ha'e gui Ye'ẽ Manoa 'epy va'e py 'rã ovaẽ. Ha'e ramo yy ha'e py voi iporã rei ju 'rã.

⁹ Kova'e yakã oxyry oinya rupi rei ma temimoingo kuery omyĩ va'e heta ete ikuai, pira voi. Mamo rã rei yy ovaẽa py ma ye'ẽ rupi teĩ yy porã ete 'rã opyta. Yakã oaxaa rupi ma opa marãgua ikuai.

¹⁰ Hembe rupi ma pira mbo'aa kuery ikuai. En-Gedi guive En-Eglaim peve oĩ 'rã pira mbo'aa omomboaa aguã. Pira peteĩ-teĩ regua ikuai va'e ma ye'ẽ tuvixa va'e py rami heta ete.

¹¹ Ha'e rã yapo jaxuru reia rupi ma yy na'iporã 'rã, jukyrã rive opyta.

¹² Yakã rembe jovaive rupi ma yvyra ikuai. Opa marãgua hi'a va'e ikuai, ja'u va'erã meme. Hogue na'ixorĩ 'rã, ndai'a e'ỹi 'rã guive. Jaxy nhavõ 'rã hi'a, oo iky'a e'ỹ va'e gui yy oẽ rire. Hi'a ma ja'u va'erã, ha'e rã hogue ma moã meme.

Israel yvy apy re ijayvuague

¹³ Ha'e gui po rami SENHOR Nhanderuete ijayvu:

— Po rami 'rã yvy pemboja'o Israel kuery regua doze ikuai va'e peguarã. José kuery ma mokoĩ henda py 'rã ojopy.*

¹⁴ Peteĩ-teĩ regua pe pemboja'o 'rã joo rami guarã. Mba'eta xepo aupi reve aura ae ma karamboae peneramoĩ kuery pe ame'ẽ aguã. Ha'e rami rire pendevy pe ju kova'e yvy ome'ẽa 'rã.

¹⁵ — Po rami 'rã oĩ pendevvy apy. Kuaray ijapu'a'ia katy rupi oo 'rã yakã guaxu guive Hetlom tetã via rupi Zedade py nhavãea peve.

¹⁶ Ha'e gui ma Hamate rupi, Berota, Sibraim tetã (ha'e va'e ma Damasco ha'e Hamate mbyte oĩ va'e), Hazer-Haticom tetã Haurã yvy apy katy'i oĩ va'e rupi voi oo.

¹⁷ Ha'e rami py ye'ẽ guive Hazar-Enom peve 'rã oo, Damasco tetã katy'i peve. Ha'e gui kuaray ijapu'a'ia katyve opyta 'rã Hamate yvy. Ha'e rami 'rã opyta yvy apy kuaray ijapu'a'ia katy rupi oo va'e.

¹⁸ Ha'e gui kuaray oua katy rupi ma Haurã ha'e Damasco guive oo 'rã Gileade ha'e Israel yvy mbyte rupi, Jordão yakã rupi ae. Ha'e gui kuaray ijapu'a'ia katy oĩ va'e guive ye'ẽ kuaray oua katygua peve 'rã pea'ã.

¹⁹ Kuaray puku-a katy rupi ma Tamar guive 'rã oo Meribá-Cades regua yy peve, ha'e yakã Egito katy'i oĩ va'e guive ye'ẽ tuvixa va'e peve. Ha'e rami 'rã yvy apy kuaray puku-a katygua oĩ.

²⁰ Ha'e rã yvy apy kuaray oikea katygua ma ye'ẽ

---

* **47:13** José ma mokoĩ ta'y raka'e, Efraim ha'e Manassés, ha'e José pe ome'ẽa ta'y jypygua pegua (1 Crônicas 5.1). Ha'e nunga rupi guvyvy kuery gui ojopyve, mokoĩ henda py.

tuvixa va'e guive Hamate tetã py nhavãea peve. Ha'e rami 'rã kuaray oikea katygua oĩ.

²¹ — Ha'e rami py pemboja'opa 'rã yvy peẽ kuery peguarã, Israel regua ikuai va'e peteĩ-teĩ pe.

²² Xortea pexaa rupi 'rã peme'ẽ peẽ kuery pe ae ha'e amboae regua penembyte ikuai va'e ta'y va'e kuery pe. Pendevy rã ha'e kuery Israel kuery mbyte ikuai 'rã ha'e pygua ae rami avi. Peẽ kuery reve avi ojopy 'rã oyvyrã Israel regua ikuai va'e mbyte rupi.

²³ Amboae regua kuery mamõ rã ikuai py ae 'rã peme'ẽ ijyvyrã — he'i SENHOR Nhanderuetẽ.

48

Sete regua ha'e sacerdote kuery yvyrã re ijayvuague

¹ — Po rami ma Israel regua rery oĩ. Dã regua yvy apy ma kuaray ijapu'a'ia katy guive oo 'rã Hetlom rupi Hamate yvy re nhavaẽa ha'e Hazar-Enom peve, ha'e gui Damasco yvy apy kuaray ijapu'a'ia katygua rupi Hamate peve, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

² Ha'e gui Dã yvy re ma Aser yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

³ Ha'e gui Aser yvy re ma Naftali yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

⁴ Ha'e gui Naftali yvy re ma Manassés yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

⁵ Ha'e gui Manassés yvy re ma Efraim yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

⁶ Ha'e gui Efraim yvy re ma Rúben yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

⁷ Ha'e gui Rúben yvy re ma Judá yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

⁸ Ha'e gui Judá yvy re ma oje'a 'rã yvy iky'a e'ỹ va'e pemboja'o va'erã, kuaray oua katy guive oikea katy peve. Israel regua yvy rami avi 'rã doze quilômetros raxa'i ipya ha'e ipuku-a, kuaray oua katy guive oikea katy peve. Mbyte py oĩ 'rã oo iky'a e'ỹ va'e.

⁹ SENHOR peguarã yvy pemboja'o va'erã puku-a ma doze quilômetros raxa'i, ha'e rã ipya ma cinco.

¹⁰ Ha'e va'e yvy sacerdote kuery pegua iky'a e'ỹ va'e puku-a ma doze quilômetros raxa'i 'rã kuaray ijapu'a'ia ha'e ipuku-a katy rupi, ha'e rã ipya ma cinco quilômetros 'rã kuaray oikea ha'e oua katy rupi. Mbyte py oĩ 'rã SENHOR pegua oo iky'a e'ỹ va'e.

¹¹ Ha'e va'e yvy opyta 'rã Zadoque ramymino kuery sacerdote-rã oiky'a'o pyre peguarã, mba'eta ha'e kuery ma ojapo 'rã va'ekue ojapo ete raka'e, Israel kuery mboae opa marã rei ikuai teĩ, levita kuery eteve voi.

¹² Ha'e va'e yvy ma yvy iky'a e'ỹ va'e mbyte py oĩ 'rã iky'a e'ỹ ete va'e, ha'e oje'a 'rã levita kuery yvy re.

Levita kuery yvyrã re ijayvuague

¹³ — Ha'e gui levita kuery yvy ma sacerdote kuery yvy re oje'a 'rã. Ipuku-a ma doze quilômetros raxa'i, ha'e rã ipya ma cinco. Ha'e rami 'rãe ipuku-a ha'e ipya.

¹⁴ Ha'e kuery ma neĩ peteĩve henda py novendei 'rã, nomboekoviaí, neĩ yvy porãa nomboaxai 'rã amboae kuery peguarã, SENHOR pe iky'a e'ỹ va'e ramo.

Tetã oĩ aguã re ijayvuague

15 — Ha'e gui yvy rembyrekue dois quilômetros raxa'i ipya ha'e doze raxa'i ipuku-a va'e ma opyta 'rã tetã pygua kuery ikuai aguã, tetã yvýry rupi guarã. Ha'e rã tetã ma mbyte py 'rã opyta.

16 Po rami 'rã tuvixaa oĩ: dois quilômetros raxa'i 'rã oo kuaray ijapu'a'ia katy, ipuku-a katy, oua katy ha'e oikea katy.

17 Ha'e rã tetã yvýry rupigua ma cento e vinte cinco metros 'rã oo kuaray ijapu'a'ia katy, ipuku-a katy, oua katy ha'e oikea katy.

18 Ha'e gui yvy iky'a e'ỹ va'e re oje'a va'e rembyrekue ma cinco quilômetros peve 'rã oo kuaray oua katy ha'e oikea katy, yvy iky'a e'ỹ va'e apy peve. Ha'e va'e rupi mba'emo aju oiko va'e opyta 'rã tetã py omba'eapo va'e kuery peguarã.

19 Tetã py omba'eapo va'e kuery ae 'rã oma'etỹ okuapy ha'e py, Israel kuery ha'e javi regua.

20 Ha'e va'e yvy ma doze quilômetros raxa'i jova-jovaive re, yvy iky'a e'ỹ va'e ha'e tetã yvýry rupigua reve.

Huvixave yvy re ijayvuague

21 — Yvy iky'a e'ỹ va'e ha'e tetã yvýry rupigua rembyrekue ma huvixave pe 'rã opyta. Huvixave pegua ma yvy iky'a e'ỹ va'e doze quilômetros raxa'i ipya va'e regua kuaray oua katy ha'e oikea katy oo, Israel regua kuery yvy ooa rami avi. Ha'e va'e mbyte py 'rã oĩ yvy iky'a e'ỹ va'e ha'e henda iky'a e'ỹ va'e templo regua.

22 Ha'e rami vy Judá ha'e Benjamim regua yvy mbyte oĩ va'e ma huvixave peguarã 'rã opyta,

mbyte py levita kuery pegua ha'e tetã oĩ va'e reve'ỹ vy.

Peteĩ nhiruĩ regua kuery pegua yvy re ju ijayvuague

²³ – Ha'e gui Israel regua kuery mboae pegua yvy ju peikuaa aguã, Benjamim kuery yvy ma kuaray oua katy guive oikea katy peve 'rã oo.

²⁴ Ha'e gui Benjamim yvy re ma Simeão yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

²⁵ Ha'e gui Simeão yvy re ma Issacar yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

²⁶ Ha'e gui Issacar yvy re ma Zebulom yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

²⁷ Ha'e gui Zebulom yvy re ma Gade yvy ju 'rã oje'a, kuaray oua katy guive oikea katy peve.

²⁸ Ha'e vy Gade yvy apy ma kuaray puku-a katy rupi oo 'rã Tamar guive Meribá-Cades regua yy ituia peve, ha'e Egito katy'i yakã oĩ va'e pukukue rupi ye'ẽ tuvixave va'e peve ju.

²⁹ Ha'e rami ae 'rã itui yvy xorteá pexaa rupi Israel regua kuery pe pemboja'o va'erã, peteĩ-teĩ regua ikuaia rami vy – he'i SENHOR Nhanderuede.

Tetã kora rokẽ re ijayvuague

³⁰ – Ha'e gui tetã kora rokẽ ma po rami 'rã opyta: Kuaray ijapu'a'ia katygua dois quilômetros raxa'i oo va'e re ma

³¹ mboapy okẽ 'rã ikuai: Rúben rokẽ, Judá ha'e Levi rokẽ, mba'eta tetã rokẽ ikuai va'e ma Israel kuery rery rupi 'rã omboerya.

³² Ha'e gui kuaray oua katygua dois quilômetros raxa'i oo va'e re ma mboapy okẽ ju 'rã ikuai, José, Benjamim ha'e Dã rokẽ.

³³ Kuaray puku-a katygua dois quilômetros raxa'i oo va'e re ma mboapy okẽ ju 'rã ikuai, Simeão, Issacar ha'e Zebulom rokẽ.

³⁴ Ha'e gui kuaray oikea katygua dois quilômetros raxa'i oo va'e re ma mboapy okẽ ju 'rã ikuai, Gade, Aser ha'e Naftali rokẽ.

³⁵ Tetã ojerea ha'e javi vy ma nove quilômetros. Ha'e va'e ára guive tetã omboerya 'rã “Ha'e py SENHOR oĩ” 'ea.*

---

* **48:35** Apocalipse 21.12-13

Nhanderuete ayvu iky'a e'ỹ va'e New Testament in Guaraní, Mbyá

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mbyá Guaraní (Guaraní, Mbyá)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 853110565X

The New Testament

in Guaraní, Mbyá

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3309fa3b-7590-5ae9-b829-5df4ddfbf957